

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NASAUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XIII Nr. 1 (80) *** FEBRUARIE 2008 *** 8 PAGINI *** 1 leu

Cuibul visurilor - jubileu la Maieru (1957-2007)

"La Maieru s-a aniversat împlinirea a 50 de ani de la înființarea Muzeului "Cuibul Visurilor". Temelia acestui lăcaș al memoriei a fost pusă de profesorul Sever Ursa în anul 1957. Ca și locație, muzeul a cunoscut mai multe ipostaze, iar forma actuală îl prezintă ca loc al spiritului măierenilor, al spiritului someșenilor pentru a fi păstrat peste veacuri. Dacă Liviu Rebreanu mărturisea că Maieru este pentru el "cel mai frumos loc de pe pământ", căruia îi spunea "satul meu" (deși s-a născut la Târliașua), Maieru nu numai prin acest lăcaș este așa.

Despre activitatea laborioasă de întemeietor, a profesorului Sever Ursa au vorbit pe larg primarul Vasile Borș, scriitorii Nicolae Gheran, Nicolae Breban, Nicolae Crețu, dar și foști elevi ai profesorului: Viluț Cărbune, Titus Cărbune, Icu Crăciun, Ilie Hoza..."

Redăm în continuare, cuvântul de omagiere al d-lui Viluț Cărbune:

Domnule Profesor,

În 1958, în toamnă, eram elev în cl. I-a, învățătoare fiindu-mi doamna Lucia Ștefan.

Actuala clădire-muzeu, doar parter pe atunci, avea intrarea dinspre Măgura lui Ion, respectiv din curtea școlii. Așa a botezat dl. Prof. Sever Ursa. Măgura din Sus. Tot dânsul a născut și a botezat acest muzeu. cu numele rebrenian - *Cuibul visurilor*, acum 50 de ani.

Pe atunci, doar trei trepte erau de urcat, de afară - din curtea școlii, în sala cu menirea - *Expoziție memorială Liviu Rebreanu*. Cele trei trepte ale urcușului, copii fiind, mi se păreau atunci nefiresc de nalte. Iată, astăzi, după 50 de ani, recunoaștem și omagiem împreună nu doar metafora *trepte ale devenirii unui muzeu*, ci pe însuși întemeietorul muzeului "Cuibul visurilor", dl. Prof. Sever Ursa.

În 1963, soția și fiica lui Liviu Rebreanu vizitau pentru prima oară expoziția-muzeu. Zece ani mai târziu, la 23 iunie 1973, Fanny Liviu Rebreanu scria în cartea de onoare a muzeului, citez:

"...urez ca Maieru să zămislească și să hrănească mereu conștiința, care să-i întoarcă prinos de dragoste și recunoștință, transmiterii lumii în opere măiestrite, a tezaurului de omenie din care s-a inspirat și Liviu Rebreanu"

O asemenea conștiință, zămislită de Maieru, după cum profetea Fanny Liviu Rebreanu, hrănindu-i acestuia mereu, *conștiința de sat rebrenian*, omagiem astăzi împreună în persoana d-lui Prof. Sever Ursa.

Este această aniversare un moment de referință în istoria culturală a Maierului, dar ar trebui să fie și un moment al împărțirii pe mai mulți umeri a *dulcei poveri*.

În secolul XXI, profilul vizitatorului de muzeu se schimbă rapid. Unul din copiii mei, Maria - elevă în clasa a X-a la liceul Tudor Vianu din București studiază acum *Rebreanu - romanul Ion*. Le-a vorbit colegilor despre muzeul nostru, cu acea însuflețire indusă fiecărui vizitator de către însuși dl. Profesor. "Ei, și, ce-au zis?" - am întrebat curios. "Mi-au cerut să le dau adresa de web, să facă și ei turul virtual al muzeului *Cuibul visurilor*!" Eram apoi curios ce crede ea și generația ei despre romanul Ion. Fiindu-mi proaspăt în memorie, vă redau relativ fidel răspunsul. "Stii, tata, până acum am citit numai romane străine, chiar și *Harry Potter* în engleză. Nu credeam că și românii sunt în stare să scrie romane așa de frumoase. Păcat de Ana, că s-a sinucis..." "Dar nu s-a sinucis - am replicat prompt - eu am vizitat-o în clasa a VII-a, împreună cu profesorul meu de română, Sever Ursa!" "Ei, tata... mai citește și tu romanul...", a continuat, pe un ton condescendent, fiica mea. Știam finalul, deși atâtea alte pasaje le-am uitat. Răspunsul meu era desigur aberant din punct de vedere literar, dar eu trăiam destinul paralel al prototipului personajului Ana.

Maieru, asemenea întregului ținut al Năsăudului reprezintă, oarecum atemporal contextul și suportul fizic al lumii interioare a creatorului Rebreanu.

Lumea măiereană a lui Rebreanu, și-a schimbat "aparențele" în acești cincizeci de ani. Doar muzeul "Cuibul visurilor" păstrează *sărsamurile și straietele de demult*. Tot aici se vor cuibări pe nctetul - spre păstrare, datinile, cântecele și descântecurile măierenilor. Între ele, prin grija, pasiunea și vocația de păstrător a Prof. Sever Ursa, iată, ne putem mândri cu *"Cântecul și Decântecul Cununii grăului"*, trecut în anii '60, de pe runcurile și arșițele măiere, direct pe scena muzeului.

Tot în muzeu - fie pe suport fizic, fie doar scrise și descrise cu *răspialul* de Rebreanu - găsim contextul arhaic al satului ardelean, gata să-l ajute pe cititor să depășească dificultățile de lexic, și mai presus, să facă dovada ascendenței nemijlocite a graiului autohton în indo-europeana

comună.

Nu-mi pot stăpâni îndemnul de a reda măcar un crâmpel din *băsada* măierenilor, *prădată* printre rânduri în opera lui Rebreanu, având subiect pe feciorul *Boroiului* - antroponim numindu-l pe „plugar”:

"Feciorul *hoței* rămas ne'nсурat' ai *Boroiului* plugarul, sărind peste foc în sara de *Simzâiene* 'Rusaliele - fice ale Soarelui', de obicei își cunoaște *În Bori* 'între Izvoare' viitoarea *boreasă* 'măiere plugarului'. *Libovindu-se* 'petrecând' apoi la *claca de Cunună* 'întovărășire la seceriș' se *string laolaltă* 'se căsătorește', în *bordeiu* lor și-n scurtă vreme li se *împle casa de burduji* 'de copii' "

Oricare vizitator, venind la muzeul nostru dinspre lumea imaginară a operei lui Rebreanu, va căuta certitudinii și concordanțe la obârșia creației rebreniene. Dă muzeul nostru aceste certitudini? Prin mentorul acestui muzeu și prin urmele lăsate în sufletul și în conștiința vizitatorilor, în cei 50 de ani trecuți, avem, iată, nu doar răspunsul afirmativ, ci și ocazia de a elogia și a-i aduce mulțumiri.

La mulți ani, D-le Profesor!

VILUȚ CĂRBUNE
Maieru, 27 noiembrie 2007

Cuvintele de lut sau Alăturarea între bucurie și frică

După obținerea a trei premii, din cele cinci cărți publicate, urmează a șasea carte care, de pe acum o consider premiată. Carte dedicată prietenilor care se ascund înăuntrul acestor „Cuvinte de lut”, apărută la Ed. Grinta - Cluj-Napoca, 2007, editură care are respectul pentru cuvânt, al cărei director este G. Cojocaru, iar din echipa tehnică face parte și autorul acestei cărți. Scrisă și tipărită în condiții grafice impecabile. Cele paisprezece poeme, deschid cartea cu „smerită plecăciune tuturor”, referindu-se la prietenii, printre care este și sculptorul Maxim Dumitraș - autorul muzeului de artă comparată din orașul-stațiune Sângeorz-Băi. Asta, ca cei ce vin în stațiune să vadă etnografia veche, în comparație cu cea nouă, a începutului de valea Someșul Mare. Și nu numai etnografie, muzeul fiind gazdă pentru multe tabere de pictură și sculptură modernă, ce dă imaginea progresului și evoluției artelor în raport cu acea cuminenție arhaică a artelor tradiționale specifice zonei. Revenind la dedicația cărții „Smerită plecăciune tuturor” - dicționarul spune că „a se smeri” - a nu te încrede în puterile proprii, ci în ajutorul lui Dumnezeu, Smerenia, adică supușenia, respectul, fac parte, teologic, din virtuțile dreptății, curajului, cumpătării și înțelepciunii. Cumpătarea creștină este virtutea prin care omul pune convenita măsură în toate faptele sale. Filocalia - volumul I spune că: „Omul cu judecată, luând aminte de sine, cumpănește cele ce i se cuvin și-i sunt spre folos”.

„Cuvintele de lut” este cartea care amintește cititorilor că există parusia, acel final de judecată în care „Venim să dăm seamă/din limba de aur/în limba de lut”. „Venim cu daruri/nu ne prizoni” face trimitere la magii care aduc daruri pruncului din Betleem. Această „ars poetica” se continuă cu o „Ninsoare în plină istorie”. Dacă poezia trebuie să fie dragoste și adevăr, lumea se miră și azi/de câtă istorie este nevoie/de câte conjuncturi interne/și internaționale/ca să scrie/un singur poem/. Oare lumea să nu mai aibă nevoie de poezie? Dacă-i așa, poetul se întreabă: „cât influențează luna/fluxul și refluxul cuvintelor?/ Oare poezia, în această sărăcie lucie și capitalism sălbatic pe care îl trăim, poetul se întreabă cu iz apocaliptic „dar tu/căți oameni ai ucis scriind poezii?”.

Cu poemul „Cu moartea pre moarte”, dovedește că este bun cunoscător al teologiei Învierii, dar se întreabă, în momentul acela, „când și scoarța stejarului îmbrățișează lumina/, atunci va fi un cer nou și un pământ nou - ne promite Apocalipsa Sf. Ioan. Poetul se întreabă „dar atunci și când iubi-ne-vom/în frageda clipă/ori iubirea, dragostea afirmă I Cor. 13,13 „și

acum rămân aceste trei: credința, nădejdea, dragostea. Iar mai mare decât acestea, dragostea”. Cartea ne face să ne îndreptăm spre Creatorul nostru prin dragoste, pentru că, urmărind această cale, putem ajunge la mântuire. Iată deci, că și laicul poate judeca dogmatic și teologic, promițându-ne precum Sf. Părinți să ajungem „în locul plin de timp/din care timpul fuge/” Este corect? Da, pentru că creștinului adevărat îi este promisă viața în eternitate. Mergând pe urma virtuților creștine, are speranța și credința că „în naștere cale de întoarcere nu-i”. În „Poemul pentru înlăcrimarea Mariei”, cuprins în 6 cărți, vorbește despre iubire, cu iz de basm „doi cai albi cad într-o/adâncă și mare prăpastie/și tropotul lor/căutând din potcoave de aur/. Poemele dedicate drumului vieții, sunt poate imaginea destinului fiecăruia dintre noi, pentru că „găsind un alt drum/întocmai drumul ce-i stătea în cale”. O scriere teozofică și un poem dogmatic este „Heroglifă roșii” în care „omul nu este pregătit/să se bucure de frica de moarte”. Alăturarea între bucurie și frică este inteligibilă, demonstrează că valorizează cuvintele creștinului și adâncimi specifice integramelor de calitate. Cele șapte poeme, din ciclul „Închinarea în fulg” vorbesc despre bătaia de inimă dar și despre „tăcerea dintre o bătaie și alta”. Când, „cuvintele/și susțineau/în locul pielii trupul/să nu vrea să se destrame”. Dator sunt să spun că, timpul de lucru (bătaia) inimii este sistola. Timpul de odihnă este diastola. Dacă cele două timpuri, de lucru și odihnă, nu sunt egale, intervine patologicul. La Ioan Negru, în cazul unui accident, totul s-ar transforma în „numele tău”. Iată, iubirea telurică este înțeleasă ca un dar dumnezeiesc pentru că, poetul crede cu adevărat că Dumnezeu este iubire. Timpul acela este o depărtare, despre care evangheliștii spun că „ceasul acela nimeni nu-l va ști” La poetul Ioan Negru este o depărtare în sensul de speranță pentru că, „nimeni nu știa încotro ar putea fi/acea depărtare/. Ioan Negru este poetul concis, lapidar, propune și inventează stări poetice surprinzătoare.

Cartea „Cuvintele de lut” este o întrebare existențială, teologia iubirii și a morții, fiind privită și rostită într-o expresie modernă, în care moartea nu este moarte, este o reintegrare, cu adevărat înviere, în care EL și EA vor fi numai lumină.

Pentru aceasta „Venim cu daruri/Nu ne prizoni”/.

ALEXANDRU RAȚIU

Lirica pentru copii

Poveștile

Hai copii, să ne-amintim,
 Poveștile ce noi le știm.
 De Motanul Încălțat,
 Am aflat că-i învățat.
 Pe Pinocchio cu nas mare,
 Doar îl știe fiecare.
 Scufița Roșie se pare
 Că a ajuns ascultătoare.
 Iedul mic și capra-mamă
 De lup n-o să se mai teamă.
 În căsuța trainică și bună,
 Cei trei purceluși stau împreună.
 Despre cei șapte pitici
 Știm că sunt tot mai voinici.
 Numai ursul e vestit
 Că vulpea l-a păcălit.
 Cât despre alte povești
 O să primiți curând vești...

Educatore SESERMAN SIMONA-ANIȘOARA
 G.P.N. nr. 2 - Feldru

Opinii

Hei, Teză unică,
 recunoști că ești mistreț?

Despre noua găselniță a Ministerului Învățământului, cunoscută sub denumirea de „Teză unică” s-au spus multe în ultima vreme, și pe bună dreptate, multe, dar, nu prea bune.

Au fost criticate foarte multe aspecte, începând cu orele de desfășurare 12:00 - 14:00, total nepotrivite, spre exemplu pentru judecări matematice și continuând cu subiectele la Limba și Literatura Română, unde bieții elevi, se pare că „este normal” să fie „scriitori”, „critici de artă” și, de ce nu, „critici de literatură”. Și nu pot să nu amintesc aici, că anul trecut, când se experimenta implementarea Tezei unice dintre toate cuvintele DEX-ului, elevilor li s-a cerut să analizeze frumoasa exprimare „mă-ta”. Elegant de-a dreptul, nu?

S-a speculat mult și pe tema supravegherii, ba că unele rezultate au fost neașteptat de bune, ba că unele au fost prea slabe, dar, în mod ciudat, s-a observat asta doar acum, deși la predecesoarele Tezei unice, adică la „Capacitate” și mai apoi la „Testarea Națională” se întâmpla destul de des același lucru, chiar dacă supravegherea era din afara școlii.

Sigur că nici corectarea nu a fost uniformă. Spre exemplu, la matematică, un subiect era formulat astfel: „Dați exemplu de un număr irațional cuprins între 5 și 6”. Majoritatea elevilor asta au și făcut: au dat doar exemplul. Dar în baremul de corectare se cerea și justificarea, deși elevilor nu li s-a cerut să justifice nimic. Unii profesori au punctat ceea ce prevedea baremul, alții au punctat la maxim exact ce a cerut exercițiul.

Desigur, nemulțumirii au putut depune contestații cam după o lună de la teză, iarăși o chestie cel puțin îndoielnică.

Pe mine toate astea m-au dus cu gândul la o glumă mai veche. Se făcea că s-a organizat o vânatoare de mistreți la care participau CIA-ul, KGB-ul și Securitatea. După două ore apar membrii CIA cu trei mistreți, după încă o oră, KGB-iștii, cu patru mistreți. Mai trec cinci ore, dar securiștii nu apar deloc. Pleacă toți în căutarea lor și îi găsesc nervoși, bătând cu brutalitate un iepuraș cu bastoanele și întrebându-l disperat: „Recunoști că ești mistreț?”

Tot astfel, cred, ministerul încearcă să convingă părinții, elevii, dascălii și opinia publică, cum că „Teza unică” are valoarea unui examen de admitere (curat murdar!).

Hai să lăsăm teza să fie teză, așa cum o știm de o viață, iepurile să fie iepure, admiterea să fie admitere și mistreții să fie... mistreți.

Prof. ADELA COTUL

Epigrame

Demne urmașe

Păcatul Anei lu' Rebreanu
 N-a fost și nu e un secret,
 Urmașele-i contemporane
 Le poți găsi pe internet.

Adela COTUL

Sfat

Încearcă să-nțelegi
 Și să devii senin:
 Cu cât muncești mai mult,
 Capeți tot mai puțin.

Unui coleg

Spune că-i plin de experiență
 Și pozează într-un sfânt,
 Însă lipsa de potență
 Îl coboară pe pământ.

Salariile de merit

Dintre nominalizați
 Pentru chestii - adiacente
 Unii vor fi lăudați,
 Alții vor primi... procente!

GRIGORE COTUL

Opinii

O țară
 de miliardari?!

Dacă n-ați participat la nici un concurs în ultimii 17 ani, înseamnă că ați trăit degeaba. N-ați vrut să vă supuneți nici unui fel de emoție? Aveați o grămadă de posibilități: să răzuiți, să căutați în sulul de parizer un medalion, să adunați cartonașe în pungile de cartofi tăiați la milimetru, să vă chiorăți ochii sub capace, să completați taloane și să le trimiteți la O.P. cutare, să vă-nnodați degetele scriind SMS-uri, să sunați la diferite emisiuni, să găsiți cuvântul propus de câte o tipă ce vorbește degeaba cu orele la TV etc.

Pe mulți dintre noi chestiile astea ne țin în viață deoarece speranța nu apucă să ni se sucumbă. Trebuie gustată neapărat plăcerea de a conversa cu robotul, care nu jighește, nu râde de nimeni și-ți spune să mai încerci (că doar ai telefon!).

Puteți, de asemenea, comanda saltele la care primiți bonus pompa, aparate de îndreptat coloana și de scuturat fesele, tot felul de pastile de slăbit (probabil la minte!).

Stresul în care aștepti să câștigi și să fi sunat îți acutizează simțurile și-ți sporește adrenalina. Dacă n-ai câștigat, nu fi supărat. Măcar ai simțit că trăiești.

De multe ori, dacă o vecină câștigă, se întâmplă ca între tine și ea să se instaureze ura și invidia. Trebuie să dai dovadă de autocontrol, că doar nu te oprește nimeni să aduni și tu capace în timpul în care avea ceva important de făcut. Secretul este să-ți aloci timp și nervi pentru asemenea activități.

Există și fenomene care pot duce la diminuarea șanselor tale de a câștiga. Dintre acestea, menționez: defecțiuni tehnice ale liniei telefonice exact în momentul în care puteai să te numeri printre cei care sună primii, slaba dotare a magazinelor cu acele produse care au capac, prostul obicei al unor chelneri de a-ți aduce sticla de bere necapsată, lipsa unor canale TV din grila de programe a furnizorului de cablu din localitate (tocmai acele programe care alocă mult timp teleshopping-ului), telefoane cu cartelă pe care creditul pentru SMS-ul respectiv este insuficient, și cel mai important, alocarea corectă a timpului în scopul participării la astfel de concursuri.

Poate interveni și riscul de a fi dat afară de la locul de muncă din cauză că ai fost prins conversând cu robotul. Pot apărea scandaluri în familie în momentul în care primești un colet despre care nu știa una din părți, sau, de ce nu, factura telefonică...

Totuși, dând dovadă de echilibru și deschidere spre comunicare, aceste inconveniente pot fi eliminate.

Inerent apar și întrebările românilor vis-à-vis de aceste concursuri:

De ce n-am sunat urgent la numărul acela?
 De ce, dacă am și eu un dop câștigător, tocmai s-a încheiat promoția?
 De ce mă doare mai rău coloana?
 De ce s-a spart salteaua?
 De ce a ieșit fum din mașina de scuturat fesele?

De ce mă sună în timpul serviciului?
 Întrebarea mea este: de ce după atâta vreme și după milioane de concursuri, nu sunt toți românii miliardari?

Dar, fiți siguri că nu vom renunța! Vom răzui în continuare!

GRIGORE COTUL

Lingușirea

În dicționar, substantivul „lingușire” e explicat scurt și vag: acțiunea de a linguși... Ca și cum am zice: Ce-i zborul? - acțiunea de a zbura, etc, iar autorul explicației... ne lingușește puțin...

Nu știu de unde știa tatăl meu, țăranul, o vorbă „Dintre toate animalele domestice, cel mai periculos este lingușitorul”.

„Lingușirea este un negoț rușinos care poate aduce folos lingușitorului” - spune Teofrast (372 - 287 î.e.n.)

Pe cei mai radicali dintre lingușitori, poporul i-a numit „lingăi”.

Lingușirea e un lucru josnic și trebuie să spunem că și cel care se lasă lingușit dă dovadă de necinste. Montesquieu (1689 - 1755) zicea că „lingușitorul trăiește pe spatele celui care îl ascultă”.

Redăm în rezumat opinia lui Oxenstiern (1583 - 1656): „Un om lingușitor întrunește în firea sa mai multe vicii rușinoase; căci el e mincinos spunând lucruri pe care nu le crede, e viclean, că vorbește împotriva sentimentului său, e fricos, că nu îndrăznește să spună ceea ce gândește, e rău la inimă, căci toarnă ulei pe focul amorului propriu al altcuiva, e nelegiuit, căci tămâiază viciul aproapelui său și adesea este vrăjmaș în taină al celor față de care trece drept prieten.

Egoiștii și cei împovărați de prea mult amor propriu sunt doi dintre cei mai mari lingușitori. „Cine știe să lingușească știe și să bârfească” - cugeta Napoleon I (1769 - 1821).

S-a tradus oare corect un proverb olandez: „Lingușirea e ca umbra; nu ne face nici mai mari, nici mai mici...?”

Vrem exemple din preajma noastră? Atunci să urmărim cu atenție comportamentul unora dintre candidații noștri în alegerile care se apropie....

ION DELAMARGINĂ

Distorie

Maieru - file de monografie (43)

Continuăm cu istoricul apelor minerale de la Anieș, cum am promis cititorilor noștri în numărul anterior al revistei „Cuibul Visurilor” XII, numărul 6 (79), decembrie 2007.

...Totuși, oaspeții nu erau mulțumiți și au cerut guvernului ameliorarea condițiilor din stațiune: „Subsemnatul (dr. Pataky) a fost numit într-o comisie mixtă din partea guvernului, iar din partea comandei generale a fost numit Ioan Hatfaludi, căpitan în regimentul II de grăniceri, a cărui politețe față de oaspeți, din râvnă asupra binelui public, merită mulțumită!”

Propunerile comisiei au fost adresate guvernului.

„Văzând subsemnatul (dr. Pataky) efectul bun al băii reci și mai mult dacă e borviz feruginos, încă în 1835, a construit piciorul fântânii din Anieș și cel dintâi bazin alimentat de izvorul ce țâșnea din mlaștina care îndată, în acest an, s-a pus cu succes în practică. De atunci construcția s-a mai perfecționat și legându-se de curtea cârciumii, acum se întrebunțează mai mult ca baie rece de borviz. Apa e feruginoasă, se tulbură, e roșiatică, gălbuie, cu temperatura de 9-10 grade. Aici merită să se menționeze cu laudă și mulțumită baia cu duș, plăcută, pe care a construit-o groful Zichy, în preajma fântânii, într-un cort frumos cusut, pe seama oaspeților din anul acesta”.

În continuare, autorul articolului arată: „Au trecut mult ani de când n-a fost un timp atât de stabil și cald ca în vara aceasta, deci și la Rodna, ca și în alte băi, a fost o societate atât de numeroasă, de care nu-și aduc aminte rodnenii să fi fost în timpurile mai apropiate. Numărul familiilor constatate în lista oaspeților a trecut peste 80, iar a singuraticelor persoane a ajuns aproape la 500.”

„Timpul înainte de masă - continuă dr. Pataky - era destinat consultațiilor medicale, curei de apă minerală și băilor. Era frumos să vezi numeroși boieri călări și trăsuri adunându-se dimineața la 6 ore la fântâna din Anieș, căci din lipsa confortului la Sângeorz, chiar și cei ce folosesc apa de acolo, s-au obișnuit să-și bea porțiunile la Anieș, petrecând veseli în vecinătatea oaspeților de aici, unde toți se amuzau la valsurile frumoase cântate de cel mai bun taraf din Cluj. La nouă ore după isprăvirea

curei, plecau spre locuință spre a dețina, după care iarăși erau pline toate băile. Aproape la fiecare casă se putea vedea cum încălzesc apa din căzi cu pietre înfierbântate (obicei de la daci, n.n.), sau cum se grăbesc mulți oaspeți spre dușuri. După masă se aranjau petreceri. Pe seama grofului se închiriasse o locuință mare, dar fiind el împiedecat să vină la băi, o cedă ca local de cazino. Aici, în localul plin, se aranjau jocuri distractive, ca: domino, tarok, alagir, limitate fiind jocurile hazarde. Seara urmau pe răcoare plimbările comune în trăsuri și călare, ojinele, pescuitul și vizitarea minunatelor regiuni învecinate. Duminica se dansa până la ora 10. Așa treceau zilele și cu acestea, săptămânile; între cură și petreceri, dominând tot timpul printre oaspeți, de diverse nașteri și clase, o egală condescendență socială.”

În prezent se știe, în urma unor analize complete, de finețe, făcute la Facultatea de chimie din Cluj (prof. dr. Costel Sârbu) că apa din Anieș este foarte bogată în magneziu și săracă în sare, calitate deosebită pentru aceste ape, ca factor terapeutic în deficitul de magneziu din bolile cardiace, nervoase, etc.

Se știe că aproape de izvorul de lângă șoseaua ce duce spre Rodna se mai găsește un izvor de apă minerală în curtea inginerului Hojda Bella. Urmașii acestuia o exploatează industrial ca apă de rnasă, mult apreciată în ținutul nostru.

Chiar dacă nu s-ar ajunge la luxul de altă dată, această apă merită revigorată prin amenajări corespunzătoare vremii noastre.

prof. SEVER URSA

Notă: Din mai multe convorbiri cu medicul specialist George Uza din Cluj-Napoca, am adunat și aceste câteva date despre izvoarele Anieșului și o sumară bibliografie am stabilit împreună. Intervenind, însă, regretabilul deces al dr. Uza, colaborarea noastră nu a mai putut fi posibilă. Primăria Maieru, cunoscută prin performanțele ei gospodărești va continua, suntem siguri, demersurile de reamenajare a acestui izvor.

S. U.

Religie

Gândirea magică sau cum se păstrează relația dintre om și divinitate

Isihasmul este o mistică teologică specifică răsăritului ortodox, de origine monastică, care s-a organizat în sec. XIII-XIV. A venit ca o mișcare de renaștere spirituală, având în centru rugăciunea lui Iisus Cristos. Isihia a fost practică la început de părinții deșertului care invocau în mod continuu numele lui Iisus, numită „rugăciune pură” sau „rugăciunea inimii”. Se spunea că rugăciunea nu trebuie să fie numai rațională (a gândului), ci să fie a sentimentelor, a sufletului iubitor. A fost practică începând din sec. IV-VI, fiind de origine monastică și ascetică, urmărind renașterea spirituală și teologică. Ca metodă de a produce o stare de concentrare și de pace lăuntrică în care isihăștii aveau capacitatea de a-și transfera rugăciunea din minte în inimă. Rugăciunea constă din cuvintele „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”. Formula rugăciunii se bazează pe textul biblic din evanghelistul Lc 17, 21 („Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul nostru”) și, pe îndemnul Ap. Pavel: „Rugați-vă neîncetat” (I Tes. 5, 17). Întemeietorul isihasmului a fost Ioan Scărarul (sec. VI). În spiritualitatea ortodoxă, inima nu este organul fizic, ci centrul spiritual al omului, eu-l cel mai adânc. Aici are loc unirea cu Iisus Hristos. Cum se face? Există o relație de consubstanțialitate între minte și inimă. Omul fiind creat de Dumnezeu, sufletul, această scânteie divină are toate dimensiunile și atributele divinității. Are deci iubire, pentru că Dumnezeu a creat lumea din iubire. Are voință, iar prin voință are putere. Posedă rațiune, capacitatea de a gândi abstract. Cum se păstrează relația dintre om și divinitate? Părerile au fost multe, începând cu evul mediu. Unii accentuau pe iubire, alții pe rațiune, alții pe voință. Calea pe care se ajunge la Dumnezeu, are multiple aspecte. Ca argumente de ordin psihologic, teozofic etc., etc. Nu s-a ajuns la un răspuns convingător. În schimb, există argumente temeinice, cum ar fi argumentul cosmologic, adică suficient să gândim și să contemplăm (isihia) armonia universului. Argumentul biologicului. Să gândim de unde vin instinctele insectelor și oamenilor? Apoi, perfecțiunea fagurilor de miere. Oare acestea pot fi la întâmplare? Argumentul ontologic, adică Dumnezeu trebuie să existe din moment ce eu simt că există. Voltaire afirmă: „Dacă Dumnezeu n-ar exista, ar trebui inventat”. Pot avea o relație directă cu Dumnezeu? Firește că nu pot pentru că, Dumnezeu este ființă finită și infinită care mă cuprinde și pe mine. Aceasta este o cunoaștere apofatică, o cunoaștere prin negare. Dumnezeu nu e nici ființă materială, nici infinit, nu numai transcendent, nici numai immanent (în lucruri). Prin această eliminare deci, se ajunge la conceptul socratic „Știu că nu știu nimic”. În acest moment, începe de fapt treapta

cunoașterii și omul are intuiția divinității. Este imposibil de a-l cuprinde pe Dumnezeu într-o definiție. Rămâne în ce măsură pot avea o relație cu EL. Această relație nu poate veni din voința omului, dacă nu există o căutare din partea divinității – acesta este harul divin. Acest mesaj a lui Dumnezeu către om, vine prin har, care este dat de acele energii necreate. Există energii create, odată cu facerea lumii Dumnezeu a creat energii care să miște soarele, luna, stelele, zborul păsărilor etc. Creatorul are legătură cu oamenii prin aceste energii necreate care au existat dintotdeauna și care pulsează în lume. Prin ele primim harul, prin acestea ne sunt date și puterea de a transmite rugăciunea din creier în inimă, Fără aceste energii nu se înțelege relația dintre om și divinitate. Exemplu ar fi: dogma Sfintei Treimi. Una în ființă, sfântă, neamestecată și neîmpărțită. Aceste trei ipostaze – sunt trei și totuși unul care se interferează, se identifică dar nu se amestecă. Tatăl reprezintă puterea, cunoașterea, întregul, globalitatea, acel Unu primordial. Fiul este Cuvântul întrupat, logosul, lumina, iubirea etc. Duhul Sfânt – cunoașterea, energia spirituală, știința divină. Aceste energii ale divinității sunt necreate. Au existat în divinitate înainte de facerea lumii. Simbolul de credință afirmă că Iisus „este lumină din lumină”. Duhul Sfânt trebuie înțeles ca dimensiunea rațiunii gânditoare. Rugăciunea se adresează acestor energii necreate. Această energie a fost vizualizată – spune Grigore de Palamos, în lumina de pe muntele Tabor. Această lumină este arătată și lui Moise când i-a dat „Tablele Legii”. „La început a fost lumina” (Fac 1, 3). Abia în ziua a patra a creat luna și soarele. Apoi a despărțit lumina de întuneric, acea lumină era lumina necreată. Fără energiile necreate, nu se poate explica Creația sau Geneza, nici din punct de vedere științific, nici teologic. Știința n-a putut explica pentru că „din nimic se naște nimic”. S-a pus problema: cum există, cum a ajuns să existe univresul infinit în spațiu și timp? De la o vreme s-a renunțat la această idee. Observațiile științifice au ajuns la efectul Doppler, acea deplasare spre roșu a spectrului. Această deplasare înseamnă că lumina (steaua) se îndepărtează de privitor. Aceasta demonstrează că a pornit dintr-un punct. Deplasarea este radială. Se ajunge la concluzia că întregul univers este în expansiune față de acel nucleu care a explodat. Această explozie, fizicienii au numit-o Bing-beng. Deci, întreaga materie vine dintr-un nucleu primordial, unde materia este extrem de condensată, formată din particule cuantice - cuarci. Nu se știe ce s-a întâmplat în momentul exploziei, se știe imediat după aceea. Ne punem întrebarea: de unde energia necesară acestei explozii? Ce este timpul? Ce a fost înainte de Big-beng?

Opinii

Niște tălanturi

- Ți-ai rezolvat problema aia, loane?
- Sigur că da!
- Cum?
- Păi, am dat și io „ce trebe”.

Iată un dialog prezent zilnic pe plaiurile mioritice. „Ce trebe” a trebuit, trebuie și sigur (după cum merg lucrurile) va trebui și în viitorul cel puțin apropiat și mediu al României, știut fiind faptul că de „cancer” e greu de scăpat.

În trecut, boierii din stânga Dunării trebuia să dea peșcheș la Înalta Poartă pentru a avea garanția că-și pot păstra degătorile, demnitățile și chiar capetele de pe umeri. Ei dădeau (cui trebuia) un plocon, dar, cadou, care trebuia să fie suficient de valoros încât să le asigure, măcar pentru o vreme menținerea funcției, a averilor, a vieții.

După modelul boierului și alții, la nivel mai scăzut dădeau ciubucul, avantaj sau câștig ilicit menit să ungă roțile, să închidă gurile prea clevețitoare, să aranjeze mișmașurile, să spele rufele murdare sau să șteargă unele datorii neplăcute.

Toate acestea se făceau aproape pe față, fără regret și fără obraz (rușine) pentru că așa mergeau treburile vremii, dar mai cu seamă pentru că făceau parte din perversul arsenal al supraviețuirii. Cu astfel de treburi ne-am fofilat prin meandrele unei istorii întunecate „dând ce trebuie” (bani, produse și chiar ființe umane).

Astăzi avem pretenția că suntem un popor civilizată. Din nefericire, în vocabular și în obiceiurile zilnice au rămas sperțul, bacșișul, șpaga și mita - toate fiind surori, în dicționar fiind definite ca: sumă de bani sau obiecte date ori promise unei persoane cu scopul de-a o determina să-și încalce obligațiile de serviciu, sau dimpotrivă, să-și exercite mai vârstos aceste obligații.

Aceste acțiuni sunt pedepsite de codul penal și supuse oprobiului public. Adică, vezi Doamne, să-ți fie rușine să dai și să primești șpagă. Sondajele arată că majoritatea românilor practică acest sport național într-o veselie demnă de cauze mai bune. Mulți dau, alții iau, alții și dau și iau, unii dând din ce au luat numai să-și poată rezolva problemele presante. Întâlnești și persoane care se „supără” dacă nu primești ce-ți oferă, și rămân cu impresia că nu vrei să-i ajuți. Incompetentul rămâne cel mai activ în a da și a primi și de fiecare dată te asigură cât de greu se poate rezolva problema ta.

Întâlnești și persoane care se laudă cât au dat „ce trebe” ca să-și rezolve problemele, dar ce e foarte grav să-și poată duce la ce școală dorește loaza (care și-ar exersa mult mai bine la o școală cu pretenții proprii-incompetență).

Șpagă se dă aproape pentru orice și mulți dintre noi asistăm neputincioși și ne simțim umiliți în fiecare ceas de către nesimțirii care-și rezolvă treburile în mod oneros. Mai nou (oare?) și miniștrii dau astfel de exemple. Cel mai revoltător este cum corupția alterează familiile întregi, coruptul și corupătorul atrăgându-și de partea lor părinții, soțiile, copiii și cam toate neamurile și prietenii apropiați.

Oare pe alte meleaguri, fenomenul are aceeași amploare ori și în acest domeniu ne „bucurăm” de un specific național?

VALER POP

Didactica nova

STRATEGIA ABORDĂRII SUBIECTELOR PENTRU EXAMENE, TEZE UNICE

1. Transcrierea corectă a subiectelor de pe foaia de examen.
 2. Maximă atenție formulării rezolvării fiecărui subiect, pentru a evita confuziile.
 3. Contează coerența, logica și precizia modului de rezolvare. Precizez că trebuie bine stăpânite noțiunile teoretice și formulele de calcul, reținute prin memorare logică și nu mecanică.
 4. Modul de rezolvare, abordare, este foarte important. Redactarea rezolvării trebuie să fie coerentă, judecățile de valoare să aibă o succesiune logică, naturală.
 5. Finalizarea rezolvării trebuie să răspundă cerințelor formulate în ipoteză, care atrage depunctarea.
 6. Se abordează, într-un test, la început, rezolvările pe care le cunoaște elevul, le transcrie de pe ciornă pe foaia de examen, apoi se continuă cu rezolvarea altui subiect. A se vedea devisa: „grăbește-te încet”.
 7. Nu considerai un subiect rezolvat complet până nu-l verifici pe textul inițial.
 8. Experiența dovedește că se pierd puncte prețioase din rezolvările incomplete.
 9. Exercițiul sau problema sunt considerate rezolvate, dar punctajul obținut nu este maxim. Care este motivul?
 Să învățăm să nu greșim în rezolvarea exercițiilor sau a problemelor. Iată câteva exemple:
 a) Rezolvați ecuația: $\sqrt{x-1} = x-3$.
 Soluție: observație: $x-1 \geq 0$ (condiția radicalului). Rezolvând ecuația obținem $x=2$; $x=5$, dar $x=2$ nu verifică. Unde am greșit?
 Condiția asupra necunoscutului este $\begin{cases} x-1 \geq 0 \\ x-3 \geq 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x \geq 1 \\ x \geq 3 \end{cases} \Rightarrow x \in [3; +\infty)$
 $2 \notin [3; +\infty)$; $5 \in [3; +\infty) \Rightarrow S = \{5\}$.
 b) Un unghi al unui triunghi isoscel are măsura de 40° . Stabiliți natura triunghiului în funcție de măsurile unghiurilor.
 Soluție: Cazul I: măsura unghiului de la vârf este 40° . Măsurile unghiurilor triunghiului sunt: 40° ; 70° ; $70^\circ \Rightarrow$ triunghiul este ascuțitunghic.
 Cazul II: măsura unui unghi de la baza triunghiului este 40° . Măsurile unghiurilor triunghiului sunt: 100° ; 40° ; $40^\circ \Rightarrow$ triunghiul este obtuzunghic.
 Observații: dacă se consideră numai un singur caz, punctajul se înjumătățește.
 c) Un triunghi isoscel are perimetrul 36 cm și raportul a două laturi 2/5. Aflați lungimile laturilor triunghiului.
 Soluție: notăm lungimile laturilor triunghiului cu: x ; x și y .
 Cazul I: dacă măsura unghiului de la vârf este 60° , atunci triunghiul este echilateral și deci $x=y$. Imposibil pentru că raportul laturilor este 2/5.
 Cazul II: dacă măsura unghiului de la vârf este mai mică de 60° , atunci $x > y$.
 Avem: $\frac{x}{y} = \frac{2}{5}$ și $\frac{x}{5} + \frac{x}{5} + \frac{y}{5} = \frac{36}{5} \Rightarrow x=6$; $y=9$. Lungimile laturilor sunt: 15 cm; 15 cm; 6 cm.
 Cazul III: Dacă măsura unghiului de la vârf este mai mare de 60° , atunci $x < y$.
 Avem: $\frac{x}{y} = \frac{2}{5}$ și $\frac{x}{2} + \frac{x}{2} + \frac{y}{5} = \frac{36}{5} \Rightarrow x=4$; $y=20$. Lungimile laturilor sunt: 8 cm; 8 cm; 20 cm.
 Soluție imposibilă pentru că $8+8 < 20$ ceea ce contrazice inegalitatea între laturile unui triunghi.

Prof. TRIPA IOAN
GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

TEZĂ CU SUBIECT UNIC LA MATEMATICĂ CLASA a VII – a , SEMESTRUL II, Varianta I

Subiectul I (50 puncte). Se trec numai rezultatele.

1. a) Rezultatul calculului $4-2 \cdot 3$ este 3p
 b) Dacă $|x-1| = 1$, atunci $x = \dots$ sau $x = \dots$ 4p
 c) Rezultatul calculului $\sqrt{2} + \sqrt{8} - \sqrt{18}$ este 3p
2. a) Fie $\frac{a}{b} = 0,4$. Raportul $\frac{b-a}{b}$ are valoarea 3p
 b) Dacă $a + 10 - b = 135$, atunci $(b-a) + 120$ este 4p
 c) Rezultatul calculului $(x+2)(x-2) - x^2$ este 3p
3. a) Trapezul ABCD cu $m\angle A = m\angle D = 90^\circ$ are $AB = 12$ cm; $CD = 6$ cm și $m\angle B = 45^\circ$ are perimetrul 3p
 b) Un triunghi dreptunghic are ipotenuza de 10 cm și o catetă de 8 cm. Cosinusul unghiului cu măsura mai mică este 4p
 c) Un triunghi isoscel are măsura unui unghi de 120° . Măsurile celorlalte două unghiuri sunt 3p
4. a) Fie paralelogramul ABCD cu O mijlocul (AC) și aria de 60 cm². Aria triunghiului OBC este 3p
 b) Aria unui triunghi dreptunghic cu ipotenuza de 12 cm este de 24 cm². Înălțimea corespunzătoare ipotenuzei este 4p
 c) Un romb are diagonala mică de 6 cm și raportul dintre diagonală mică și cea mare de $\frac{3}{4}$. Perimetrul rombului este 3p
5. a) Fie $\triangle ABC$ dreptunghic în A; $BC = 6$ cm, $m\angle C = 30^\circ$ și M mijlocul (BC). Aria triunghiului MAC este 3p
 b) Punctele A și B aparțin unui cerc de centru O astfel încât măsura arcului AB este 60° . Dacă raza cercului este 2 cm, înălțimea triunghiului OAB este 4p
 c) Un triunghi dreptunghic isoscel are o catetă de 5 cm. Aria triunghiului este 3p

Subiectul II (40 puncte). Scrieți rezolvările complete.

1. Numerele a, b, c sunt direct proporționale cu numerele 3, 4, și 5.
 a) Aflați cât la sută din suma numerelor este primul număr 5p
 b) Dacă $3a + 2b + c = 110$, arătați că numerele a, b, c sunt lungimile laturilor unui triunghi dreptunghic. 5p
2. a) Calculați $(-2)^3 - 3^2 + 2008^0 - 1^{2008}$ 5p
 b) Arătați că $\sqrt{(2-\sqrt{5})^2} - (\sqrt{5}-6)$ este pătrat perfect. 5p
 c) Rezolvați ecuația: $\frac{x+1}{3} - \frac{x+3}{6} = \frac{1}{6}$ 5p
3. a) Desenați un paralelogram ABCD și diagonala BD. Paralelogramul ABCD are $AD = 16$ cm, $BD = 12$ cm și $BD \perp AD$ 5p
 b) Calculați perimetrul paralelogramului. 5p
 c) Aflați aria triunghiului ABD. 5p

Prof. TRIPA IOAN
GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

TEZĂ CU SUBIECT UNIC LA MATEMATICĂ CLASA a VIII – a , SEMESTRUL II, Varianta I

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 pct. din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru: 2 ore.
- Nota finală se obține împărțind punctajul la 10.

Subiectul I (50 puncte). Se trec numai rezultatele.

1. a) Rezultatul calculului $\sqrt{75} + \sqrt{3} + \sqrt{48}$ este 3p
 b) Mulțimea $A = \{x \in \mathbb{R}, x \leq 3\}$ scrisă ca interval este 4p
 c) Mulțimea $B = \{2; \sqrt{2}; -1,5; \sqrt{9}; \pi\}$ are numere iraționale. 3p
2. a) Fie $a = \sqrt{2} - 1$. Pătratul numărului a este 3p
 b) Ecuația $x^2 - 2x + 3 = 0$ are soluția $S = \dots$ 4p
 c) Fie $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = 2x - 1$. Dacă $A(2; b)$ aparține graficului funcției, atunci $b = \dots$ 3p
3. a) Un triunghi echilateral are aria $4\sqrt{3}$ cm². Perimetrul triunghiului este cm 3p
 b) Pe planul triunghiului ABC dreptunghic în A, se ridică perpendiculara MA. Dacă $MA = 12$ cm, $AB = 15$ cm și $AC = 20$ cm, atunci distanța de la M la BC este cm 4p
 c) Figura ABCDA'B'C'D' este un cub cu muchia de 5 cm. Aria totală a cubului este cm². 3p
4. a) Un paralelipiped dreptunghic are suma muchiilor din același vârf egală cu 10 cm și diagonala paralelipipedului de $\sqrt{38}$ cm. Aria totală a paralelipipedului dreptunghic este cm². 3p
 b) Un segment cu lungimea de 20 cm are lungimea proiecției pe un plan de $10\sqrt{3}$ cm. Măsura unghiului format de segment și plan este de °. 4p
 c) Un triunghi echilateral are apotema de $3\sqrt{3}$ cm. Perimetrul triunghiului este de cm. 3p
5. a) Diagonala unui pătrat este $10\sqrt{2}$ cm. Aria sa este cm². 3p
 b) Triunghiul ABC are $AB = AC = 10$ cm și $BC = 12$ cm. Sinusul unghiului B este 4p
 c) Un trapez isoscel cu diagonalele perpendiculare și lungimile bazelor de 10 cm și 4 cm are aria cm². 3p

Subiectul II (40 puncte). Scrieți rezolvările complete.

1. Fie $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = 3x - 2$.
 a) Trasați graficul funcției f. 5p
 b) Determinați punctele de pe grafic cu coordonatele egale. 5p
2. Fie $E(x) = \left(\frac{x^2-9}{x^2+6x+9}\right) \cdot \left(\frac{1}{x+3}\right) \cdot \frac{3}{x-2}$.
 a) Aflați domeniul de definiție al expresiei E(x). 5p
 b) Arătați că forma simplă este $E(x) = \frac{3}{x+3}$ 5p
 c) Determinați $x \in \mathbb{N}$ astfel încât $E(x) = \frac{3}{x} \in \mathbb{Z}$ 5p
3. a) Desenați o piramidă patrulateră regulată VABCD completată cu apotema piramidei VM. Piramida regulată VABCD are $VA = AB = 6$ cm.
 b) Calculați volumul piramidei. 5p
 c) Calculați $\cos \angle (VBC) : (ABCD)$ 5p

Prof. TRIPA IOAN
GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

MODEL DE TEZĂ LA MATEMATICĂ CLASA a VIII-a, SEMESTRUL al II-lea (MAI 2008)

PARTEA I (50p)

Scrieți pe foaia de teză numai rezultatele:

1. a) Dacă $f(x) = x+1$, atunci $f(2)$ este 4p
 b) Dacă $f(x) = x-1$ și $f(1) = 5$, atunci x este 3p
 c) Mulțimea A are 3 elemente și mulțimea B 2 elemente. Câte funcții putem construi de la A la B 3p
2. a) Funcția $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ și $f(x) = 6$ se numește 4p
 b) Funcția $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ și $f(x) = -3x+1$ monotonia 3p
 c) Reprezentarea grafică a funcției $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ și $f(x) = 2x$ trece prin 3p
3. a) Graficele funcțiilor $f, g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ $f(x) = 2x-3$, $g(x) = -2x+6$ au punctul comun P(,) 4p
 b) Reprezentarea grafică a funcției $f: [-3, 4] \rightarrow \mathbb{R}$ este 3p
 c) Reprezentarea grafică a funcției $f: (-\infty, 2) \rightarrow \mathbb{R}$ este 3p
4. a) Un cub are capacitatea 10^3 l. Volumul este de dm³ 4p
 b) Valoarea sinusului dintre diagonală și planul bazei este 3p
 c) Muchia unui cub este de 6 cm. Diagonala este de cm 3p
5. a) Un paralelipiped devine cub dacă 4p
 b) Un paralelipiped drept are dimensiunile de 6 cm, 4 cm, 2 cm, d= 3p
 c) Volumul paralelipipedului de la punctul b este 3p

PARTEA a II-a (40p)

Se fac rezolvări complete.

1. Fie funcția liniară $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = ax+b$.
 a) Determinați funcția dacă $f(1) = 7$ și $f(-1) = 3$ 5p
 b) Pentru $a=2$, $b=5$ reprezentați grafic funcția. 5p
 c) Aflați aria formată de axele de coordonate și graficul funcției. 5p
2. a) Copiați pe foaia de teză desenul din fig. 1

A

 $\sqrt{3}$
 $-\sqrt{12}$
 $2\sqrt{\quad}$

B

 -7
 5
 -5
 2
3. b) Dacă $f(x) = \sqrt{3x-1}$, indicați imaginile argumentelor.
 a) Desenați cubul ABCDA'B'C'D'. 5p
 b) Dacă $AB=6$ cm aflați $A_n, V, d(A; BD)$ 5p
 c) $d(D; (D'AB))$ 5p

Propunător: prof. ANDRONESI SIMION

NOTĂ: Varianta verifică două unități de învățare: FUNCȚII și CUBUL + PARALELIPEDUL DREPTUNGHIC.

MODEL: TEZĂ LA MATEMATICĂ SEM. Al II-lea, CLASA a VII-a (MAI 2008)

PARTEA I (50 p) SE SCRIU NUMAI REZULTATELE

1. a) $\sqrt{81}$ este 4p
 b) $\sqrt{27}$ cu două zecimale exacte este 3p
 c) Dintre numerele $a=2\sqrt{3}$ și $a=3\sqrt{2}$ mai mare este 3p
2. a) Rezultatul calculului $2\sqrt{3} + 5\sqrt{27}$ este 4p
 b) Media aritmetică a numerelor $a=5\sqrt{2}$ și $b=7\sqrt{2}$ este 3p
 c) Media geometrică a numerelor $a=18\sqrt{5}$ și $b=2\sqrt{5}$ este 3p
3. a) Dacă raționalizăm numitorul expresia $\frac{6}{\sqrt{3}}$ devine 4p
 b) Propoziția $\sqrt{9+16} = \sqrt{9} + \sqrt{16}$ este 3p
 c) Propoziția $\sqrt{9 \cdot 16} = \sqrt{9} \cdot \sqrt{16}$ este 3p
4. a) Fie segmentul (AB) și prin punctul M \in (AB) dacă $\frac{MA}{MB} = \frac{2}{3}$, lungimea lui AB este 4p
 b) Fie segmentul (AB), $M \in$ (AB) și $\frac{MA}{MB} = \frac{1}{2}$, punctul M este 3p
 c) În triunghiul ABC ducem linia mijlocie a laturii BC. Triunghiurile ABC și AMN sunt 3p
5. a) Două triunghiuri echilaterale cu laturile diferite sunt 4p
 b) Două triunghiuri congruente mai sunt 3p
 c) Dacă raportul de asemănare a două triunghiuri este 1, triunghiurile sunt 3p

PARTEA a II-a (40 p) SE CER REZOLVĂRI COMPLETE

1. a) Aflați semnul numărului $x = \sqrt{4+\sqrt{7}} - \sqrt{4-\sqrt{7}} - \sqrt{2}$ 7p
 b) Efectuați: $(\sqrt{32400} + 8 \cdot \sqrt{\frac{1}{4}}) : (-0,10)$ 7p
 c) Arătați fără a extrage radicalul că:
 $\frac{\sqrt{20}}{9} + \frac{\sqrt{30}}{11} + \frac{\sqrt{42}}{13} + \frac{\sqrt{56}}{15} + \frac{\sqrt{72}}{17} + \frac{\sqrt{90}}{19} + \frac{\sqrt{110}}{21} + \frac{\sqrt{132}}{23} < 4$ 6p
2. a) Desenați triunghiul ABC și duceți înălțimile AA', BB' și CC'. 7p
 b) Demonstrați că $AA' \cdot BC = BB' \cdot AC = CC' \cdot AB$ 7p
 c) Aflați lungimea înălțimii AA'. 6p

Prof. ANDRONESI SIMION

Notă: Se verifică două unități de învățare: RADICALUL + ASEMĂNAREA TRIUNGHIURILOR.

Distorie năsăudeană

Evreii și societatea năsăudeană

Populația evreiască reprezintă o parte dintr-un întreg care, împreună cu zonele în care aceasta s-a stabilit în timp, a fost și este al României, înainte de a încerca să facem o scurtă prezentare a populației evreiești din țara Năsăudului, trebuie să schițăm în câteva cuvinte istoria acestei etnii în întreaga Transilvania. Din nefericire, în legătură cu acest subiect, nu dispunem decât de foarte puține informații sintetizate de către câțiva autori în cadrul unor lucrări care nu privesc decât tangențial aceste probleme.

Majoritatea informațiilor de care dispunem se referă, mai mult, la măsurile legislative luate împotriva evreilor și doar tangențial la cauzele care au determinat luarea acestor măsuri. Concluzia analizei acestor informații este că cea mai mare parte a comunităților evreiești din Transilvania s-au constituit în cursul secolului XVIII și începutul secolului XIX. Evreimea din Transilvania, nici ca număr, nici sub alt raport, n-a avut vreo importanță majoră. Nici chiar în comerț nu și-a putut câștiga importanța pe care și-au câștigat-o evreii din alte țări pentru că aici s-au confruntat cu puternica concurență a negustorilor greci, armeni și alte neamuri străine.

În legătură cu data așezării evreilor în Ardeal trebuie menționat că în Enciclopedia Brockhause din 1853, ed. X, se susține că în Ungaria evreii au venit în secolul XI din vest, iar în Ardeal se presupune că aceștia s-au stabilit, fie în secolul XI fie în secolul XII. Dar, interesantă este afirmația, "că evreii s-au așezat doar la șes și nu la munte, dat fiind faptul că Ardealul este un ținut muntos plin de sălbăticiuni și de ascunzișuri ale hoților și criminalilor".

Marele rabin al Clujului, Eiszler Matyas arată că este posibil să fi fost evrei în Transilvania și înainte de secolul XVI dar nu există nici o informație referitoare la ei: "Chiar dacă au fost numărul lor era infim. Dieta din Biserica Albă (azi Ungaria) care alege la 1526 ca rege al Ungariei pe voievodul Transilvaniei Ioan Zapolya, hotărăște în aceeași vreme să fie imediat expulzați toți evreii din cuprinsul țării, din orașe și din sate, fără să pomenească și de Transilvania". 15).

Astfel este evident faptul că evreii au ajuns în Transilvania de timpuriu, încă înainte de anul 1563, din Imperiul Rusesc care va interzice pătrunderea lor pe teritoriul său, împingându-i spre marginea granițelor sale, sau în teritoriile limitrofe ale acestuia în legile aprobate la 1563 în titlul. Despre problemele referitoare la religii aflăm că în afara celor patru religii recepte "iudaismul, din timpurile vechi începând, nu numai că nu a fost socotit printre cele patru religii recepte, ci din contră a fost interzis prin legile publice ale țării sub sancțiunea unor pedepse severe, iar, în vremurile acelea, acei care s-au aflat în mod temporar în acele greșeli au și fost pedepsiți conform legilor; se hotărăște să fie și de acum înainte în perpetuu pedepsiți ca aceia, precum și celor ce urmează să se aplice aceeași pedeapsă, în puterea aceluiași articole și a celor prezente, cu procedura prevăzută expres în articolele despre care se află scris mai pe larg la locul cuvenit". 16).

Cu toate aceste interdicții se pare că evreii au fost admiși numai la marginea Principatului, dar numai ca persoane temporare fără să fie lăsați să se statornicească definitiv ca locuitori ai Principatului.

Edictul LXXXII din aceleași legi prevedea: „s-a admis evreilor să facă comerț liber în această țară și să locuiască ca jeleri în Alba Iulia dar să nu primejduiască privilegiile orașelor, nici ale altor comune". 17).

O informație importantă legată de prezența evreilor în Ardeal o întâlnim în art. 22 al Legii Dietei din Cluj care a avut loc în anul 1578 și în care reprezentanții celor trei națiuni privilegiate se plâng de faptul că în Transilvania vin o mulțime de străini, greci și "mai ales evrei" deși intrarea lor era interzisă.

Însă, venind în Transilvania, unde domnea regimul națiunilor privilegiate, evreii n-au avut drepturi, dar în cele din urmă au reușit să obțină dreptul de a se stabili în Alba Iulia unde în anul 1591 alcătuiau o comunitate religioasă. Bistrița, ca și alte orașe privilegiate au interzis nu numai așezarea evreilor ci și practicarea comerțului inter muros, chiar și în ținuturile de sub jurisdicția lor. Abia în 1623, sub domnia

principelui Gabriel Bathory, evreii vor avea dreptul să locuiască și să facă comerț și în alte orașe cu ziduri.

Dieta din 1627 adoptă o dispoziție legislativă intitulată "Legea evreilor" prin care stabilirea evreilor în Ardeal era tolerată, însă ei nu se puteau stabili nicăieri pentru că orașele refuzau să-i primească.

În 1650 o altă Dietă stabilește că toți evreii și grecii să se îmbrace în portul lor național, și deși li se permitea să facă comerț, este confirmată din nou interdicția de a nu putea locui decât în Alba Iulia. Această lege rămâne în vigoare mult timp fiind confirmată și de către împăratul Iosif al II-lea în anul 1781 și de către Dieta de la Cluj din anul 1811 și chiar de către Dieta din 1845. În acest an, 1845 este proclamat faptul că evreii pot locui în Transilvania dar în mod legal doar în Alba Iulia, pe când în alte părți ei sunt doar tolerați.

În ceea ce privește comunitățile evreiești din țara Năsăudului, istoricul Iulian Marțian, membru al Academiei Române, a afirmat într-un studiu publicat în primele numere ale revistei Arhiva Someșană că în Năsăud ar fi existat o colonie de evrei "contemporană cu venirea Sirienilor în Ardeai". Este adevărat că, evreii au ajuns până în zona Munților Rodnei pentru a cumpăra aur și argint și pentru a face afaceri, dar este imposibil să afirmăm că ei și-ar fi întemeiat colonii stabile aici înainte de secolele X-XI. 18).

Vechile documente năsăudene se caracterizează printr-o zgârcenie în ceea ce privește informațiile referitoare la evrei. Singurele mențiuni sunt din anul 1673 atunci când Gheorghe Vornicul "ce au fost armași" din Câmpulung, Bucovina, scrie "birăului Tamăș" din Bistrița că a prins pe evreul care "au furat unelte unora deacolo" și-l asigură că-l va pedepsi cu strânsime "cât oi u fi eu județ acestui loc aci". 19).

La 20 decembrie în 1717, Toader din Bârgău, iobagul contelui Nicolae Bethlen, e tăiat cu sabia și frânt cu roata pentru că înainte cu zece ani a omorât un evreu pe locul numit Măgura Calului. 20).

La 18 februarie 1718 evreul Aron Leibel cere magistratului din Bistrița, ca, cu excepția Rodnei, să i se dea în arendă cârciumile din cele 20 de comune ale Districtului Valah someșan. Magistratul decide să fie întrebate satele și doar dacă acestea nu doresc să mai plătească în casa orașului arenda de 100 de galbeni, atunci să înceapă târguiala cu evreul amintit. 21).

Edictul din 1627 confirmat de împăratul Iosif al II-lea a fost respectat cu strictețe în ținutul Năsăudului. În sprijinul acestei afirmații trebuie să amintim mărturia lui Mafiei Rus, descendent de minier rodnean, care povestea prin 1930, că atunci când avea 14-15 ani a auzit de la bunicul său care avea peste 90 de ani, că în ținutul Năsăudului nu erau evrei stabili nici înainte și nici în timpul războiului cu Napoleon. Abia mai târziu s-au stabilit în Rodna trei familii de covrigari evrei, în 1849, oprindu-se lucrările și plecând toți minierii la Baia Mare, membrii celor trei familii au plecat din Rodna și s-au stabilit în comuna Intradam, iar capii acestor familii au rămas în Rodna, dar nu se mai ocupau cu covrigăria ci cu traficul de aur, argint și plumb. 22)

Evreii venea în Rodna la începutul fiecărei luni, chiar și din Moldova și cumpărau de la particulari, în special de la evreii care strângeau aur din nisipul "Izvorului" (un afluent al Someșului ce izvorăște din împrejurimile minelor), metale nobile: aur, argint, plumb pe care le foloseau la fabricarea bijuteriilor sau făceau comerț cu ele.

De multe ori cumpărau aur furat de către minieri din minele aerarului, însă dacă erau prinși erau pedepsiți atât evreii cât și minierii, în schimbul acestor metale evreii dădeau bere, vin, vinars.

Iar după plecarea lor câteva zile ori săptămâni, autoritățile se confruntau cu o multitudine de conflicte și chiar crime, toate pe fondul consumului de alcool.

Evreilor le era interzis să întreprindă vreo speculă sau să stea mai mult de 48 de ore pe teritoriul graniței. 23). Atât lor cât și armenilor le era interzis să ia în arendă și să exercite dreptul crâșmăritului sau alt drept din raionul regimentului. Este evident că odată cu instaurarea graniței năsăudene s-au luat o serie de măsuri cu un pronunțat caracter antisemit care au durat cât timp a existat și Regimentul de graniță.

Capitanul Richter a ordonat în 1804 că fără

știrea sa să nu mai dea nimeni fân evreilor pentru a nu se face speculă, 24). În concluzie, între 1763 și 1851 în ținutul Năsăudului nu existau evrei stabiliți aici, pentru că în acest caz nu s-ar fi ordonat să nu li se dea fân animalelor de trăsură. Dacă ar fi existat evrei stabiliți aici, chiar și fără fân puteau să facă vânzare - cumpărare clandestină, dar ambulanzii fiind și neprimind fân nu putea sta în Rodna sau în satele grănicerești fără hrană pentru cai. Dacă au fost în ținutul Năsăudului chiar numai evrei ambulanzii, această ordonanță a organelor militare a dorit alungarea lor de pe aceste meleaguri.

La Rodna, Năsăud, Prundu - Bârgăului au existat câțiva "evrei domniți" care au făcut afaceri, poate chiar cu consimțământul sau complicitatea autorităților sau a unor funcționari

Legile grănicerești erau la fel de aspre ca și ordonanțele comandantilor militari în ceea ce-i privește pe evrei. Trebuie menționat, în acest sens că și clauzele care se puneau în simplele contracte încheiate între particulari, le erau potrivnice. Astfel, într-un contract de vânzare-cumpărare încheiat între comanda regimentului și grănicerii companiei din Năsăud, la 21 decembrie 1809, se specifica la punctul 6: ".... cumpărătorii morii se obligă să nu vândă evreilor și armenilor niciodată" 25).

Cel mai evident argument al nestabilității în satele grănicerești, este așezarea lor pe țărmul stâng ai Someșului, în comuna Lușca, apoi în comuna Intradam. Dacă le-ar fi fost permisă așezarea stabilă în comune nu s-ar fi așezat izolat în acel ghetto. Numele de INTRADAM vine din termenul german Unter Dem Damm, care în jargon evreiesc se traduce „între dealuri".

În prima jumătate a secolului XIX, măsurile luate de grănicerii năsăudeni, dar mai ales de vicarul Năsăudului (considerat primul reprezentant al antisemitismului ardelean) au avut ecouri puternice în mentalitate românească de atunci. Populația română și-a evidențiat pornirile antisemite încă de timpuriu, și în special prin mișcările revoluționare din 1848.

În 1867, la un an după înființarea Alianței izraelite univresale, evreilor li se recunoaște drepturile politice, iar din 1893 li se recunoaște și religia mozaică. Din acest moment ținutul Năsăudului începe să fie invadat de noii cetățeni evrei, veniți din Galiția.

În primele luni după revoluția din 1848, în Năsăud s-au așezat mai multe familii de evrei între care: Brecher, Mendelsohn, Apfel, apoi măcelarii Ițig, Sacher și Filimon, cizmarul Minzes, pieptănarul Zaharovici; apoi familiile Gewurtz, Gedale, Leb, Grundwald, Brawer, Schein, Baer, Lenobel, etc.; aveau sinagoga lângă Valea Caselor cei ce se credeau băștinași (Askeles), iar cei veniți din Maramureș și din alte Părți (Svat) se rugau la casa de rugăciune din gorada lui Hosias Brecher 27).

Mare parte a evreilor au venit în Țara Năsăudului din Maramureș, despre care etnograful Adolf Bergner scria că „domnește murdăria și mizeria, populația valahă fiind dcomplet oprimată și ruinată de evrei".

Venirea evreilor în Țara Năsăudului a semănat cu o adevărată invazie, astfel încât cei care locuiau în Ghetoo-ul din Intradam s-au răsfiat pe sate unde se stabilesc, iar populația satului scade de la 572 cât era în 1847, la 149 în 1865.

(va urma)

DORU-VALERIU MĂTI

Note:

15. *Boșca-Mălin, Emil, Evreii în Țara Năsăudului, Brașov, Ed. Asociația Scriitorilor și Gazetarilor Năsăudeni, 1943, p. 9 - 10;*

16. *Păiuș, Liviu, Monografia comunei Rodna Veche, voi. I, Bistrița, Ed. George Coșbuc, 2003, p. 56;*

17. *ibidem, p. 56;*

18. *Boșca - Mălin, Emil, op. cit, p. 9 - 10;*

19. *ibidem, p. 19;*

20. *ibidem, p. 19;*

21. *ibidem, p. 19;*

22. *ibidem, p. 20;*

23. *ibidem, p. 21;*

24. *ibidem, p. 22;*

Rebreniana

Nume proprii folosite de Rebreanu din zona Năsăudului (2)

Ion Hordoan - nume real din Prislop din familia căruia s-a folosit porecla de „Cercetașul”. Reluată în romanul **Ion**, porecla devine nume: Cercetașu. Ca nume de familie, Hordoan s-a format de la Hordou+suf.-an.

Ion a Prislopanului - nume folosit de Rebreanu în piesa **În lumea bozgoanelor** (Opere, voi. 11, p. 904). Supranumele Prislopanului pleacă de la satul Prislop la care s-a adăugat sufixul **an**, însemnând locuitor al Prislopului. Ca nume de familie este întâlnit și astăzi sub forma de Prislopan. Cu aceasta se încheie cel de-al doilea nucleu în care s-a cristalizat numele de Ion adăugându-i-se din această zonă noi valențe.

Lang, Roza - nume feminin care apare în romanul **Ion**. Rozica înfățișată ca „drăguță, cochetă”. Numele este identic cu cel din realitate. La data apariției romanului **Ion** aceasta era soție și mamă. Cu același nume va fi reluată și în **Răscoala** (proiecte-Opere, voi. 8, p. 632) ca veche cunoștință. Numele este de proveniență maghiară și germană.

Măierean - nume ce aparține profesorului de greacă de la Năsăud. Numele s-a format de la Maieru + suf. **ean** și este întâlnit în romanul **Ion**.

Munteanu, Ștefan - nume folosit de Rebreanu în proiectul de roman intitulat **Minunea Minunilor**.

Oprișor, Emil - întâlnit în **Opere**, voi. 2, p. 244, a fost închis pentru că în urma atățărilor lui, vărărenii au împușcat vreo câțiva boi de-ai sașilor prinși pe pământurile lor. Numele s-a format de la **Opriș** + suf. or.

Pălăgeșiu, Alexandru - din romanul **Pădurea spânzuraților**, ajutor notarial, fecior de țaran din Năsăud, sărac și umilit prin școli, s-a îndoit și s-a căciulit până și-a ajuns ținta devenind mâna dreaptă a solgăbirăului ungar. Era poreclit „Buzatul” și renegatul de la Parva în Năsăud. Numele de familie există și azi în Năsăud, un urmaș al acestuia se luptă să repare onoarea familiei încercând să demonstreze că numai trădarea Ilenei avea să-l ducă în ștreang pe Apostol Bologa.

Pop Florica - nume real din Prislop, prototip al Floricăi din romanul **Ion** dar fără legătură cu Ion și Ana, este amintit și de Ștefan Bănuțescu în **Colocvii**.

Popa, Vasile - din romanul **Ion**, inginer din Vărarea (Nepos), care a umblat România toată.

Pop, Saveta - nume real din Prislop, „bătrâna Saveta Pop își amintește de Liviu din anii aceia... și scriitorul a învățat învățările prislopene de dragul ei” 1/.

Prâslea, Marin - din **Hora morții** - un flăcău din Salva, prieten al căprarului Boroii, are un nume mai puțin specific zonei.

Savista - oloaga din romanul **Ion** se numea în realitate Savestița și era adăpostită în casa lui Leop Pop Precup din Prislop.

Stoessel, Leopold - nume real preluat de Rebreanu în romanul **Ion** din scrisoarea de mulțumire pe care acesta o trimite scriitorului din Beclean. Notarul îi

mulțumește pentru felul cum „l-a feștit” în roman. Reiese că a fost surprinzătoare și pentru el lumina în care l-a prezentat: „Un bărbat de vreo 35 de ani, cu ochii mici, negri și vioi, care se învăteau șireți în orbite, cu nasul și urechile mari. Avea întotdeauna o vorbă bună sau o glumă pe buze și de aceea țărani îl iubeau măcar că era ovrei” (**Ion**, cap.IX).

Sorobetea, Vasile - din schița **Divorțul**, manifestă aceeași pasiune pentru club ca și măierenii deși e plasat dincolo, adică în București. Numele de familie e întâlnit în Năsăud și astăzi.

Tabără, Ignat - nume real al prototipului lui Vasile Baci din romanul **Ion**.

Tabără, Nicolae - din nuvela **Proștii** e preluat de Rebreanu din realitatea Prislopului, având același nume: „Într-o zi, trecând pe lângă casa lui Nicolae Tabără a auzit următoarea discuție între femeie și bărbat:

„-Măi, Nicolae, culcă-te mai devreme ca să te poți scula mâine dimineață și să te duci cu trenul.

- M-oi culca, m-oi culca, răspunse omul amărât parcă pentru motivul că trebuie să meargă la tren”.

În acest dialog, Liviu simți toată amărăciunea ascunsă a țărănilor împovărați”

Tabără, Rodovica - nume real din Prislop, model pentru eroina romanului **Ion**. Ana. Scriitorul a plecat de la un eveniment din tinerețea ei.

Vica - fata popii din Vărarea amintită în romanul **Ion**. Ca nume s-a format din numele Rodovica prin reducerea primelor sunete.

Zăgreanu, Nicolae - „Țânțorel, învățând în dreapta umbrela de ploaie de care nu se despărțea niciodată... Era băiatul unui căraș din Armadia, absolvent al Școlii Normale de Stat din Deva... Era de vreo 22 de ani, subțirel, cu obrăjii ca de fată, puțin palizi, cu ochii albaștri sfoși și cu o frunte deschisă, cuminte”. Nume sub care apare în romanul **Ion**. În realitate avea prenumele Teodor. În anul 1956 și-a scris memoriile adăugând ușoare corective romanului. Raportul realitate-roman, respectiv modele-eroi, este, după cum mărturisește Zăgreanu - învățătorul suplinitor, în cazul lui raportat la Ghighi inexact. Aceasta din cauză că fata era la data respectivă prea mică, neavând decât 13 ani. Documentele din arhiva școlii din Prislop vorbesc despre înlocuirea lui Vasile, modelul lui Zahria Herdelea din romanul **Ion** cu suplinitorul Zăgreanu. Tatăl sciitorului a funcționat într-adevăr la Prislop între anii 1898 și 1909. De fapt, romanul **Ion**, concurând Starea Civilă a produs îndelungi confruntări. 2/.

Numele de familie Zăgranu s-a format de la toponimul Zagra + suf. ean.

IACOB NAROȘ

1/ Fanny Liviu Rebreanu, „Cu soțul meu”, p. 50

2/ Ștefan Bănuțescu și Ilie Purcaru, „Colocvii”, Ed. Tineretului, 1964, București, p. 33

Toponimie

Interferențe lexicale geto-gotice în graiul arhaic din Ținutul Năsăud

Găsim numeroase toponime cu această temă și în „*Toponimia Românească*”, autor Iorgu Iordan, Editura Academiei RPR, București, 1963. O statistică din această lucrare relevă prezența a 73 toponime cu tema *domn*, 13 toponime cu tema *voievod* și 2 toponime cu tema *vodă*.

Fără să dispună de date etimologice suficiente soluția etimologică propusă pentru această unitate lexicală este: „...*vajda* este echivalentul maghiar al rom. *voievod* (tot de origine slavă, ca și acesta). Interesantă este forma *Vaivodei* (Hn), rezultată din *vaida* contaminat cu *voievod*” și mai departe „*Vaidei* (Oră), *Vaideii de Munte* (Haț), *Vaideiu* (Lud): că avem a face cu înțelesul literal, așa cum îl arată această sintagmă toponimică, dovedesc formațiile paralele *Vai de Ea* (Paș) și *Vai de El* (Plo).”

Instituția Voivodului și Voivodatul ca formă de organizare statală vor avea ca punct de iradiere arealul geto-goti, suprapus aproape perfect peste vechiul spațiu tracic cuprins între Tisa și Nistru, Bazinul Dunării Mijlocii și de Jos și nordul Carpaților.

3. Antroponime voivodale

Din perioada getică începe tradiția asociere a unui nume voivodal pentru cel așezat în scaunul voivodal.

Un lung șir de nume având sprijin semantic pe trida arheripală **moș, moșie, moașă**, regăsim în spațiul istoric de etnogeneză al românilor. Este cazul numelor *Negru, Vlad, Vlach, Basarab, Bogdan, Radu, etc.*

Negru Vodă cu arhetip **Negoiu -Negoiasa**. Acest nume, determinant al pelasgilor pre-indoeuropeni este invocat adeseori ca apelativ al Vlahilor-Negrii, Kara-Ulaghi, Ulah în turcă, Olah în maghiară, Mauro-Vlahi în greacă, Latini Nigri în latină. Această ipoteză, susținută mai mult prin tradiție decât prin izvoare istorice, ar putea fi adevărată luând în considerare numeroasele toponime și antroponime inclusiv voivodale formate în spațiul Carpato-Dunărean cu rădăcina *Neg-*, conform *Negru Vodă*, vf. *Negoiu*, vf. *Negoiasa*, oronime și hidronime *Negru, Neagra*, antroponime *Neagoie, Negrilă* etc. În lipsa unor documente istorice anterioare, se invocă începuturile dinastiei basarabilor bazat pe tradiția orală, după care acesta dinastie ar fi început cu *Negru Vodă*. Letopisețul cantacuzinesc îl prezintă pe *Negru Vodă* ca „un voievod ce l-au chemat Radul Negrul – Voievod, mare herțeg

pre Amlaș și pre Făgăraș” A se remarca faptul că, potrivit tradiției populare, *întemeierea voievodatului muntean s-a făcut prin descălecarea voievodului ardelean Negru Vodă din spațiul transilvan*. Letopisețului cantacuzinesc spune mai departe: „*Întii aū făcut orașul ce-i zic Cîmpul Lung*”, iar apoi și-au stabilit aici reședința primii doi voievozi purtând numele *Basarab*.

Glad, Vlad cu arhetip **Vlad-Vlădeasa**. Antroponimul Vlad ilustrează poate cel mai bine, printr-o lungă și veche tradiție a voivozilor cu acest nume, echivalarea acestuia cu un *titlu de succesiune* a instituției voivodului.

În limbile celtice forma *vlad, vlat* exprimă ideea de *'dominion, posesiune'*, conform:

Proto-Celtic *wlati, 'a conduce'; *wlat-iko, 'vlădică'; *wlato, 'domn'. În limba galeză sau velșă sunt atestate formele **gwlad** "țară", limba corniş **gualt** "patrie", limba bretonă **gloat** "regat", limba irlandeză **flaith** "prinț, dominion". Pierderea consoanei inițiale [g] din *gwlad* este un fenomen fonetic normal în limba velșă, în care astăzi se întâlnește forma *wlad* < gwlad, 'patrie', Chiar numele imnului național (neoficial) galez cuprinde cuvântul *wlad* 'patrie', conform „*Hen Wlad Fy Nhadau, Patria părinților mei*". Noi simțim mai aproape de suflet o traducere a imnului galez în graiul arhaic românesc, de forma „*Moșia strămoșilor mei*”, în contrast cu traducerea livrescă și latinizantă „*Patria părinților mei*".

Ca urmare a prezenței triburilor celtice – *Tauriscii și Boii* în spațiul Panonic, precum și a *Bastarnilor* celto-germanici în nordul Carpaților, ipoteza etimologică celtică a numelui voivodal *Glad* > *Vlad, Vlădică, Vlădicie*, credem că este corectă și demnă de luat în considerare, atâta vreme cât o *limbă pelasgă – strămoș comun* a idiomului celtic, respectiv daco-moesic, încă nu a fost „reconstruită” de către lingviști.

În fapt acest nume pare a fi echivalentul străvechiului rom. *Moș* > *Moșie*. Conform DEX 98, sinonimele pentru **Vlădică** sunt: *voievod, vodă, domn, episcop, cărmuitor*, iar pentru **vlădicie**: *conducere, dieceză, diriguire, domnie, eparhie, episcopat, episcopie, guvernare, stăpânire*.

În limba velșă și în engleză există antroponimul feminin *Gladys* derivat din numele *Gwladus* < gwlad "țară, patrie". Numele Gladys este folosit adeseori ca echivalent al numelui latin Claudia.

În *Gesta Hungarorum* apelativul *dux* 'duce' are înțelesul de *voievod*. Numele *Glad* este menționat de Notarul Anonim, conform lat. „uenit obuiam eis *Glad*,...*dux* illius patrie cum...adiutorio Cumanorum et Bulgarorum atque Blacorum.”; rom. „le-a ieseit inainte *Glad*, ...*ducele* acelei patrii,...cu ajutorul Cumanilor si Bulgarilor si Valachilor.”; magh. „ellenuk jott annak a hazanak a vezere, *Galad*,...azonkivil meg kun, bolgar es blak segitseggel.”

În limbile germanice vechi, sensul de a guverna, a conduce este aproape unanim, conform P.Gmc. **wal-t-* (cf. O.S., Goth. *waldan*, O.Fris. *walda* "a guverna, a conduce," O.N. *valda* "a conduce, a mânui" O.H.G. *waltan*, Ger. *walten* "a conduce, a guverna"), O.E. *weldan* (Mercian), *wieldan*, *wealdan* (W.Saxon) "a guverna, a poseda, a avea controlul peste" (verb tare clasa a VII-a; p.t. *weold*, pp. *gewealden*), alături de verbul slab *wyldan*.

La baza limbilor PIE se presupune a sta rădăcina **waldh-* (cf. O.C.S. *vlado* "a conduce" *vlasti* "putere" Lith. *veldu* "a conduce, a poseda"), din rădăcina **wal-* "a fi puternic, a conduce"

Cel mai vechi nume germanic pomenit de Tacitus, sec. I d. Chr. *Cariovalda* unde *vald* aste atributul de 'conducător' al tribului germanic al Batavilor. Rădăcina germanică *wald* a căpătat mai târziu sensul de 'pădure', după cucerirea de către Carol cel Mare a ținutului longobarzilor din nordul peninsulei Italice.

Lingviștii occidentali afirmă că în limbile germanice vechi evoluția *vald* > *vlad* este naturală și are paralelism în limbile slave, unde regăsim slav. *vald* derivat ditr-o formă mai veche *vald-*, cu sensul "a conduce".

Paralelismul antroponimic germano-slav este evident între germ. *Waldemar*, (germani scandinavi și polonezi) cu etimologie *wald* "conducător" și *meri* "faimos" și slav. *Vladimir* (ruși, sârbi, croați, slovene, bulgari, macedoneni) cu etimologie *volod* "conducător" și *mer* "faimos" sau *mir* "pace".

Atestarea în limbile celtice, germanice și iată în limbile balto-slave a rădăcinii *vald-*, conform Lith. *valdyti* "a conduce, a mânui" și vechi prusian *waldnika* "rege" ne poate susține afirmația că în limba română numele voivodalale *Glad, Vlad* și *Vlădică* sunt vechi, autohtone și preslave.

- va urma -

VILUȚ CĂRBUNE

Interviu cu d-l primar Vasile Borș

Motto: „Gată-te postată lată,
Că pe noi alta ne-așteaptă
Și mai lungă și mai lată.”
(din „Cununa măiereană”)

Reporterul: Alegeți bat la ușă. Vă rog să priviți puțin înapoi și să ne enunțați principalele performanțe cu care ați convins o comună, un județ întreg, că atunci când vrei, se poate...

Primarul Vasile Borș: Dacă privesc înapoi constat că Maieru avea nevoie de foarte multe lucruri și în scurt timp. Performanțele cu care am convins un județ (nu știu dacă și o comună) au fost de fapt necesități.

Acestea însă nu s-au putut realiza fără o muncă, uneori dusă până la sacrificiu, fără o echipă bună formată din primar și viceprimar, care au coagulat împrejurul lor toate forțele disponibile și dispuse din Primărie pentru a munci atât cât era și este necesar pentru o bună dezvoltare a localității noastre.

Pentru mine și viceprimarul Vasile Dumitru ziua de lucru începe de cele mai multe ori la ora 24.00 și se încheie la ora 24.00.

Obiective realizate:

1. Curent electric pe Valea Caselor.
2. Cabinet medical în sat Anieș.
3. Ambulanță.
4. Dotare cu utilaje (buldoexcavator, basculantă autospecială pentru deșeurii, mașină de stingerea incendiilor).
5. Înființarea și amenajare Ocol Silvic Maieru.
6. Înființarea serviciului de gardă la Maieru.
7. Cabinet stomatologic.
8. Construirea a 8 poduri și podețe.
9. Amenajarea străzilor cartier Purcioaia.
10. Amenajare parc.
11. Construcție casa de sănătate.
12. Construcție, Sediul Primărie Investiție în iluminat public de aproape un miliard (lei vechi).
14. Reabilitare Școala Generală "Iustin Ilieșiu", Anieș.
15. Reabilitarea Școala Generală „Liviu Rebreanu” Maieru.
16. Reabilitare și extindere Școala de Arte și meserii.
17. Construire Grădinițe nr. 2 Maieru.
18. Reabilitare și extindere Cămin Cultural.
19. Dotare sală de nunți.
20. Trotuare aproximativ 1 km.
21. Realizarea de mobilier în biserica mare și sprijin la finalizarea picturii.
22. Amenajări pe străzile de la periferie prin execuții de

indiguii cu lemn.

23. Reabilitare clădire gară și redeschidere casa de bilete.

24. Amenajare piața în zona Gării.

25. Amenajare sala de nunți Anieș.

26. Asfaltare alee biserică.

27. Începerea lucrărilor de modernizare drum Valea Caselor - bani obținuți pe măsura 35 a Programului Sapard - bani ce se alocă pentru drumuri forestiere.

28. Realizarea proiectului pentru obținerea de fonduri în vederea canalizării apelor menajere, stație de epurare și asfaltări de străzi, proiect care va fi finanțat din fonduri europene și care va putea începe în toamna anului 2008.

29. Deschiderea unei secții de confecții prin închirierea dispensarului vechi.

R.: Și acum să privim înainte și să numiți câteva din obiectivele pe rol, sau în curs de îndeplinire și formulare.

V.B.: Dacă privesc înainte sunt foarte multe proiecte de realizat:

1. În primul rând începerea și finalizarea canalizării și asfaltarea străzilor.
2. Amenajarea centrelor în cele două sate, Maieru și Anieș, cu trotuare corespunzătoare și lampardari.
3. Construirea unei Săli de nunți la standardele europene în comuna Maieru și una în satul Anieș.
4. Am realizat studiul de fezabilitate pentru asfaltare drum turistic pe Valea Anieșului până în punctul între Anieș (zona are un potențial turistic deosebit)
5. Construirea a încă 2 grădinițe în sat Anieș și cel puțin încă 2 în Maieru.
6. Construirea unei Săli de sport în satul Anieș.
7. Construirea unui teren de sport sintetic.
8. După ce străzile vor fi asfaltate, 2 microbuze vor asigura transportul zilnic a cetățenilor din jumătate în jumătate de ora, din Anieș, - zona Hait, până la ieșire din Maieru și Purcioaia până pe Valea Caselor.
9. Realizarea unui proiect privind obținerea finanțării construirii și reparării drumurilor agricole.
10. Procurarea de aparatură pentru analize medicale.
11. Atragerea de investitori pentru crearea de locuri de muncă.
12. Proiecte pentru încurajarea crescătorilor de animale prin amenajarea pe munți de adăposturi corespunzătoare.
13. Întreținerea celor realizate până acum.
14. Bloc ANL pentru tineri în regim de închiriere
15. Realizarea unui monument al mamelor eroine.
16. Realizarea monumentului eroilor.
17. Indiguire Balasfna.
18. Asfaltare Anieș - zona Colonie.
19. Stații de autobuz.
20. Aducerea unei filiale de Bancă în Maieru.

21. Amenajare centru (arteziene și pavaie + spații verzi)

22. Dotarea fiecărei gospodării cu containere speciale.

23. Achiziții utilaje de deszăpezire.

24. Reabilitarea clădirii muzeului Cuibul Visurilor)

R. Cum apreciați viața culturală din Maieru în acest moment? Desigur, referindu-vă atât la potențialul intelectual local, cât și la tradiția de fruntășie pe care măierenii o dețin de decenii întregi. Ca perspective întrevedeți- mai ales după terminarea lucrărilor de adaptare a edificiului Căminul Cultural.

V.B. Viața culturală a scipit în ultimii ani prin anumite evenimente cum ar fi: dezveliri de busturi, unde au participat oameni de cultură ai țării / evenimente organizate la muzeul Cuibul Visurilor și unele evenimente organizate la Grup Școlar Liviu Rebreanu Maieru.

Vorbind, însă, la modul general nu sunt atât de mulțumit.

Perspectivile ce le întrevăd după terminarea lucrărilor la Casa de Cultură sunt ireactivarea urgentă a ansamblului Cununa din Maieru, participarea la cât mai multe evenimente naționale și internaționale pentru a nu risca să devenim doar aduceri aminte sau doamne feri, uitare.

R. Fără îndoială că veți fi reales în funcția de primar, în urma înfăptuirilor cunoscute. Formulați, vă rog, un apel de suflet către consăteni privind implicarea lor mai adâncă în activități obștești.

V.B. Pe mine sunt sigur, pe alții, însă, mu, pentru că așa este viața. Poți face bine și aștepti rău, dar depinde ce vor dori cetățenii localității, eu mă ofer să mai fiu disponibil încă un mandat pentru ei deoarece, dacă Dumnezeu îmi va da sănătate voi munci pentru ceea ce mi-am propus: Maieru să fie cea mai frumoasă localitate a județului, iar sigla fiecăru om din Maieru să fie: „Mă mândresc că sunt măierean”.

Rog, așadar ca cei ce sunt de bună credință să fie alături de mine pentru ca și eu să fiu alături de ei și vorbele oamenilor care nu vor binele societății măierene să nu fie băgate în seamă.

Îi rog totodată pe cetățenii localității să ne sprijine la înfrumusețarea comunei.

R. Permiteți-ne o întrebare mai intimă. Se știe că aveți o familie frumos realizată, cu valoare de model etic. Care e secretul acestui armonii?

V.B. În ceea ce privește familia, vă mulțumesc pentru apreciere și sunt sigur că Dumnezeu mi-a dăruit aceste lucruri minunate, dar în sânul familiei am avut un principiu: munca și smerenia, munca îl înobilează pe om iar smerenia aduce echilibrul, aduce armonie pentru că te face să trăiești cu picioarele pe pământ.

R. Vă mulțumesc și vă urăm succes!

A consemnat SEVER URSA

Distorie literară

Literatura română în alte limbi (până în 1944)

Bibliografia traducerilor după autori
Ion Agârbiceanu

- în italiană: „Due Amori”. Prima versiune dai romeno di Nella Collin Prefazione di Augusto Garsia; „La Nouva” Italia, Edit. Narratori moderni, Scrittori Romeni), Perugia-Venezia, 1929, 131, pag. 8°. Cuprinde traducerile: Due amori, Fefelega, La feste Precupas, La carrozzina verde, Violette, La candelina, L'impero del silenzio, Mistero. La B.A.R. I 96239. În antologii se mai afla bucată: Knez Vasil. În antologia cehă „Lukulova Tresen” (v.m. sus la „antologii”). Schița „Fefelega” e tradusă și în rusește în antologia lui N. Dunăreanu și L. Marian (vezi mai sus „Antologii”).

Ion Adam

- În antologii: „L'hetman Hotnog”, trad. în colecția franceză: „Les nouvelles milles nouvelles”, vol. XXIV (v.m.s.). Schița „Nikolai Mokbanasu”, trad. în antologia Dunăreanu.

Vasile Alecsandri

- În limba germană: V. Alecsandri: „Das Blumenmädchen von Florentz”, Resicza, 26 pag. (extras).

- În antologii: mai are bucată: „Zigeunerseele”, în colecția nemțească a lui A. Dimo-Pavelescu (v. mai sus). Se mai traduce fragmentar: „Les sangsues de village” („Lipitorile satelor”), act. I, sc. V, în antologia franceză a lui Iorga și Gorceix. Altă traducere este: „Vasile Porozan”, în antologia cehă „Lukulova Tresen” (v.m.s.). Se mai traduce: „Basnictvi Lidove” (Prefața „Poezia populară”, în antologia cehă „Rumunsi Prosaikove” (v.m.s.).

Anghel și Iosif

- În antologii străine: E tradusă bucată: „Le cerisier de Lucullus”, în antologia franceză „Les milles nouvelles nouvelles”, voi. XVII (v.m.s.). Altă traducere: Demêtre Anghel „La Chouette” în antologia franceză a lui Iorga și Gorceix. Tot bucată de la început („Cireșul lui Lucullus”) (...) dă numele întregii antologii cehe a scriitoarei Hushova Flajshansova: „Lucullova Tresen” (v.m.s.).

Grigore Alexandrescu

- În antologii: Se traduce: „Visite Au Monastère de Tismana” în antologia lui Iorga și Gorceix (v.m.s.).

Nicolae Bălcescu

- În antologii străine sunt traduse fragmentele: „Les Motzi et la Revolution de 1848” și „La condamnation a mort de Michel le Brave”, în antologia franceză a lui Iorga și Gorceix (v.m.s.). Altă traducere este: „Norodni sjednocemi” („Descrierea Ardealului”) în antologia cehă „Rumunsi Prosaikove” (v.m.s.).

M. Beza

- Traducere engleză: „Doda”, a Story of a Macedonian Life fran the Romanian by L. Byng, Ed. G. Bles, London, 1925, 155 p.

- În antologii: Bucățile „Zidra”, „Gardana” și „The Dead Pool” se află în antologia lui L. Byng.

Cezar Bolliac

- „Domnul Tudor”, Episode de la révolution roumaine de 1821. Trad. du roumain, Paris, 1857, 31 pag. (Extrait) la B.A.R.: II 103519.

Brătescu-Voinești

- În limba bulgară s-au tradus de către Prof. Vasile Christescu, însoțite de note biografice, nuvelele: „Puiul”, „Maxim Virtus”, „Privighetoarea”, „Furtuna trecătoare”, „Violoncelul” și fragmentar „În slujba păcii” (după Revista Funcționarilor Publici”, nr-ii pe Februarie 1938).

- În limba italiană: „Nicolino Bugia”, trad. di Enzo Loretti, Milano, 1928, 157 pg. în colecția „Romanzieri di ogni paese”; Ombre e luci”, trad. din Enzo Loretti, Milano, 1928; în antologia italiană a lui Rina d'Ergiu Caterinici se traduc: „Microbo” și „il piccolo” („Puiul”) (v.m.s.);

- În limba germană: „Das Violincell” și „Pharisäer” în volumul jubiliar german Nr. 1000 al Bibl. pt. toți (Das Violincel und... v.m.s.); în colecția germană a lui G; v. Al. Hoth, e tradusă schița: „Die Nachtgall” (v.m.s.);

- În antologia franceză mai are schița: „Le Samedi” (v.m.s. „Les milles nouvelles nouvelles”, vol. al XIX-lea, iar în antologia lui Iorga și Gorceix: „Un accident”, „Le petite de la caille”;

- În antologia engleză a lui L. Byng: „The bird of ili Omen”, schița „The Fledgeling”;

- În antologia cehă „Lukulova Tresen” sunt: „Mikrob” și „Sobota”;

- În esperanto: „La najtingalo”, tr. Tib. Morariu, Budapesta, 1923 și „Nicjo-Mensogulo” (trad. de Tib. Morariu) (Kaj aliaj novelaj), Berlin 1927.

I.L. Caragiale

I.L. Caragiale: „La Peche”, nouvelle inedite, Paris, Fayard, 1927, pag. 16 /după A.H.Rally; se află în Bibl. Națională, Paris, sub 8°Z 21438), „Făclia de paște” e tradusă și în limba cehă, publicată în voi. 23 din colecția universală: „1000 din cele mai frumoase nuvele de 1000 de scriitori ai lumii”. V. Praze, Nakladatel Jos.R.Wilinek. I.L. Caragiale: „Il divorzio”, trad. de L. Cialdea (Narratori moderni), Perugia, 134 pag. În antologii: Mai are bucățile: „Paradoxal” și „An der Grabstätte eines Künstlerin” în antologia germană, publicată ca nr. 1000 (festiv) al Bibl. pentru toți (la B.A.R. I 118084 (v.m.s.). Mai are bucată: „Joes Erziehung” în colecția nemțească a Anitei Dimo-Pavelescu (v.m.s.) Mai are nuvela: „La cierge pascal” tradusă în antologia franceză „Les mille nouvelles nouvelles”, voi. VII (v.m.s.). Mai are bucățile: „Un cierge de Pâques”, „Scène de la vie roumaine” și „Une Nuit orageuse”, (act I, sc.9) în antologia franceză a lui Iorga și Gorceix (v.m.s.). Alte traduceri găsim în antologia engleză a lui L. Byng (v.m.s.) și anume: „The Easter Torch” („Făclia de P.”), „At Manjoala's Inn”. apoi schița: „Zabavnin Vlakem”, în antologia cehă „Lukulova Tresen”; se mai traduce în această limbă: „Velicenocni Svce” („Făclia de Paște), în antologia cehă Rumunsi Prosaikove”. Fragment din „O făclie de Paști) se află și în colecția poloneză: „Wielka literatura” (v.m.s.).

(va urma)

ICU CRĂCIUN

Didactica nova

EDUCAȚIA MATEMATICĂ

Autori: Ana-Maria Ureche, profesor psiholog
Titus Cărbune, profesor matematică

Astăzi este recunoscut că omul zilelor noastre trebuie să învețe pe tot parcursul existenței active. Matematica este o calc, nu singura, dar cea mai accesibilă pentru a realiza acest lucru.

În lumea contemporană există câteva mii de limbi, care diferă între ele și prin modul de scriere, dar există un singur fel de a calcula, care stă la baza limbii universale a matematicii, același pentru toate popoarele. Perfecționarea acestui calcul în direcția rapidității executării lui, a cuprinderii unor numere din ce în ce mai mari și a unor operații din ce în ce mai complicate a preocupat întotdeauna pe oamenii de știință.

În viața de zi cu zi, în mânărea practică a lucrurilor, în activitatea științifică, toți gândim conform aceluiași reguli logice, deductive și probabilistice, indiferent dacă suntem capabili să le formulăm clar și să le codificăm, dar se pare că întotdeauna așa am făcut. Matematica, spre deosebire de alte științe, este o una cumulativă: o dată demonstrată o teoremă, ea rămâne. Ceea ce se poate schimba este demonstrația, perspectiva, motivările adânci, apariția unor generalizări semnificative. Frumusețea, simplitatea, exactitatea sunt atuuiri; în ceea ce o apropie de alte discipline.

Este recunoscută de asemenea valoarea formativă a gândirii matematicii, care ne învață cum să separăm într-o problemă aspectele esențiale de cele neesențiale, cum să construim pe acesta cale o legătură între două fenomene aparent separate, cum să ordonăm judecățile noastre după modul în care decurg unele din altele, precum și să ordonăm datele experiențelor noastre și ale ipotezelor noastre pentru a obține consecințele lor logice.

În matematică nu ai altă șansă decât de a spune adevărul și a demonstra că ceea ce spui tu este adevărat. Lucrul acesta a format de-a lungul timpului foarte multe minți și foarte multe caractere. Numerele sunt instrumentele cu care oamenii măsoară lumea și legitățile ei. Orice om, fie el lucrător, contabil sau om de știință cunoaște și lucrează cu anumite categorii de numere. Progresul științei și tehnicii și necesitatea cunoașterii realității au condus succesiv la introducerea unei mari diversități de numere: naturale, întregi, raționale, reale, complexe, etc.

Dacă modul de învățare clasic s-a bazat pe acumularea de cunoștințe, etapa contemporană impune un model al învățării creative, bazat pe flexibilitate, schimbare, permanentă, anticipare și noutate, computerizare și spirit de echipă. Majoritatea pedagogilor și psihologilor susțin ideea că

dezvoltarea aptitudinilor pentru creație a elevilor este o sarcină fundamentală, de ea depinzând dezvoltarea societății în viitor. Învățarea adaptivă sau de menținere este tot mai mult înlocuită cu învățarea participativă, anticipativă și de creație. Putem spune că ceea ce este caracteristic formelor superioare de învățare la oameni este atitudinea prospectivă și anticipativă, crearea de alternative.

În legătură cu metodele folosite în lumea contemporană privind matematica putem spune că ele nu diferă mult unele de altele. La întrebarea "De ce și la ce nivel trebuie elevii să învețe matematica?" un posibil răspuns care poate fi dat ar fi următorul:

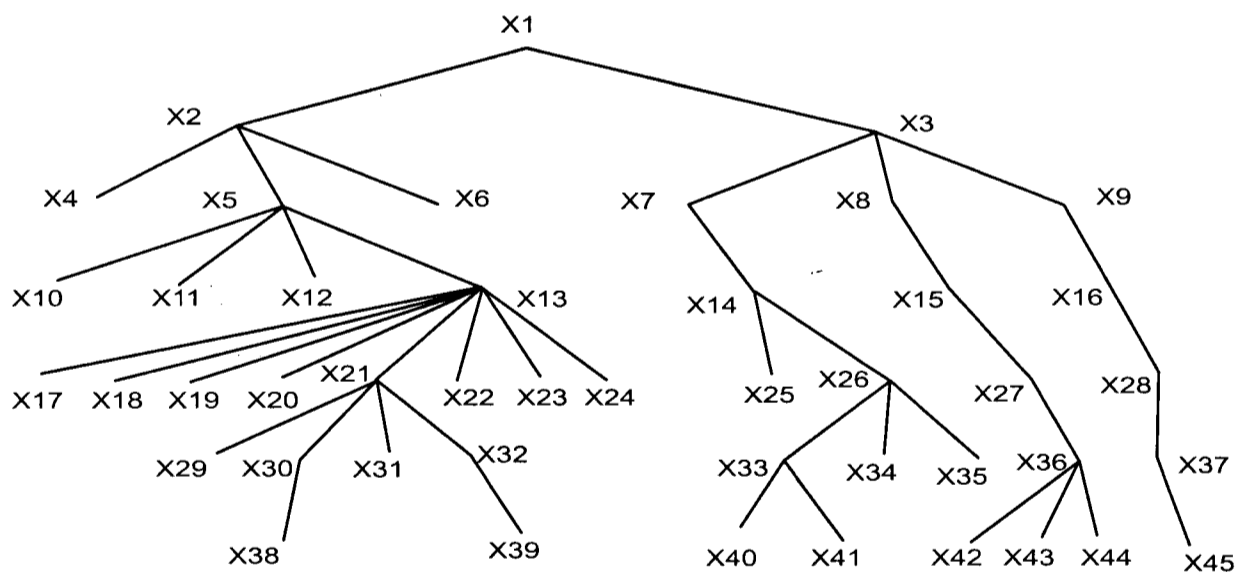
- un prim nivel este acela de a pleca de la ceea ce ne impune viața de zi cu zi: suntem puși în cele mai variate situații să calculăm sumele plătite pentru produsele alimentare, necesarul de materiale pentru o simplă construcție, timpul necesar deplasării de la un punct la altul. Acest nivel se poate realiza la ciclul primar;

- al doilea nivel se referă la capacitatea matematicii de a forma, a educa potențialul de a raționa al oamenilor: educarea capacității de abstractizare ce permite modelarea fenomenelor este o calitate ce poate fi realizată în gimnaziu și liceu;

- al treilea nivel se referă la pregătirea absolvenților de liceu pentru a fi capabili să urmeze o facultate științifică sau umanistă: este esențial în orice disciplină ca elevul să aibă capacitatea de a înțelege și de a folosi un limbaj matematic, economic, fizic, biologic, sofisticat în care sunt exprimate legile economice, fizice, biologice, etc.

Recentele cercetări de neuropsihologie ne arată că "aptitudinea pentru matematică împreună cu posibilitatea limbajului, sunt înscrise în mecanismele de funcționare a creierului uman la nivel superior". Cu toate acestea însușirea și înțelegerea chiar la nivel elementar a matematicii cere un mare efort personal. Cine crede că acest efort poate fi evitat se înșală.

În slujba elevului trebuie pusă de la început cultura dascălului dar și talentul acestuia de a face matematica atractivă. Mulți nu recunosc însă că înțelegerea sau neînțelegerea raționamentelor matematice au la bază modul în care s-a predat matematica în ciclul primar și gimnazial. Mulți părinți consideră că este un efort prea mare pentru copiii lor în a-i pune să judece și să rezolve probleme de umplere și golire a unor vase, probleme cu animale cu două sau patru picioare, cu trenuri care pleacă sau sosesc, etc. Aceste probleme nu cer foarte multe cunoștințe ci doar judecată rațională.

Tabloul simbolurilor fiind:

X1 - Vasile Moisil I, X2 - Vasile Moisil II, X3 - Grigoraș M., X4 - Iacob M., X5 - Grigore M., X6 - Maria M., X7 - Toader M., X8 - Maftai M., X9 - Grigor M., X10 - Amalia M., X11 - Iosif M., X12 - Iuliu M., X13 - Constantin M., X14 - Maxim M., X15 - Iosif M., X16 - Filip M., X17 - Lucreția Moisil, X18 - Vasile M., X19 - Tudor M., X20 - Olimpia M., X21 - Constantin M., X22 - Octavian M., X23 - Leon M., X24 - Elena M., X25 - Octavian M., X26 - Macedon M., X27 - Savir M., X28 - Partene M., X29 - Florica M., X30 - Ioan M., X31 - GRIGORE MOISIL., X32 - George M.

(va urma)

TITUS CĂRBUNE

Bibliografie

- 1) Mică enciclopedie matematică, Editura Tehnica, București, 1980.
- 2) W. Meersmann, M. Auth, P. Schwittlinsky, Lexicon de matematică, Editura AII, 2001.
- 3) S. W. Hawking, Scurtă istorie a timpului, Editura Humanitas, 2006.
- 4) W. H. Calvin, Cum gândește creierul: evoluția inteligenței, Editura Humanitas, 2006.
- 5) P. Johnson, O istorie a lumii moderne: 1920-2000, Editura Humanitas, 2005.
- 6) Elemente de teoria grafurilor, lucrare gradul I, profesor Titus Cărbune, 1984.
- 7) Tribuna învățământului, nr. 897/2007, pag. 12; nr. 833/2006, pag. 13.
- 8) Idei în dialog, nr. 5/2006, pag. 24; nr. 4/2007, pag. 33.
- 9) I. Stewart, Numele naturii, Humanitas, București, 2006.

Rebus

Obediență

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1									S		
2											
3											
4							T				
5			O		A						
6											
7											
8	L		A		A						U
9						A					
10											
11									E		

ORIZONTAL: 1) Mare poet latin (65-8 î. Hr.) care spune: "E cuminte ca răul să-l înlăturăm, binele în veci căutând" - Fiul cel mare a lui Noe care este strămoșul popoarelor semitice și care ar fi trăit peste 600 de ani. 2) Poet român (1850-1889), insensibil la lingușiri, și care atenționează: "De vorbiți, mă fac că n-aud, /Nu zic ba și nu vă laud" - Începutul poemului 3) Filosof roman (4 î. Hr.-66 d. Hr.) care glăsuiește astfel: "Vorbirea adevărului e simplă" (Veritas simplex oratio) - Poet indonezian (n. 1927; Rivai). 4) Organ vital al omului (sensibil, în contextul temei noastre, atât la laudă cât și la ostilitate) (pl.) - Ansamblu de fibre sau organe în serie (anat.). 5) Animale situate între măgari și câini! - Prefix cu sensul "anterior, înainte". 6) Acoperă casele (pl.) - Sortiment de cafea. 7) Poet și filosof nord-american (1803-1882), autorul maximei: "Caracterul este ordinea morală privită prin prisma firii personale. Oamenii de caracter sunt conștiința societății căreia îi aparține" - Teodorescu Quintus. 8) Om lipsit de curaj sau demnitate. 9) Monument din insula italiană Sardinia - Cojocar sau blănar din părțile noastre. 10) Filosof teolog și scriitor (150-215) care precizează: "Orice discuții, mai ales pentru vreo deșartă biruință în cuvinte, să fie departe de noi..." - Lac în Scoția. 11) Mitropolit al Țării Românești (Ivireanul) care recomandă: "Să ascultăm și să cinstim pe părinții noștri" - Scriitor latin de origine tracă (secolul întâi) care, în contextul dat, mărturisește: "Sunt vrednici de laudă copiii care ascultă de părinți".

VERTICAL: 1) Poet grec care decizionează astfel: "Acel ce nici singur nu cugetă, nici nu ascultă sfatul venit de la altul este un om de nimic - Unul din cei patru evangheliști care în a sa Evanghelie la Cap. 12 verset 12 propovăduiește astfel: "Că duhul Sfânt vă va învăța chiar în ceasul acesta, ce trebuie să spuneți. 2) Cinstire - Măsură suedeză. 3) A îndepărta (fig.) - Gaj. 4) Creație și autor, flori și pictor, cunoscut și recunoscut în istoria artei printr-o relație de celebritate reciprocă (Noi vă prezentăm o jumătate dintr-un întreg: Ștefan Luchian, 1868-1916) - Munte în Zair. 5) Păstăi - Curelușă de meșină - Începe emisiunea! 6) Vechiul nume al ins. Lesbos - Pseudonimul poetului Alexandru T. Stamatiad (1885-1956) - 365 de zile. 7) Încheie surtucul! - Zeul vânturilor - Folclor Franțiu. 8) Localitate în Ciad - Organul mirosului. 9) Titlorist și scriitor român (1794 sau 1796-1854) care în a sa "Povestea vorbii" la tema noastră, afirmă: "Viclean om se socotește/Acel ce nădăduiește/Să ia de la oarecine/reo facere de bine/Cu minciuni, cu lingușire/Cu fățarnică iubire" - Lipsit de simțul auzului. 10) Filosof grec (50-138) autorul unei eterne conduite pentru oameni: "Semnul celui ce înaintează pe calea înțelepciunii: nu ocărăște pe nimeni și nu laudă pe nimeni; nu vorbește nimic de sine, nici că este mare, nici că știe multe. Nu i-a mers bine o treabă? El este cauza. Îi lauzi? Răde de tine. Îl ocărăști? Tace și nu se supără". - Ansamblu vocal. 11) Filosof și iluminist (1689-1755), părintele monumentalei cărți "Spiritul legilor" și a următoarei cugetări: "Cine vrea să schimbe obiceiurile și manierele nu trebuie să le schimbe prin legi".

DICTIONAR: APIN, UANA, ROE, ALN, SMI, ISA, ATS, UARA Dezlegarea careului "Tăcută": GRACIAN-ASV-PINDAR-OPAL-VTPR-ZA-A-KAIT-CA-UDH-ORS-CIPARIU-MOTOC-LIE-T-ELEV-SA-CRA-N-NIETZCHE-SUEDIA-AENG-KR-IEZER-AE-YAPURA-PANN

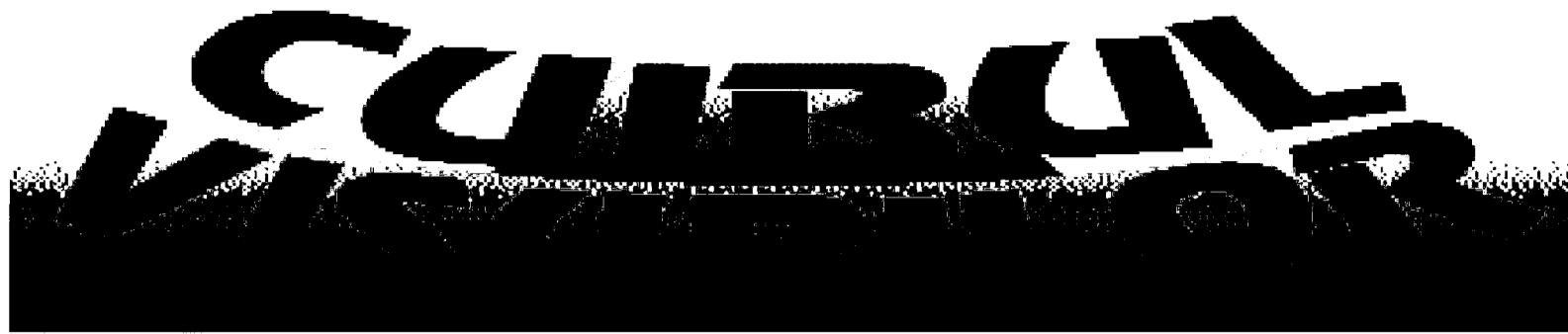
MACAVEI AL. MACAVEI

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa
 Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)
 Corectură: Mircea Prahase
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRITA-NĂȘĂUD
 Machetare: Icu Crăciun
 Acest număr apare cu sprijinul financiar al familiei IUGAN EMIL
 Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N. Titulescu, nr. 18,
 tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"-

Livu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NASAUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XIII Nr. 2 (81) *** MAI 2008 *** 8 PAGINI *** 1 leu

Liviu Rebreanu, Cetățean de Onoare al comunei Maieru

Proces Verbal

Suscept în ședința extraordinară a Consiliului Comunal ținută în 5 ianuarie 1927, fiind prezenți: Dumitru Ureche, primar Vicențiu Ilieșu, notar Iulian Ciorba, Ioan Barna, Gavril Rațiu, Alexandru Cărbune, A. Partene, Icnat Pop, Vasile S. Boșca, Toader Avram și Grigore Avram.

Președintele constată că ședința s-a convocat în regulă, membrii s-au prezentat în număr corespunzător, decide deschiderea ședinței și delegă pentru verificarea procesului pe membri: A. Partene și I. Ciorba și apoi pune la ordinea zilei, No 1927

Propunerea d-lui Iulian Ciorba pentru a i se dona d-lui Liviu Rebreanu, marele romancier al țării noastre, un teren din Prundul comunal, unde a fost casa Comunală veche, pentru a-și edifica o vilă precum și oferirea de cetățean de onoare.

Hotărâre

Comitetul consiliului Comunal având în vedere că d-lui Liviu Rebreanu a adus mari și reale servicii culturii neamului Românesc, având în vedere că d-sa și-a petrecut copilăria în această comună, socotind meritele d-sale aduse țării în timp îndelungat pe toate tărâmurile; hotărăște unanim a-l alege Cetățean de Onoare al com. Maieru, plasa Sângeorz-Băi, Jud. Bistrița-Năsăud, și ca un prinos de recunoștință îi donează pentru vecie din teritoriul propriu al comunei din parcelele top. No. 791 și 792 cca. 320 stânjeni și anume teritoriul oblu pelângă

fântână și în jos cât a ținut curtea fostei primării, iar în adâncime cât se poate folosi.

Această hotărâre se va putea executa după aprobarea hotărârei prezentei de cei în drept.

Nefiind alte obiecții, procesul se încheie și semnează:

ss. Vicențiu Ilieșu, notar
ss. Dumitru Ureche, primar
ss. Iulian Ciorba

ss. A. Partene. Membrii verificatori
Iată ce spune d-ul Liviu Rebreanu într-un interviu acordat d-lui Ioan Massoff, la întrebarea: Cu ce ocazie v-ați simțit mai mult mulțumit?

- Când satul Maieru, în care am copilărit, mi-a trimis o decizie a Consiliului Comunal, prin care mă proclamă Cetățean de Onoare al Comunei și-mi dăruiește un loc de casă.

Interviu apărut în „Rampa”, în 1933.

P.S. Dacă s-a donat acest teren d-lui L. Rebreanu, cine-l folosește actualmente și-n baza căror acte de proprietate? Iată fireasca întrebare ce se naște din cele arătate mai sus.

Dacă ne poate da cineva un răspuns corect, s-o facă. Eventual Primăria Maieru?

Conssemnat de NELU I. VRANĂU

Ce cărți citeau măiereni în 1912 ?

La Grupul Școlar „L. Rebreanu” din comuna Maieru există o „Evidență preste cărțile împrumutate din biblioteca Reuniunii de lectură din Maieru”, legalizată cu 203 pagini, cu sigiliu original, datat 5 decembrie, 1912. Reuniunea avea stampilă proprie, iar președinte în anul amintit era Ieronim Groze și bibliotecar Ioan Barna (după cum reiese și din semnăturile celor doi); menționez faptul că după Ioan Barna ca bibliotecari, i-au urmat viitorul poet măierean Iustin Ilieșiu, profesorii S. Ursa, R. Telceanu, I. Naroș, iar în prezent bibliotecar este dl. Lucian Ureche.

Între 1912-1929, cititorii cei mai prezenți au fost: Ioan Barna, Demetriu Boșca, Octavian Ilieș, E. Dărăban, Mihai Biția, Maria Sânjoan, Ieronim Groze, Iacob Hogeș, Teodor Avram, Croitor Dumitru, Laurențiu Ilieș, Ioan Partene, Patriciu Groze, Silivan Coruțiu, Turtorean Victor, Flore Zimveliu, Ovidiu Cioarbă, Avram Alexandru, Silvestru Cioncan etc.

Scrișul bibliotecarilor este impecabil, iar registrul este păstrat în condiții foarte bune, cu o evidență clară și precisă.

În afara autorilor deveniți clasici, români și străini (Kogălniceanu, I.P. Reteganul, A. Vlahuță, Odobescu, Sadoveanu, Caragiale, Eminescu, Alecsandri, Ispirescu, Goga, Bolintineanu, Coșbuc, Gr. Alexandrescu, Negruzzi, Creangă, A. Pann, Turgheniev, Ibsen, A. Daudet, Shakespeare, H. Szienkiewicz, Gorki, Gogol, D. Defoe, Dickens, C. Doyle, Goethe, V. Hugo, A. Dumas (tatăl și fiul), măiereni citeau și filosofia lui Schopenhauer, H. Spencer, Al. Rădulescu-Motru etc, dar și colecții de reviste ca: „Luceafărul”, „Convorbiri literare” sau „Primăvara”. Din aceeași evidență se observă că în anul 1912, biblioteca măiereană avea în jur de 500 de cărți.

Un fapt cu totul inedit este că în anul 1913, în bibliotecă, se aflau și două cărți de autori localnici, nemenționați în istoriile literare al județului Bistrița-Năsăud, cu aceste lucrări: D. Boșca (junior) cu „titula” cărții: „Dragoste încurcată” și D. Boșca (probabil senior) cu „Imat și Ignat”.

Centrul de Documentare și Informare vă așteaptă să-i treceți pragul, să-i citiți cărțile, să devenim mai buni în tot ceea ce facem.

ICU CRĂCIUN

Număr	Titlu	Aut. / An	Aut. / An	Aut. / An
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

Soliloc în ziceri înțelepte

Despre buna-cuviință

Buna-cuviință înseamnă un mănunchi de reguli de bună conduită, de purtare cuviincioasă; politețe, decență. Ea ține de universul omeniei: „Omenie dai, omenie ai”, așa sună o zicătoare de pe valea noastră someșană.

Să nu uităm că bunii și străbunii noștri au fost oameni cu mare buna-cuviință în vorbe și fapte.

Pentru oamenii aleși, omenia și buna-cuviință se constituie într-o axiomă de viață. Dacă ar fi mai multă buna-cuviință în comportamentul nostru, n-ar fi nevoie de atâtea închisori, de atâtea feluri de gârzi.

Ceea ce nu oprește legea oprește buna-cuviință, spunea Seneca (e. 4 î. e. n. - 66 e. n.).

Oratorul oratorilor, latinul Cicero (106-43 î. e. n.) spune că rolul justiției este să nu neîndreptățească pe oameni, iar al bune-cuviințe să nu-i offenseze. Nicolae Iorga (1871 - 1940) și mai sintetic: „Capul minții este măsura iar inima ei cuviință”.

Credem că în formula bunătății umane intră neapărat buna-cuviință, aidoma cum cuvintele sunt necesare pentru exprimarea gândurilor.

Buna-cuviință este soră cu buna-creștere, cu bunul simț, cu educația, cu bunele maniere, cu politețea, cu bună-purtarea.

Unchiul meu Anton, învățătorul model, știa că putem ocoli și preveni sau înăbuși o ceartă, la începutul acesteia, dezarmând întotdeauna prin blândețea vorbelor pe cei ce ridicau glasul spre a lansa un șir de necuviințe.

Dar grosolănia pare să nu recunoască suveranitatea bune-cuviințe. Ea, buna-cuviință, se poate forma de la fragedă vârstă prin permanente exerciții de purtare frumoasă cu cei din jur.

O zicătoare persană spune că politețea și buna-cuviință sunt niște monede care îmbogățesc nu pe cei ce le primesc, ci pe cei ce le cheltuiesc.

Lubboc (1834 - 1914) este convins că „maniere bune sunt ca niște scrisori de recomandare”. Iar Vlahuță al nostru (1858 - 1919) scrie: „O strângere de mână, o vorbă bună, un zâmbet la timp, o privire bincvoitoare, o atenție ușoară prețuiesc adesea mai mult și dau rezultate mai practice decât o mulțime de calități serioase care nu ies așa lesne și în tot momentul la iveală”.

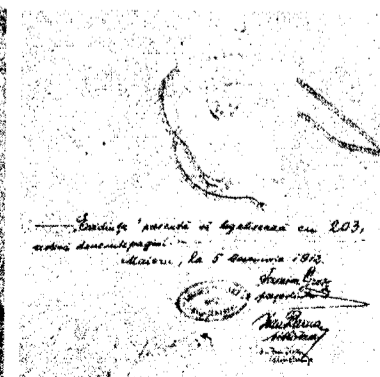
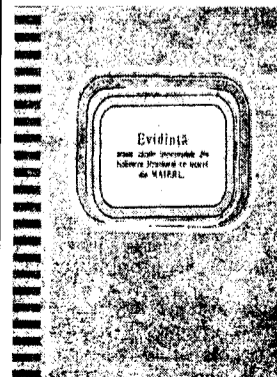
Vorba dulce mult aduce, spune o înțeleaptă zicere românească.

Să încheiem prin cuvintele Apostolului Pavel: „Să umblați cu buna-cuviință față de cei din jur”.

ION DELAMARGINA

"Hora satului" ca în vremea lui "Ion" (1969)

Cartea

PEȘTI ȘI PARAȘUTE

ICU CRĂCIUN
Editura Grinta, Cluj Napoca, 2008

Cartea domnului Icu Crăciun, *Pești și parașute*, este al patrulea volum publicat al autorului, după cele două cărți de publicistică literară *În căutarea Graalului* (2003), *Întoarcerea la clasici* (2007) și romanul *În spatele călărețului* (2005).

După lumea intelectualilor și a tărânilor din epoca comunistă, zugrăvită cu obiectivitate de participant direct la evenimentele satului, domnul profesor schimbă registrul, prezentându-ne o carte curajoasă și invitându-ne pe noi cititorii să intrăm într-o lume de a cărei existență suntem cu toții conștienți, dar de care preferăm să auzim doar la știri, ca apoi să o dăm repede uitării. Poate pentru că așa cum spunea Gabriel Liiceanu, ființa umană își ia din cotidian doar o anumită doză de violență și imoralitate, suportabilă, căci altfel nu s-ar mai putea împăca cu sine însăși și existența ar părea greu de îndurat.

Lumea acestui microman este, așa cum o spune și titlul, cea de la periferia societății, a peștilor și a prostituatelor, a violenței, lipsită de criterii morale, dar mai presus de toate, o lume din care dragostea pare să fi dispărut cu desăvârșire. Un univers în care sentimentele sunt incomode, deoarece ele împiedică accesul la căpătuală.

Lumea din orașul Ceblean (Beclean) este una dezumanizată, lipsită de perspective și idealuri. Singurul scop al personajelor este acela de a se realiza „dincolo”, de a-și finisa casele și de a-și cumpăra mașini cu care „să rupă gura târgului”. Capitalismul postrevoluționar a răpit micilor orașe locurile de muncă sigure din perioada comunistă și a adus populația acestora în pragul sărăciei și al șomajului. Oamenilor le-a rămas mirajul străinătății, un loc paradisiac în care banii sunt mulți și se pot câștiga ușor.

Perspectiva unei astfel de îmbogățiri rapide îl determină pe Anton (Tony) Stăvari să pună bazele unei rețele de prostituție în Spania, cu acordul soției sale, Mioara. Afacerea devine una de familie, la care ia parte și fratele lui Anton, Petrică, care rcolează și trimite fetele („fifty-fifty”), apoi alți tineri dornici de câștig din „burgul plictisitor” Ceblean, pentru care femeile nu sunt decât instrumente de îmbogățire. Cu cât trimite mai multe, cu atât le este mai mare câștigul. Sentimentele sunt o modalitate prin care se pot obține bani pe seama iubitei, a logodnicei, care se prostituează în străinătate pentru a-și cumpăra un apartament și a-și întemeia o familie, sau chiar pe seama soției, care se va întoarce acasă și va fi din nou o femeie decentă căci „nimeni nu va ști...”. Căsniciile eșuează sau sunt de formă, totul se învârtă în jurul modalității de a-l folosi pe celălalt.

Astfel, rând pe rând defilează prin fața cititorului fete și femei împinse de diferite motive să se prostitueze: Luiza, Voichița, Argentina, Florentina, Maria, Estera, etc. Tuturor li se promite o slujbă bună „dincolo” și odată ajunse, sunt vândute precum animalele în târg albanezilor, rușilor, sau chiar românilor. Unele se împacă cu soarta, altele își găsesc norocul într-un final, căsătorindu-se cu străini și începând o viață nouă.

Intelectualii din Ceblean sunt și ei plafonați și călăuziți de instincte. Este cazul celor două profesoare Geanina și Celestina, care își înșeală soții pentru a ieși din rutină și plictiseală.

Personajele din „Pești și parașute”, alcătuiesc o lume fără regrete, abrutizată de sărăcie, în care sexul este o modalitate de existență. Este lumea în care femeile se îndrăgostesc de bărbați doar din cauza sexului, de care se lasă dominate, și lumea în care bărbații nu-și permit să aibă sentimente față de femei din comoditate, urmărind doar satisfacerea instinctelor.

Autorul dă dovadă de mult curaj abordând un asemenea subiect, la care adaugă un limbaj pe măsură, șocând la prima vedere cititorul neavizat. Zugrăvește din perspectivă naturalistă personajele acestei lumi interlope, personaje cărora le lipsește psihologia complicată, sunt călăuzite doar de instincte și au ca ideal suprem o falsă „realizare materială” (casa și mașina).

Cartea are un final deschis, nu moralizează, ci prezintă obiectiv evenimentele, lăsând cititorul să tragă propriile concluzii.

VARVARA MITITEAN

Deac Ioan - Bistrița: Tapiserie

Pilule

Eu cred ...

Eu cred că trandafirii sunt cele mai frumoase flori, dar fi atent atunci când îi alegi, ca spiniile să nu te rănească.

Morala: Când totul în jur pare „trandafiri”, fi vigilent, vor apărea și „spiniile”.

Eu cred că micii ghiociei sunt cele mai curajoase flori, înfruntă eroic frigul iernii și, scoțându-și căpșorul firav prin zăpadă, vestesc primăvara ... dar sărutul prea fierbinte al soarelui ucide-n luna mai toți ghiociei.

Morala: Când în sfârșit îți pare că ți-ai asigurat un loc „călduț”, nu te așeza prea confortabil căci se poate înfierbânta prea tare și ... „te arzi”.

Eu cred că drumul spre iad e tapetat cu bune intenții.

Morala: Atunci când în jurul tău roiesc prea mulți binevoitori, fi pregătit căci printre ei se ascund și „drăcușorii”.

Eu cred că, indiferent de cât de mult ai greșit și cât de multe regreți, din păcate, nu-ți poți schimba nicicând trecutul, dar totul este ... relativ.

Morala: Nimeni nu-și poate schimba trecutul, dar oricine poate să și-l ascundă și chiar să mintă zdravăn asupra aspectelor lui rușinoase.

Eu cred că există eroi și că faptele lor vor fi mereu pomenite în istorie, doar că neori, după război, mulți viteji se arată.

Morala: Adevărații eroi nu sunt cei care se bat cu pumnul în piept, adevărații eroi sunt cei pe care, poate, nu-i vom cunoaște niciodată.

Eu cred că mulți încă se întreabă, care-a fost primul: oul sau găina?! Eu mi-am răspuns în felul meu: la început a fost CELULA!

Fără morală:

ADELA COTUL

Edilul care ne vrea

Totul începe atunci când, brusc, constată că poate fi util comunității. Este asaltat de o succesiune de revelații ce-i întrușipează frumusețea poziției ce-ar putea s-o ocupe. În plus, îl mai asigură și prietenii că poate deveni salvatorul lor. Trăirile sale devin tot mai intense, dar, într-un final, se hotărăște. Vrea să reprezinte plebea, vrea să devină primar, să poată purta brâul tricolor și să poată oficia cununia civilă a celor care, mai târziu, îi vor stampila căsuța de culoarea hârtiei igienice.

Apare, însă, o problemă. Trebuie întocmită lista de viitori consilieri. Nu-i chiar facil să găsești oameni pe placul partidului, cu foarte multe rude și cu fețe de îngeri. După ce i-a găsit trebuie, cu foarte mult tact, să le asigure poziții pe acea listă. Totuși în majoritatea cazurilor, nemulțumirile apar în capătul tabelului, acolo unde, numărul de ordine din fața numelui este suficient de mare pentru a le transforma locul într-unul neeligibil, coborându-i la rangul de umpluturi.

După rezolvarea conflictelor, toți componenții listei vor adopta fețe apostolicești în scopul elaborării unor promisiuni cât mai credibile, ce vor fi prezentate omului de rând cu seninătatea unei prostituate.

Toată munca depusă până în ziua alegerilor este dublată de un stres continuu deoarece mai sunt candidați care prin minciunile lor încântătoare fac concurența acerbă.

Pozele lor și afișele cu sloganuri electorale vor fi postate pe porți, în ferestre, pe stâlpi, astfel încât babele bisericose să le poată admira costumul, frizura și zâmbetul flinștonian.

După colindatul din casă-n casă, în sfârșit, vine ziua cea mare, 1 Iunie – ziua copilului. Adulții și aruncă biberonele din gură și se duc, în gașcă, la secție. Ștampilează satisfacți, aruncă buletinele de vot prin fisura urnei și ies la un calup de bărfă în carosabil, unde-și vor testa opiniile pe alte eșantioane de păcăliți.

Află, noaptea târziu, că a ieșit X, cum era de așteptat. X jubilează. I grecii și zeții sunt vineți de supărare. Ducă-se naibii, c-au devenit și ei consilieri!

Ne revenim toți din transă, ne scufundăm în cotidian, fiecare-n rutina lui perversă, în timp ce X, Y și Z rămân să-și rezolve cel puțin patru ani ecuațiile.

GRIGORE COTUL

Opinii

MIHAI EMINESCU

1850 – 1889

Ultimele lui clipe și ultimul lui drum

Răsfoind unele reviste mai vechi ce le am, în Revista „Tribuna României” – anul XVII – nr. 366/15 iunie 1988, am găsit la rubrica inedite, o prezentare a lui Gh. Istrate intitulată „Popasuri eminesciene”, prezentate în amintirea prof. universitar dr. Augustin Z.N. Pop (30 august 1910 – 1 aprilie 1988), considerat ca unul din cei mai prețuiți și documentați eminescologi – după Perpessicius (D. Panaitescu), G. Călinescu, D. Murărașu, care a manifestat un interes deosebit și o devoțiune pentru a cerceta viața și opera Poetului nostru național – Mihai Eminescu.

Augustin Z.N. Pop – după studiile liceale și obținerea licenței la Facultate de Litere și Filosofie din București în 1931 și după ce funcționează mai multă vreme ca profesor de liceu, devine cercetător principal la Biblioteca Academiei Române apoi profesor, decan și rector la Institutul Pedagogic din Pitești desfășurând pe lângă activitatea didactică o neobosită preocupare intelectuală, sufletească și chiar materială într-o perioadă de 50 de ani, aprofundând ca un adevărat arheolog arhive de stat și particulare, manuscrise, acte, corespondențe și reconstituind ca nimeni altul traiectul literar al Marelui Poet. Rezultatul acestor strădăni s-a concretizat cu apariția a numeroase volume de studii și cercetări cele mai de seamă fiind „Contribuții documentare la biografia lui Eminescu”.

Din prezentarea inedită „Popasuri eminesciene” din Revista „Tribuna României”, amintită la început, redăm subcapitolele următoare

Ultima noapte a Poetului, din internările lui M. Eminescu, la 3 februarie 1889, la Spitalul Mărcuța din București, apoi la Sanatoriul Caritaș, iar la 13 aprilie se constituie o curatelă pentru asistența judiciară a bolnavului, după care este internat la Sanatoriul doctorului Sutz, aflat pe str. Plantelor din București, unde este supravegheat de viitorul mare neurolog Gh. Marinescu, între cei doi – Eminescu și medicul Marinescu existând o legătură de prietenie de pe timpul colaborării lor la publicația periodică „Fântâna Blanduziei” care apăruse în 1888.

În noaptea de 14 spre 15 iunie 1889, pe la ora 2 după miezul nopții, medic de gardă fiind chiar Gh. Marinescu, acesta aude o bătaie puternică, cu pumnii în ușa de fier a rezervei unde era internat Eminescu, urmată de alte bătăi repetate, acesta străbate în grabă primele 2 pavilioane și ajungând la al treilea de unde proveneau bătăile, deschide vizeta de la ușă și văzându-l pe Eminescu cu un chip obosit și chinuit, îl întreabă: Ce este Eminescu? La care Eminescu răspunde: Mi-e rău din tot trupul!, iar doctorul continuă: Dar de ce nu încerci să dormi? La care Eminescu răspunde din nou: Mi-e rău din tot trupul!

Apelând la sistemul psihozet, doctorul Marinescu încearcă o ameliorare, fără rezultat, dar bolnavul Eminescu într-o zbatere trupească și sufletească îi răspunde: Mi-e rău, mi-e rău din tot trupul! – după care doctorul se repede la subsolul Sanatoriului, reîntorcându-se cu un pahar cu lapte pe care l-a întins poetului ca să-l bea, zicându-i: Încearcă să-l bei și dormi pe partea dreaptă!, după care medicul părăsește salonul.

Revenind în control pe la ora 4 dimineața, doctorul l-a zărit pe Eminescu visător și trântit pe partea dreaptă, gândindu-se că bolnavul ascultător a adormit urmând sfatul lui, plecând și revenind pe la ora 8, când se sfârșea serviciu de gardă având obligația profesională de a-l vizita pe bolnav, și-a dat seama că Eminescu a murit. Era 15 iunie 1889.

- **Carul mortuar și Cortegiul** reprezintă ultimul drum al poetului spre locul de îngropăciune. Ziarul „Românul” din 16 iunie 1889 anunță la știri: Eminescu nu mai este. În mormântarea are loc în ziua de 17 iunie 1889.

Pe atunci fotografia era abia la început și o raritate în presă și ziariștii, ilustrarea reportajelor făcându-se numai cu desene.

Astfel, „Universul literar” din iunie 1889 publica un reușit desen – de altfel singurul deosebit și sugestiv și bine realizat, neexistând un altul, executate de renumitul pictor și desenator Aurel Jiquidi, reprezentând **carul mortuar**, tras de cai, mânați de un slujitor al cimitirului, în car aflându-se sicriul cu trupul neînsușit al poetului și prinse coroane de flori din partea Academiei Române, a Revistei „Fântâna Blanduziei”, Societatea „Unirea” și alte ziare și reviste din București la care a colaborat Poetul.

Carul mortuar a fost urmat de: Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, Lascăr Catargiu, Theodor Rosetti, Aurel Laurean, Barbu Delavrancea, Grigore Ventura, chipuri care se revăd, iar desenatorul Aurel Jiquidi a desenat și trecerea cortegiului prin fața lui Ion Heliade Rădulescu, cunoscut ca un înaintaș al spiritualității naționale românești, mult admirat de M. Eminescu care în poezia „Epigonii”, scrisă la 1 martie 1871, aducându-i laude în cele 6 strofe, cât și poezia „La Heliade” scrisă în 18/30 iunie 1867.

Desigur că din cortegiul funerar au făcut parte și alte persoane, însoțindu-l pe marele Poet, fără a fi o ceremonie cu fast și multă pompă. Selectare și destăinuire,...

Av. Dr. HORAȚIU BOB

Didactica nova

TEZĂ CU SUBIECT UNIC LA MATEMATICĂ CLASA a VII – a, SEMESTRUL II, Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 pct. din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru: 2 ore.
- Nota finală se obține împărțind punctajul la 10.

Subiectul I (50 puncte). Se trec numai rezultatele.

1. a) Rezultatul calculului $\sqrt{4^2 + 3^2} - \sqrt{25}$ este 3p
b) Rezultatul calculului $2^5 \cdot 2^{-3} + 2^0$ este 4p
c) Fie $a = 8$ și $b = 2$. Media geometrică a numerelor a și b este 3p
2. a) Soluția ecuației: $\sqrt{x-2} = 2$ este 3p
b) Efectuând calculele: $(\sqrt{3} + 1)^2 - 2\sqrt{3}$ obținem 4p
c) Dacă $a + b = 5$ și $a - b = 1$, atunci $a^2 - b^2 =$ 3p
3. a) Un pătrat are aria de 16 cm^2 . Mărind latura sa cu 2 aria lui devine 3p
b) Un cerc are aria $81\pi \text{ cm}^2$. Lungimea cercului este 4p
c) $\sin 45^\circ \cdot \cos 60^\circ - \sin 30^\circ \cdot \cos 45^\circ =$ 3p
4. a) Un romb ABCD are aria 72 cm^2 și punctul O mijlocul (BD). Aria triunghiului OAD este 3p
b) Perimetrul unui triunghi dreptunghic isoscel cu lungimea ipotenuzei de $6\sqrt{2}$ este 4p
c) În triunghiul ABC, punctele M, N și P sunt mijloacele laturilor. Dacă aria Triunghiului este 48 cm^2 atunci raportul între aria triunghiului MNP și a triunghiului ABC este 3p
5. a) Triunghiul ABC este echilateral și înălțimea sa de $3\sqrt{3} \text{ cm}$. Latura triunghiului are lungimea de 3p
b) Un trapez isoscel are bazele cu lungimile 9 cm și 3 cm, iar măsura unghiului alăturat bazei mari de 45° . Lungimea unei diagonale este de 4p
c) În ΔABC dreptunghic în A, $\text{tg} B \cdot \text{ctg} B$ are valoarea 3p

Subiectul II (40 puncte). Scrieți rezolvările complete.

1. a) Dacă $a + \frac{1}{a} = 3$, atunci $a^2 + \frac{1}{a^2} =$ 5p
b) Rezolvați ecuația: $(x+1)^2 - 2x = (x+1)(x-1)$ 5p
2. a) Ordonăți crescător numerele: a^{-1} ; a ; 1 ; a^2 și \sqrt{a} dacă $0 < a < 1$. 5p
b) Reprezentați în sistemul de axe perpendiculare XOY punctele A(3;0) și B(0;3). Aflați coordonatele mijlocului ipotenuzei triunghiului OAB. 5p
c) Fie $2a = 3b$ și $b = 40\%$ din c . Aflați a ; b ; c dacă $a+b+c = 40$. 5p
3. a) Construiți un triunghi ABC dreptunghic în A înscris într-un cerc de centru O. Cercul are diametrul de 16 cm și măsura arcului AB = 60° . 5p
b) Aflați aria și lungimea cercului. 5p
c) Calculați aria triunghiului ABC. 5p

Prof. TRIPA IOAN

GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

Istorie

Maieru -

file de monografie (45)

Parcurgând lungul pomenic de dascăli, merită să ne oprim p clipă, cu recunoștință, lângă numele câtorva frunzași de altădată ai școlii, a căror activitate nu s-a mărginit doar „la clasă”, ci truda lor a rodit luminos pe tărâmul luminării poporului chiar dacă regimurile de guvernare lăsau școala pe un plan secundar.

Nume ca: Nicolae Istrate „dascălul în opinci și în straie de cânepă”, apoi Vasile Rebreanu (Dascălul Răblean”), Ioan Barna, Dariu Pop, compozitorul, Silviu Coruțiu, Dumitru Boșca-senior, Dumitru Boșca-junior, Alexandru Jarda, sunt pomenite cu căldură și stimă atunci când bătrânii comunei exprimă dragostea lor pentru școală 1/.

Modestia și pasiunea cu care a lucrat, de pildă, Vasile Rebreanu, tatăl marelui romancier în cei 10 ani de apostolat în Maieru, a rămas în amintirea veteranilor satului, foștii săi elevi, colegi cu Liviu, ca o imagine vie a hărniciei ei nerăsplătite. 2/

Numele lui Dariu Pop, cunoscutul compozitor clujean de mai târziu, care în ultimii săi ani de viață mai venea din când în când satul în care a copilărit și pe care l-a servit cu devotament, estel egal de înfrințarea primului cor laic de aici, în iarna anului 1905. Pentru anii aceia o asemenea realizare nu e puțin lucru. Împreună cu Ioan Barna adună 1000 de coroane și cumpără o pianină mai mare decât cea de care se leagă numele dascălului „Rălean”. Un fragment din acest instrument se păstrează în Muzeul „Cuibul visurilor”. Din pricina unor intrigi pleacă din Maieru, înființând alte echipe de cor în comunele Feldru (1906) și Șanț (1907).

Ioan Barna și Silviu Cotuțiu, prin îndelungata lor activitate didactică și cultural-obștească și prin exemplarea lor comportare pedagogică, dusă de la începutul secolului al 20-lea și până dincoace de mijlocul lui, merită din plin omagiul nostru postum. Prezentăm doar un singur fapt: învățătorul Silviu Coruțiu, în anul 1916, în plin război mondial, rămăsese o vreme singur la 120 de elevi cu care trudea 9-10 ore pe zi, cu o conștiințozitate de care foștii săi elevi amintesc cu uimire. Și drept răsplătă, dascălul a rămas fără salariu câteva luni.

Nu se pot trece cu vederea nume ca acelea a lui Constantin Partene, care în 1918 fusese ales comandant al Gărzii Naționale din Maieru care a plecat la Alba-Iulia, reprezentând comuna la marea act al Unirii celei Mari; Dumitru Vrană, unul dintre vrednicii directori pe care i-a avut această școală, un militant de bază al grupului de redacție al revistei „Vatra” care s-a constituit la Maieru, în aprilie 1935, sub conducerea lui Ioan Barna, care era totodată și președintele Asociației Învățătorilor din fostul județ Năsăud.

SEVER URSA

TEZĂ CU SUBIECT UNIC LA MATEMATICĂ CLASA a VIII – a, SEMESTRUL II, Varianta 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 pct. din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru: 2 ore.
- Nota finală se obține împărțind punctajul la 10.

Subiectul I (50 puncte). Se trec numai rezultatele.

1. a) Dintre numerele $A = 5\sqrt{2}$ și $B = 4\sqrt{3}$ este mai mare numărul 3p
b) Rezultatul calculului $\sqrt{2^2} - \sqrt{(-2)^2}$ este 4p
c) Soluția în \mathbb{R} a ecuației $2(x-3) - 2x = -6$, este 3p
2. a) Fie $A = (\sqrt{4}; -2; \sqrt{2}; 0; (3); 0)$. Mulțimea $\mathbb{R} - \mathbb{Q} = \{ \dots \}$. 3p
b) Simplificând fracția $\frac{x^2-25}{x^2-5x}$ obținem : 4p
c) Rezultatul calculului $(x-1)^2 - x(x-2)$ este 3p
3. a) Un cub are aria totală și volumul exprimate prin același număr. Suma tuturor muchiilor este 3p
b) Fie $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = \sqrt{2} \cdot x - 1$. Valoarea $f(\sqrt{2})$ este 4p
c) Intersecția mulțimilor $A = \{x/x \in \mathbb{R}, x \leq 3\}$; $B = \{x/x \in \mathbb{R}, x > 0\}$ este intervalul 3p
4. a) Un hexagon regulat are raza cercului circumscris de 10 cm. Perimetrul său este cm. 3p
b) În triunghiul ABC cu perimetrul 30 cm, M; N; P sunt mijloacele laturilor triunghiului. Perimetrul triunghiului MNP este 4p
c) Un cilindru are raza de 5 cm și înălțimea de 8 cm. Aria sa laterală este ... 3p
5. a) Pe planul ΔABC echilateral se ridică perpendiculara MA de lungime $3\sqrt{3} \text{ cm}$. Dacă latura triunghiului echilateral este de 6 cm, distanța de la punctul M la latura (BC) este 3p
b) Un con are secțiunea axială un triunghi echilateral de latură 10 cm. Aria totală este 4p
c) Un tetraedru regulat are suma muchiilor de 108 cm. Aria laterală este 3p

Subiectul II (40 puncte). Scrieți rezolvările complete

1. a) Rezolvați sistemul $\begin{cases} 2x + y = 5 \\ 3x + y = 7 \end{cases}$ 5p
b) Fie $a = 2 + \sqrt{3}$ și $b = 2 - \sqrt{3}$. Calculați media aritmetică și geometrică a numerelor a și b . 5p
2. Fie $E(a) = \left(\frac{a}{a+3} + \frac{1}{a-3}\right) \cdot \frac{a-3}{a^2-2a+3}$.
a) Arătați că $a^2 - 2a + 3 \neq 0$, oricare $a \in \mathbb{R}$. 5p
b) Arătați că forma simplă a expresiei este $\frac{1}{a+3}$. 5p
c) Determinați $a \in \mathbb{R}$ astfel încât $\frac{1}{a+3} < 0$. 5p
3. a) Desenați un paralelipiped dreptunghic ABCDA'B'C'D' și diagonala BD'. Paralelipipedul are lungimea de 10 m și lățimea de 6 m, iar înălțimea media aritmetică dintre lungimea și lățimea paralelipipedului. 5p
b) Aflați lungimea diagonalei paralelipipedului dreptunghic. 5p
c) Calculați volumul paralelipipedului dreptunghic exprimat în hectolitri. 5p

Subiectul II (40 puncte). Scrieți rezolvările complete

1. a) Rezolvați sistemul $\begin{cases} 2x + y = 5 \\ 3x + y = 7 \end{cases}$ 5p
b) Fie $a = 2 + \sqrt{3}$ și $b = 2 - \sqrt{3}$. Calculați media aritmetică și geometrică a numerelor a și b . 5p
2. Fie $E(a) = \left(\frac{a}{a+3} + \frac{1}{a-3}\right) \cdot \frac{a-3}{a^2-2a+3}$.
a) Arătați că $a^2 - 2a + 3 \neq 0$, oricare $a \in \mathbb{R}$. 5p
b) Arătați că forma simplă a expresiei este $\frac{1}{a+3}$. 5p
c) Determinați $a \in \mathbb{R}$ astfel încât $\frac{1}{a+3} < 0$. 5p
3. a) Desenați un paralelipiped dreptunghic ABCDA'B'C'D' și diagonala BD'. Paralelipipedul are lungimea de 10 m și lățimea de 6 m, iar înălțimea media aritmetică dintre lungimea și lățimea paralelipipedului. 5p
b) Aflați lungimea diagonalei paralelipipedului dreptunghic. 5p
c) Calculați volumul paralelipipedului dreptunghic exprimat în hectolitri. 5p

Prof. TRIPA IOAN

GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

Religie

MITICO- MAGICUL ȘI
GÂNDIREA ȘTIINȚIFICĂ

Ce a fost înainte de Big-Bang ? A fost o gândire temporală. Astronomii și fizicienii susțin că timpul n-a existat înaintea exploziei. Se pare că logica se rupe. A fost necesar un răspuns. Răspunsul s-a găsit în energiile necreate care au mișcat acest nucleu spre Big-Bang și care continuă să vegheze asupra acestei expansiuni. Această energie este energia încreată care există și există întru divinitate. S-ar părea că de aceea oamenii de știință au crezut în Dumnezeu. Se pune întrebarea: cum pot fi armonizate textele biblice cu cele științifice ? Există o gândire în care să se integreze simbolul, deci gândirea mitico magică și dogmatică pot ajunge la aceeași concluzie. Absurdul din gândirea dogmatică trebuie gândit la modul rațional. Vorbeam despre „lumina taborică” – când Isus s-a arătat învăluit în lumină. Mai nou prin studii asupra microcosmosului, s-a ajuns la concluzia că aceste particule cuantice nu există. Așa s-a observat la lumină și s-a pus întrebarea, lumina este undă sau corpuscul ? Din punct de vedere rațional este o concesie: ca și exemplu, luăm formula dogmatică: Tată + Fiu = Dumnezeu. S-a admis deci acest paradox.

Referitor la lumină, explicația ar fi că aceste particule nu pot fi fixate fiindcă ele dispar din acel loc. S-a pus întrebarea: ce este materia ? S-a ivit teoria superstringurilor, adică a corzilor vibratorii. Deci totul este vibratoriu. În interiorul materiei, totul este vibrație. Fizica a trebuit să admită știința acelor energii încreate care, pun în mișcare prin vibrație materia. A treia componentă de sine stătătoare a universului este informația. Ce poate fi informația ? – este o calitate a substanței și energiei și că există un circuit informațional al întregului univers, care leagă lucrurile între ele. Mai nou fizicianul german David Bohm și românul Mihai Drăgănescu, în „Ortofizica” spun că informația este a treia componentă a universului și care, circulă legând termenii corelativi. Această informație atinge ordinea implicată, pe care Mihai Drăgănescu o numește ortoexistență. Ea, nu este un univers paralel, ci o existență paralelă. Un exemplu ar fi dogma Sfintei Treimi, care ține de o ordine implicată, care nu este rezervor pentru ordinea noastră.

În afară de materie și energie, a treia componentă a universului este informația. Ea este o foarte ciudată mișcare a particulelor între ele care, nu ține de cunoaștere, ci de comunicare. O informație care atinge ortoexistența sau ordinea implicată. Aceasta se justifică prin energiile încreate care, există înainte de facerea lumii și au explicație în gândirea mitico-magică. Care ar fi relația dintre gândirea mitico-magică și gândirea științifică ?

Magia dintru începuturi, era în sincretism cu știința și religia, cu celelalte manifestări ale spiritului. Până în sec al XVIII-lea, nu s-a făcut o diferențiere între gândirea mitico-magică și celelalte gândiri. Odată cu recuceririle Renașterii, știința se desparte de magie, magia fiind marginalizată și asta pentru că lumea începea să fie verificată. Fenomenele mitico-magice sunt considerate amăgiri, iluzii etc. S-a crezut că, pe baza științei toate fenomenele lumii, ale cosmosului, vor putea explica toată evoluția lumii. Nu a fost să fie așa. Dacă mai există taine este pentru că, știința nu ajunsă să le dezlege pe toate. Blaga afirma că: „tot ce-i neașteptat se schimbă-neșteptat și mai mari/ cu lumina mea/ măresc a lumii taină/ pentru că eu iubesc/ și flori și ochi și buze și morminte/”. S-a căzut în ipostaza dogmatică. Știința nu a putut răspunde la întrebările esențiale. La aceste întrebări a răspuns gândirea mitico-magică și religioasă.

Știința a respins orice gândire mitico-magică care nu putea fi explicată. Exemplu; pe oamenii de știință nu-i interesează orice fenomen. Forța gravitațională, descoperită de Newton, ea există dar, nu s-a explicat cauza acestei forțe. Știința pune în paranteze cauza și studiază efectul, în câmpul care, era permis fenomenul. Corpurile se atrag între ele pentru că ele sunt particule dintr-un întreg, acel UNU multiplu. Părțile încearcă să refacă întregul. Știința tratează efectele în funcție de regimul politic căruia îi aparține.

În gândirea mitico-magică, lucrurile au substanță, energie. Toate lucrurile sunt însuflețite și intră în analogie unele cu altele, devenind simboluri. Se vorbește de o anumită „inteligentă a materiei”. Ultimele descoperiri științifice, confirmă existența unor materii analogice, unor structuri magice. Informația obiectivă, exterioară creierului uman, circulă prin univers și se atinge un univers paralel, numit de David Bohm „ordinea implicată”. Fenomenele din lumea fizică sunt în relație directă, prin intermediul acestui circuit informațional. Într-o lume supradozată, dar a cărei existență poate fi delimitată, tocmai prin acest circuit.

AL. RAȚIU

Andrei Moldovan și Sever Ursă, Valea Mare, Pitești (1980)

POCROVISMUL – primul curent
monastic din țările române
sau Cuviosul Pahomie sau Sfântul din calendare

Călătorul acestui județ se întreabă; ce caută însemnele mușatine la Gledin și, ce legătură poate să fie între Moldova lui Ștefan și Gledin, cât și inscripțiile care însoțesc însemnele mușatine „Petrea sân Tefanu” sau Domnuțu Peștelui. Se știe că Petru Rareș a avut în Ardeal: Rodna, Cetatea de Baltă, Bistrița și Ciceu, cetăți primite după lupta de la Feldioara de la Ioan Zapolya, principele Ardealului. După moartea lui Ștefan în 1504, i-a urmat în scaun Ștefaniiță, Bogdan cel Orb, apoi Petru Rareș, din legătura ce a avut-o cu Rareșoia, proprietara unei herghelii de cai. Grigore Ureche în cronicile sale, spune că Petru Rareș „a fugit spre Ardeal pe deasupra mănăstirii Bistrița, șapte zile și șapte nopți rătăcind prin munți până când a dat de niște pescari care l-au scos în Ardealu și, l-au dat la niște mocani care l-au dus la un conac pe Mureș și de acolo prin satul oierilor, la Ciceu”. Iată dezlegarea însemnelor mușatine de la Gledin, cât și inscripțiile „Petrea sân Tefanu” adică Petrea fiul lui Ștefan. Pe lângă pisană de la mănăstirea Căpriana, vorbește folclorul din această parte a județului dar, e posibil să fi poposit la Obârșia, o stavropighie. Posibil ca P. Rareș, să fi zidit mănăstirea Ruga din Gledin. Gledinul se află la „cumpăna apelor” Șieu și Mureș prin afluentul Luțu. Această mănăstire a dispărut în 1761, distrusă fiind de generalul Bukov, pentru că nu au trecut gledinari la uniație. Pe lângă aceasta, portrete despre lupta nășăudenilor și bistrițenilor împotriva uniației, cum ar fi cel al martirului Tânase Todoran, care va fi canonizat și el. Moaștele mitropolitului martir „Iosif Budai”, ucis în 1681, fac din Gledin „un loc înalt”. Acest Bukov, a distrus 200 de mănăstiri și biserici din acest colț de țară.

Cartea e presărată cu colinzi, inscripții, documente care refac drumul domnitorului Rareș și Elena prin Ardeal, de la prima domnie și reînscăunarea sa. Aduce ca document, un poem colindă în care, inteligența gledinariilor, a lăsat documentul peregrinării lui Rareș, a vânzătorului de țară Ștefan Lăcustă, cât și descrierea amănunțită a costumului domnesc. Cu plăcere, argumentele cronicilor și colinzilor te atrag, te îmbogățesc și conving că autorul, care este și un distins și cucernic părinte, este și un fin cercetător, făcând un document al unei epoci, a cunoașterii vieții românilor la început de secol XVIII, tăria credinței ortodoxe, martirajul prin care a trecut, pentru a păstra ce ne-au lăsat Sfinții Apostoli. Cartea transmite sinceritatea și bucuria autorului, de a se ține de cuvânt cu profesorul său, marele istoric bisericesc Mircea Păcuraru. Așadar, vorba așezată și înțeleaptă a ardeleanului, o găsim în cartea Păcurarului Părinte Nicolae Feier dar și mândria citind-o, că ești și tu transilvănean; dar și „splendoarea românismului din Bistrița transilvană”. – cum afirmă preasfințitul episcop-vicar în prefața cărții Dr. Irineu Pop Bistrițeanul. Această parte a cărții are construcția romanului, precum Neamul Șoimăreștilor a lui Sadoveanu, când, descrie uniformă și tunica lui Tudor Șoimaru, prezentând astfel, îmbrăcămintea secolului XV. Domnitorul Rareș este îmbrăcat de pescari „cu comănac în cap și l-au dus în Ardealu. Și așa a trecut prin straja ungurească și nimeni nu l-a cunoscut”. Cronicile întăresc cartea transferându-l în epoca acelor vremuri, și fac din scriitor un cercetător asiduu dar și un scriitor de talent, mândrie a faptului că suntem conjudețeni cu Sfântul Pahomie dar, și cu scriitorul care, prin această carte-document, este un autor consacrat. Despre Tânase Todoran,

și tănuirea aspectului teologic, de istoriografia română, în numărul viitor al revistei. Prea Cucernicul Părinte – scriitor N. Feier arată că „adevăratul motiv al suplicului este lupta crâncenă pentru păstrarea ortodoxiei”. La Gledin, unde a fost numit preot în 1981, în 7 ani construiește o biserică monumentală. Iată preotul care îmbină cercetarea cu dănuirea. Introducând Religia în școală, ca inspector școlar, îi aduc mulțumiri pentru încrederea domniei sale, angajându-mă profesor, teolog fiind. Ca redactor la TV Bistrița, te îmbogățești ascultându-i emisiunea „Biserica din inima mea”. Nu numai, de venirea lui Rareș în Ardeal dar și obârșile, „salinele”, începutul vieții creștine, cimitirul de la Mărișelu care, au crucile în forma steagului roman, apoi despre înaltele fețe bisericești din zona Bistriței, fac din autor, un istoriograf al eparhiei Clujului.

Cuviosul Pahomie s-a născut la Gledin la 1674 din Iftimie și Ana. Cu Diplomele Leopoldine din 1698-1701, privind catolicizarea Ardealului, l-au prins pe ierarh la vârsta de 24, respectiv 27 de ani. Acum se desființează Mitropolia de Alba Iulia, „lucru regretat de promotorii Școlii Ardelene” – toți fiind uniți. Nu a mai existat episcop ortodox român, o jumătate de secol. În aceste condiții, neexistând episcop ortodox, Cuviosul Ierarh Pahomie se întoarce din Moldova la mănăstirea Ruga din Gledin. Indicații despre viața lui Pahomie, se găsesc într-un pomelnic al schitului Pocrov. Trece în Moldova, intrând ca frate de mănăstire la Neamț făcându-se „chip și pildă tuturor”. La 30 de ani, era egumen al mănăstirii Neamț. Între 1704-1706, îi găsim în Rusia, atras de faima Sf. Dimitrie al Rostovului și căutarea unei căi spre desăvârșire. Se întoarce la Neamț unde alege puncișia din muntele Chiriac. În 1714, iubitor de liniște, rugă și cărți, se retrage la Neamț, tot în muntele Chiriac și construiește schitul Pocrov (Acoperământul Maicii Domnului), unde așează rugători sihaștrii. Înzestrează Pocrovul cu cele mai de seamă cărți bisericești. Cititul și dragostea pentru scris a imprimat-o sihaștrilor săi. Dar, pe la 1717, se abat asupra Moldovei alte tulburări. Cuviosul Ierarh, pentru a ajuta pe transilvănenii săi și a le ameliora silniciile, își îndreaptă gândul spre tronul țarului Petru cel Mare, pribegeste în Rusia 7 ani, cere ajutorul țarului pentru românii ardeleni „striviți de catolicism”. Și aici ctorește o biserică, pe moșia lui D. Cantemir, cu hramul bisericii din Neamț, tot Pocrov. Moare la un an după Cantemir, în 1724, la mănăstirea Lavra Pecerskaia. Regula instalată în cele două mănăstiri Pocrov, cu ideile reformatoare în monahism, constituie în științele teologice, un curent monastic – POCROVISMUL. După aceste reguli, în 1733, preotul Constantin din Sângeorzul-Băi de azi, a ridicat pe Valea Porcoia, o mănăstire cu același hram. Pocrovismul este primul curent înnoitor în viața mănăstirească din Țările Române, de certă influență isihastă, promovând rugăciunea inimii „împregnat de pragmatismul transilvănean”. Pocrovismul este primul curent monastic de la noi, care, organizează asistența medicală în boiște. Cuviosul Pahomie scria: „Illuminarea minții prin rugăciune necurmată și truda posturilor, omoară poftelile și face din carne trup înțeles”. Așadar, sfinții și scriitorii, sunt flacăra vie a unui neam, peste care, tăvălugul istoriei mai trece din când în când.

AL. RAȚIU

PEȘTI ȘI PARAȘUTE

de ICU CRĂCIUN
EDITURA GRINTA – CLUJ-NAPOCA

A patra carte a lui Icu Crăciun, are construcția unui roman care, prezintă sociologia postrevoluționară a unui colț de țară, pornind de la orașul Ceblean. Vedem tineri care, datorită sărăciei, a unui capitalism sălbatic care în speranța unui trai mai bun iau drumul străinătății. Aș putea zice că e mirajul străinătății. Prezintă traumele unui popor ieșit din comunism, efectele plecării părinților pentru agonisirea unui trai mai bun dar și sechelele psihologice rămase în sufletul copiilor, modul cum se destramă căsniciile prin plecarea părinților, dar și prin lipsa întemeierii căsătoriei, ca Sfântă Taină a Cununii.

Cartea prezintă dezordinea și însingurarea unor fete care duc la depresii. Traiul ușor, fără obligații și angajamente, la mâna câtorva proxeneți – numiți pești. Datorită lor se instituie însingurarea fapt care le departă de Creatorul nostru. Este cartea în care nu se zâmbește, nu se vorbește, nu se amintește nimic despre Dumnezeu, dacă nu ca religie, teozofie, nimic. Tinerii și protagoniștii cărții, sunt fără Dumnezeu, reducând pe Dumnezeu la bani. Pasaje întregi, vorbesc numai de animalul din om. Toate pleacă de acasă, părinții foști ceap-iști, cu pensii derizorii, cu lipsă de orizont, aproape că se bucură atunci când, nu-i costă nimic, pentru drum, pentru pașaport. Este un roman al dezorientării. Până și femeile măritate, n-au conștiința clară a păcatului, Dumnezeu lor e banul. Destrămarea familiilor, desfacerea căsătoriilor, pentru a-și termina casa din România, sau poate niște termopane. Până și măritatele, sub masca omeniei, minciunii față de bărbat, rup echilibrul și obligațiile casnice. Se știe doar că, mama trebuie să învețe copilul, tabla înmulțirii și rugăciunea. Cartea este un semn de întrebare adresat societății și diriguitorilor ei, cum un popor născut creștin, își pierde întreaga morală, se pierde pe sine. Cartea se constituie ca un rechizitoriu, autorul cercetând cauzele, urmărind personajele pas cu pas, atât prin țările Europei, cât și acasă la Ceblean sau Lodana.

Americanul Norman Mailer în romanul „Un vis american” spune: „Un romancier care nu șochează, nu-i bun de nimic”. Icu Crăciun, cu acest roman șochează. Recomand cartea ca un bun exercițiu intelectual, formarea unei imagini despre acești „pești”, cum racolează tinerele, iadul prin care ele trec.

ALEXANDRU RAȚIU

Personalități anieșene

Întâiul licențiat în drept din Anieș

Domnul Vasilca Alexandru a donat muzeului „Cuibul visurilor” un dosar voluminos cu acte și documente legate de viața și activitatea lui Ioan Rațiu, fiu al Anieșului, primul licențiat în drept al acestei localități.

Ei s-a născut în 26.11.1908 în Maieru, ca fiu al lui Ilie și al Margaretei (născută Cioncan). Urmează școala primară și gimnaziul în Anieș și Maieru, după care este înscris la Școala Comercială de băieți din Cluj; din cauza războiului, diploma de bacalaureat comercial o obține de-abia în mai 1943, la Blaj. În 10 iulie, 1929, și 1 februarie 1930, este

angajat al Regiei Cooperative Regna pe post de manipulant de birou și casier-contabil la uzinele din Vatra Dornei și Fiad; la 10 septembrie, 1935, ajunge contabil la Serviciul Central al acestei societăți cooperative pentru exploatarea pădurilor grănicerești din județul Năsăud. De aceea, în dosar se găsesc și procesele-verbale ale adunărilor generale, bilanțuri și conturi de profit și pierdere ale acestei societăți (pe anii 1936/37); în Comitetul de Cenzori este întâlnit și Constantin Partene, bunicul regretatului profesor Telceanu Radu.

În 26 iunie, 1936, Ioan Rațiu s-a căsătorit cu Maria Pop (casnică) din Năsăud; din păcate, aceasta a decedat în 23 noiembrie, 1938. După moartea sa, în Anieș, Țarcă Veturia îi preda în 19 aprilie, 1953, Letiției Sângeorzan (soră a lui Ioan Rațiu) printre multe lucruri și opt tablouri, cu siguranță de valoare pentru că în dosarul de la Muzeu se află și 9 xilografuri (în original) semnate D. Pop (1922).

După cum reiese din „fișa de pensiune”, începând cu anul 1938 și până în 1948, Ioan Rațiu a fost contabil și, în final, contabil-șef al Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj (între anii 1940-1944, din cauza Dictatului de la Viena, Universitatea s-a mutat la Sibiu, unde pe jurământul de credință din 7 decembrie, 1940, găsim semnătura originală a protopopului Emilian Cioran, tatăl filozofului Emil Cioran. Cu această ocazie i-a cunoscut personal pe rectorii acestei instituții: academicianul N. Drăganu, academicianul Emil Petrovici, prof. dr. Iuliu Hațieganu, prof. dr. N. Goangă, dovadă fiind actele și scrisorile semnate de aceștia.

În anul 1948, Ioan Rațiu a primit (la Cluj) din partea conducerii Căminului Cultural din Anieș o scrisoare în care era informat despre intențiile cetățenilor din acest sat: a) construirea unui pavilion pentru hora tineretului; b) întărirea și repararea malului râului Anieș; c) îngrădirea terenului căminului. Pentru realizarea acestor obiective, în adunarea generală din 24 aprilie 1948 se apela la sprijinul financiar al fiilor și fiicelor satului; în perspectivă, locuitorii Anieșului își propuseră să clădească o „Casă Culturală a Poporului (...) în care să fie instalat un aparat de radio”; în scrisoare se amintește că dl. Coruțiu Alexandru a construit o scenă „cu multă dragoste și migăloasă muncă lăudabilă (...) cu materialul primit de la dl. Lunčan Nicolae” (cei doi fiind declarați membri de onoare ai căminului); semnăturile președintelui și directorului sunt indescifrabile.

Muzeul „Cuibul visurilor” din Maieru deține și un caiet cu un inventar incomplet al cărților care s-au aflat în biblioteca acestui intelectual de seamă al Anieșului.

ICU CRĂCIUN

Distorie năsăudeană

Evreii și societatea năsăudeană (2)

Evreii se ocupau cu comerțul ambulant, fabricarea țucii și chiar cu comerțul de carne vie. Se pare că ademenau fete tinere din diferite comune pe care le vindeau apoi peste graniță.

În scurtă vreme numărul evreilor din Țara Năsăudului crește în așa mare măsură încât un călător pe nume Bergner a fost surprins de mulțimea lor în Năsăud. Aceștia joacă rolul dominant în comerț, „ucigându-i pe români prin mizerie și alcoolism”.

La desființarea regimentului de graniță evreii au căutat prin orice mijloace să intre în posesia unor mari proprietăți precum și a fostelor sedii ale companiilor grănicerești. Însă, cu tot efortul depus de intelectualii români grăniceri sediile fostelor companii - cu puține excepții - au fost achiziționate de evrei „câci ofereau mai mult”, în acest mod evreii ajung în scurt timp stăpâni ai tuturor satelor din acest ținut. Datorită acestui lucru, în sate a început să se simtă o decădere morală, sărăcie și degenerare pentru că a crescut foarte mult numărul cărciumilor. Românii au încercat să se protejeze în fața acestui cumplit flagel, care era evreii, prin înființarea unor asociații țărănești și prin transplantarea în această zonă a ideii cooperatiste. Astfel, s-a constituit la Năsăud în 1873 Reuniunea de credit „Aurora” care a „paralizat acțiunea cămătarilor jidani pe cât de mulți, pe atât fără de suflet”.

Dacă pe plan economic s-a declanșat o mișcare de emancipare de sub dominația evreilor, se impune și declanșarea unei mișcări de regenerare morală a populației românești. Astfel, vicarul Rodnei, Anhidim Pop, a adunat întreaga preoțime din vicariat în câteva congrese vicariale, unde s-au discutat o serie de măsuri ce se impuneau pentru a soluționa această problemă. S-a decis intensificarea propagandei religioase și culturale prin care să se arate țărănilor pericolul alcoolismului. Prin acțiunile sale dure, Anhidim Pop a fost acuzat, iar într-o audiență la episcopul din Gherla, el a explicat că singura salvare a populației românești era interzicerea așezării evreilor pe teritoriul comunelor grănicerești, însă aceste idei intrau în contradicție cu ideile de libertate, egalitate introduse după revoluția din 1848. Ca urmare, în teritoriu s-a declanșat o puternică mișcare antisemită, în scurt timp, vicarul Anhidim Pop, este găsit asasinat, iar ancheta declanșată pentru găsirea criminalilor s-a soldat cu un eșec lamentabil.

În cadrul procesului de maghiarizare forțată a Transilvaniei, un rol extrem de important l-au jucat evreii care, se afirma în acel moment, au reprezentat „cei mai înverșunați dușmani ai românilor”²⁸.

Casele românești au fost percheziționate și devastate, proprietarii bațjocoriți și bătuți de jandarmi în aplauzele și amenințările evreilor. Când jandarmii soseau într-un sat, ei nu căutau informații la autorități, ci mergeau în crășmele evreilor de unde își procurau aceste informații, în această luptă de regenerare morală și de afirmare națională dusă în anii 1901 - 1902, evreii au intervenit de nenumărate ori și pe diverse căi reușind să o zădărnicească.

Acțiunea evreilor de pe Valea Someșului a culminat în 1905 când printr-un act, ei au cerut burse de la Fondurile grănicerești năsăudene. Agenții provocatori ai tuturor guvernelor maghiare din acea perioadă erau evreii, însă nu din convingeri politice, ci mai degrabă din interes sau frică.

În primul război mondial evreii au servit drept instrumente ale armatelor austro-ungare prin intermediul cărora aceștia au exploatat din plin populația română.

În cadrul celor trei mari unități juridico-constituționale componente ale Marelui Principat al Transilvaniei în epoca modernă evreii locuiesc preponderent în comitate, între 1813 - 1865 ponderea evreilor în comitate înregistrează o ușoară scădere în favoarea scaunelor secuiești și a fostei granițe militare. După emanciparea civilă, recensământul din 1869 - 1870 consemnează continuarea procesului de scădere a ponderii comitatelor în favoarea scaunelor secuiești, a districtului Năsăud, unde populația evreiască se triplează în cifre absolute și se dublează ca pondere în decurs de cinci ani.

Este confirmată ponderea redusă a prezenței evreiești în agricultură, pe când în producția de fân și vin, destinată comerțului, proporția participării evreilor este superioară. Predomină deci cei ocupați în producerea și vânzarea băuturilor, comerț, arezi, remarcându-se totodată ponderea ridicată a cerșetorilor și a celor fără ocupație concomitent cu proporția redusă a meșteșugarilor, agricultorilor și a celor din domeniile intelectuale. Deși predominantă rămâne proporția celor ocupați în producerea și vânzarea băuturilor, precum și în comerț, se remarcă între 1835 - 1845 o creștere semnificativă a ponderii meșteșugarilor precum și sporirea numărului celor dedicați activităților intelectuale.

Se poate remarca rolul deloc neglijabil al capitalului și inițiativei evreiești în demararea dezvoltării industriale moderne. Decorarea în 1867 a lui Jeremias JBaruch din Târgu - Mureș cu Crucea de Merit pentru dezvoltarea industriei și comerțului marchează recunoașterea oficială a aportului evreiesc în acest domeniu. La domeniile tradiționale de comerț se adaugă noi ramuri abordate de oamenii de afaceri evrei, importul de textile și confecții, exportul de sare, asigurări, furnituri etc.³⁰

Note:

28. Boșca Mălin, Emil, op. cit. p. 45 - 46

29. Ibidem, p. 49 - 51

30. Gyemant, Ladislau, *Evreii din Transilvania în epoca emancipării, 1790 - 1867*, București, Ed. Enciclopedică, 2000, p. 18 - 23

DORU-VALERIU MĂTI

Însemnări

Trağıcul modern al lui Hardy - existențe ratate -

Am descoperit în Hardy un scriitor al maniei și nu unul împotriva unei forțe transcendente, ci unul împotriva unor fapte ce țin de ordinea socială și în rândul cărora instituția căsătoriei invocate de el nu reprezintă decât un aspect între multe altele. Atacul pasional din romanul „Jude neștiutul” stămăște mânia bisericii anglicane, acesta având menirea să apere morala curentă, adică ipocrizia care devenise pentru stăpîni societății britanice un instrument de orpimare și sancționare a oricărei manifestări de revoltă pe tărâm moral.

Am descoperit în Hardy un maestru al peisajului rural și un bun cunoscător al orașelor Angliei. Wessex-ul este tărâmul copilăriei lui Hardy, ținutul cu lanuri de grâu semănat în depresiuni și cărări ce urcă povârnișurile dealurilor, ținut în care fermierii și oamenii simpli își duceau viața de zi cu zi, cărmuți deun destin înverșunat și implacabil.

Un astfel de destin este și cel al lui Tess. Aceasta își joacă ultima carte în umbra imensilor stâlpi de piatră din Stonehenge. Destinul ei se sfârșește odată cu moartea ei, doar vântul și privirea lui Angel mai zăbovește pentru o ultimă dată, mângâindu-i trupul vlăguit. Existența ratată a lui Phillotson (Jude neștiutul) o prefigurează pe cea a lui Jude. Phillotson, dascălul e modelul copilului dormic de învățătură. Nici cu el destinul nu a fost darnic.

Destinele personajelor lui Hardy se schimbă brusc. Moartea copiilor lui Sue și ai lui Jude provoacă o metamorfoză în psihologia ei (a lui Sue). Ea, sub a cărei influență Jude își leapădă credința, decine credincioasa raționalistă. Sue este o existență ratată. Destinul strivește odată cu moartea copiilor și ultima ei dorință de a fi fericită.

Și Jude se stinge, răpus de boală, nu înainte de a-i da lui Sue sărătul în care a distilat elementele ființei umane - iubirea, dorința, pasiunea, mania, neștiința, durerea, umilința și revolta interioară. Cu o iubire imensă, cu mintea răvășită, cu sentimente împrăștiate, cu privirea flămândă, capitulează în lupta cu Sue, îmbrățișând-o pentru utliam dată cu cuvintele... „melancolica epavă”...

FILIPOIU LEONTINA IRINA

Didactica nova

Model: Teză cu subiect unic la matematică sem. II
Clasa a VII-a (mai 2008)

Partea I (50p) Se scriu numai rezultatele.

- 4p 1) a) Dacă $\frac{x}{3} = \frac{4}{2}$ atunci $x = \dots\dots\dots$
- 3p b) Forma zecimală a numărului $\frac{6}{9}$ este $\dots\dots\dots$
- 3p c) Rezultatul calculului $2\sqrt{5} - 4\sqrt{5} + 6\sqrt{5}$ este $\dots\dots\dots$
- 4p 2) Fie numerele $a = 2 - \sqrt{3}$ și $b = 2 + \sqrt{3}$.
- 3p a) Media aritmetică a numerelor a și b este $\dots\dots\dots$
- 3p b) Media geometrică a numerelor a și b este $\dots\dots\dots$
- 3p c) $a^2 = \dots\dots\dots$, $b^2 = \dots\dots\dots$
- 4p 3) Fie expresiile $a = x^2 - 2x + 1$, $b = x^2 + 2x + 4$
- 4p a) $a + b = \dots\dots\dots$
- 3p b) $a - b = \dots\dots\dots$
- 3p c) $(a - b)^2 = \dots\dots\dots$
- 4p 4) Un triunghi dreptunghic ABC ($m(\angle A) = 90^\circ$) are $AB = \sqrt{5}$ cm și $AC = 2$ cm.
- 3p a) $BC = \dots\dots\dots$ cm.
- 3p b) Înălțimea corespunzătoare ipotenuzei este de $\dots\dots\dots$ cm.
- 3p c) Aria triunghiului ABC este de $\dots\dots\dots$ cm².
- 4p 5) Fie triunghiul dreptunghic ABC ($m(\angle A) = 90^\circ$), cu $AB = c$, $AC = b$ și $BC = a$.
- 4p a) Verificați dacă $\sin^2 B + \cos^2 B = 1$.
- 3p b) $\operatorname{tg} B = \frac{\sin B}{\cos B}$
- 3p c) $\operatorname{tg} C \cdot \operatorname{ctg} C = 1$.

Partea a II-a (40p) Se cer rezolvări complete.

- 5p 1) Fie expresiile $E(x) = x^2 - 6x + 9$; $F(x) = x^2 - 5x + 6$.
- 5p a) Arătați că $E(n)$ este pătrat perfect, $n \in \mathbb{N}$.
- 5p b) Descompuneți în factori pe $F(x)$.
- 5p c) Aflați valorile întregi ale lui x pentru care $\frac{E(x)}{F(x)}$ este număr întreg ($x \neq 2, x \neq 3$)
- 5p 2) Fie trapezul isoscel ABCD, $AD = BC$ unde $AC \perp BC$, $BC = 6$ cm, $m(\angle B) = 60^\circ$. Se cere:
- 5p a) Desenul.
- 5p b) Calculați AB și AC.
- 5p c) Aria trapezului ABCD.
- 5p d) Distanța de la D la AC.
- 5p e) Aria triunghiului ADC.

TIMP DE LUCRU: 2 ore Prof. Andronesi Simion GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

Model: Teză cu subiect unic la matematică sem. II
Clasa a VIII-a (mai 2008)

Partea I (50p) Se scriu numai rezultatele.

- 4p 1) Fie numerele $a = 5\sqrt{3} - \sqrt{26}$ și $b = 5\sqrt{3} + \sqrt{26}$.
- 4p a) Media aritmetică a lor este $\dots\dots\dots$
- 3p b) Media geometrică a lor este $\dots\dots\dots$
- 3p c) Media armonică a lor este $\dots\dots\dots$
- 4p 2) a) Ecuația $x^2 - 6x = 0$ are soluțiile $x_1 = \dots\dots\dots$ și $x_2 = \dots\dots\dots$
- 3p b) Ecuația $3x^2 = 0$ are soluția $x = \dots\dots\dots$
- 3p c) Ecuația $x^2 - 4x + 3 = 0$ are soluțiile $x_1 = \dots\dots\dots$ și $x_2 = \dots\dots\dots$
- 4p 3) Fie ecuația $x^2 - 2mx + 4 = 0$, $x, m \in \mathbb{R}$.
- 4p a) Are o rădăcină $x = 2$, pentru $m = \dots\dots\dots$
- 3p b) Are rădăcini egale, pentru $m = \dots\dots\dots$
- 3p c) Are $x_1 + x_2 = 6$, pentru $m = \dots\dots\dots$
- 4p 4) Un tetraedru regulat are muchia $a = 12$ cm.
- 3p a) Aria totală este $\dots\dots\dots$ cm².
- 3p b) Volumul este $\dots\dots\dots$ cm³.
- 3p c) Sinusul unghiului dintre două fețe este $\dots\dots\dots$
- 4p 5) Se da piramida patrulateră regulată VABCD cu $VO = 8$ cm, $AB = 12$ cm, un de O este centru bazei.
- 4p a) Aria laterală este $\dots\dots\dots$ cm².
- 3p b) Volumul este $\dots\dots\dots$ cm³.
- 3p c) Distanța de la O la VA este $\dots\dots\dots$

Partea a II-a (40p) Se cer rezolvări complete.

- 5p 1) Fie funcțiile $f, g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = 2x - 3$, $g(x) = -2x + 9$.
- 5p a) Reprezentați grafic cele două funcții în același sistem de axe de coordonate.
- 5p b) Aflați coordonatele punctului de intersecție a celor două grafice.
- 5p c) Dacă punctul de intersecție al graficelor este $P(3;3)$, aflați aria figurii formată de grafice și axa Ox.
- 5p 2) Se da paralelipipedul dreptunghic ABCDA'B'C'D' cu dimensiunile $AB = a$, $BC = b$, $AA' = c$. Se cere:
- 5p a) Desenul.
- 5p b) Dacă diagonala BD' formează cu fețele laterale unghiurile x, y și z , demonstrați că $\sin^2 x + \sin^2 y + \sin^2 z = 1$.
- 15p c) Dacă $a = 12$ cm, $b = 10$ cm, $c = 8$ cm, se cere:
- i) Volumul piramidei O'ABCD.
- j) Distanța de la A' la BD'.
- k) Sinusul unghiului dintre planele (A'D'B) și (ABC).

TIMP DE LUCRU: 2 ore Prof. Andronesi Simion GR. ȘC. „LIVIU REBREANU” MAIERU

Toponimie

Interferențe lexicale geto-gotice în graiul arhaic din Ținutul Năsăud

- continuare din nr. anterior -

Frecvența numelui voivodal Vlad este impresionantă în Țara Românească. Pe parcursul a 138 de ani începând cu anul 1364, nu mai puțin de 8 domnitori au purtat sau adoptat numele Vlad. La sud de Carpați există atestate peste 50 de toponime cu rădăcina Vlad.

Vladislav I (1364-1377), nepotul lui Basarab I purta numele de mirean *Vlaicu* > magh. *Vaik*, prin ascendența în numele de *Basarab 'tatăl dominator'*. Acest domn, împreună cu Sfântului călugăr Nicodim ctitorește la anul 1370 *Mănăstirea Vodița* (Vodița, femininul pentru Vodă) cu hramul Nasterea Maicii Domnului la 17 km vest de Drobeta Tr. Severin, cu numele preluat de la valea omonimă.

Basarab I întemeietorul (1310-1352, Ivanco, Ioan - fiul lui Tihomir) este argumentat a fi de origine pecenegă conform unui studiu recent al istoricului Alexandru Madgearu. Cităm, spre mai buna receptare:

„Numele Basarabă, compus din două cuvinte tûrcice care înseamnă „tată dominator” [67], a fost răspândit mai ales în Oltenia, Transilvania și Banat, ca toponim sau ca antroponim. Cea mai veche atestare în Transilvania este din 1341 (Bazarab), într-o localitate de pe valea Târnavelor. [68] În Banat, numele apare în 1358 la Crașova (Bozorad) și la Caransebeș în 1592 (Bazaraba), [69] adică tot în Craina, unde este atestat numele Pecinișca. Numele Basarabă a fost frecvent în Hațeg, fiind menționat începând din 1398 la Răușor (apoi la Vaidei, Peșteana, Costești și Cornești), precum și în Oltenia. [70]”

„Tată dominator” este desigur tatăl domnitor, adică

voivod, numele *Basarabă* fiind documentat la 1358 în localitatea **Vaidei**, Țara Hațegului. Avem așadar o suprapunere a toponimului *Voivodu* peste antroponimul *Basarab 'voivod'* conform:

rom. Voivodu, Vaivodei, Vaidei	magh. Vajdej, Újfalu	germ. Waywoden [în Unterwald], Weidendorf,
--------------------------------	----------------------	--

Bogdan - numele voivodal compus *Bog-dan* < *Boga-donum* are prima parte derivată din rădăcina *Boga*, atestată în idiomul gotic din Crimeea, însemnând *a(se) închina* (cf. OE *bugan*; derivat din OHG *biogan* 'a înclina').

Al doilea termen *Dan* ar trebui să fie lat. *donum* "dar", conform rădăcinii PIE **donum* "dar" (cf. Skt. *danam* "ofrandă, cadou" O.C.S. *dani* "tribut" Lith. *duonis* "dar O.Ir. *dan* "dar înzestrare, talent").

Etimologia propusă de noi *Bogdan* '(cel cu) darul închinării' este în consens cu semnificația creștină a numelui Bogdan, regăsită în toate limbile est-europene.

În limbile slave sensul de bază al rădăcinii **bogъ* este 'mult, o mulțime', iar *bogatъ* 'bogat'. Abia prin limba artificială de cult - slavona liturgică, deci după creștinare, pătrunde în lexicul slav *bogъ* 'Dumnezeu', astfel că, mai apoi, și în limbile slave sensul comun al numelui devine '*darul lui Dumnezeu*', conform *Bogdan* la polonezi, sloveni sau în alfabet în chirilic *Богдан* la Ruși, Bulgari, Sârbi.

Am arătat mai sus că în spațiul de etnogeneză românesc, creștinismul „în masă” este documentat arheologic cel mai devreme începând cu sec V d. Chr. Iată de ce toponimele sau

antroponimele cu filiație biblică directă, cum este cazul celor în discuție ar trebui, după părerea noastră, circumscrise unui orizont spațio-temporal de după sec V d. Chr.

4. Ocnă

Casele de locuit din „memoria vie” a părinților noștri aveau o deschizătură lăsată în acoperiș și una în perete. Aceste *găuri* acoperite de regulă cu „burduhan” de vită se numeau în trecut *ochi-uri*, iar astăzi se numesc printr-un cuvânt de împrumut din lexicul romanic *ferestre*.

În limba engleză, limbă făcând parte din ramura germanică a limbilor indo-europene, cuvântul *window* înseamnă literar[20] "wind eye", adică '*ok de vânt*' și denumea în străvechime, la fel ca la noi, o *nișă sau gaură* fără geam prevăzută în acoperiș sau în pereți.

În majoritatea limbilor germanice s-a adoptat ca și în limba română versiunea latină *fenestra* pentru a desemna varianta de *ochi sau gaură* acoperită cu sticlă.

Cuvântul *fenestr* s-a folosit în limba engleză în paralel cu *window* până la mijlocul sec: al XVI-lea după care s-a renunțat la el revenindu-se la vechiul termen *wind eye*.

Limba română pastrează o familie lexical-semantică numeroasă pentru *ochi*. Alături de sensul de bază - organ anatomic al vederii și facultatea de a vedea, se mai numesc ochiuri orificiile unei pinze, *golurile* unei împletituri, *spațiile* cu sticlă ale ferestrelor, etc.

- va urma -

Prietenii naturii

Ravens Day - Le jour de grands corbeaux - ZIUA CORBILOR

leşire în două zile la aer "tare" de februar, deşi temperatura este "cuminte", (6-8 grade C.) pale reci de vânt frământă văzduhul. Urcuş în trepte când albe (omăt), când negre ori cafenii (pământ, ierburi), pe terase cu mărcini; măceşi, porumbari spinoşi, păducei ce-şi mai păstrează fructe roşcate, uşor înnegrite de...bătrâneţe. Aici îşi găesc cazare şi adăpost de gheară uliului, cete de vrăbii cu creştet de ciocolată (*Passer montanus*), de piţiguşi cu cravată neagră trasă peste vesta galbenă (*Parus major*)...Cizmele se îngreunează de glod galben şi lipicios, ori eu sunt mai bătran şi mai oficos? Îmi trag sufletul ori sufiul?! pe o bancuţă improvizată de mine din doi butuci de arin cu măduva roşioară (ce i-o fi făcut arinu, omului de la ţară?) şi o bucată de scândură căzută dintr-o porţiţă de livadă. Stau ca la teatru şi muşc dintr-un măr pădureţ şters de apă şi firimituri de frunze pe mâneca stângă a vestei de teren. Gust sălbatic, dulce ţepos! Şi când dau să mă ridic...Incepe spectacolul, ce zic?! Circul...mitingul aviatic!? Şapte corbi ies vâjâind de după coama Prislopului şi încep să se dea...în spectacol: tonouri, picaje, lupinguri, urmării, rotocoale, stând pe vânt, fâlfâiri domoale şi aterizări scurte pe crengile din creştetul merilor; acolo guguie, se tânguie, cârăie altfel, tandru; o fi vremea dragostelor? o fi dragobetele corbilor?! Un zburător negricios a rupt o crenguţă şi a oferit-o "negresei", inimii sale; zbor în tandem cu...cadoul în plisc, spre vechiul cuib! Ceilalţi zboară ca turbaţi când la rasu' ierbii, când în văzduhuri! Negre duhuri! Piloţi neîntreçuţi! Ce fanatic joc e zborul pentru asemenea aşi!

...Gata cu a mea hodină, mai urc un pic în serpentina, răscolind în trecere un card mic de cocoşari, doi mierloi, câteva presuri de lămâie (*citrinella*); doi corbi ce nu se sfiesc să-mi treacă pe deasupra...dacă şi-ar întinde ghearele mi-ar apuca...căciula, în timp ce un şorecar îmi trece pe sub nas. Îi văd de sus, în lumină, spatele castaniu lucios, corpul îndesat, coada în evantai; sesizez, prin binoclu cum vânătorul înaripat răsuşeşte uşor, stânga-dreapta capul, pentru a scana terenul de vânătoare! Mă îndrept şi eu din şale şi mai urc câţiva paşi pe un platou bălţat cu zăpadă şi tăiat în două de paraiaş aproape dezgheţat.

Îi văd de sus, în lumină, spatele castaniu lucios, corpul îndesat, coada în evantai; sesizez, prin binoclu cum vânătorul înaripat răsuşeşte uşor, stânga-dreapta capul, pentru a

scana terenul de vânătoare! Mă îndrept şi eu din şale şi mai urc câţiva paşi pe un platou bălţat cu zăpadă şi tăiat în două de pârâiaş aproape dezgheţat.

Din negurile nordice ale Muncelului apare o aripă, două aripi! Silueta, care pare mai mare decât corbii, ce taie văzduhul din "prim plan" şi remigele primare înfoiate de vânt îmi călătoresc gândul la altceva, dar ştiu că-i doar o iluzie optică! Am mai păţit-o! E tot un "Buteo", poate perechea celui văzut mai devreme! Urc până la marginea molidişului, unde pe alt platou, îmbracat în pieptar de nea, am văzut şorecarul odihnindu-se pe o gramadă de vreascuri, lângă o casă în câmp. Am hotărât, dacă tot eram aşa departe de lume să intru puţin, pe un drumeag asfaltat cu gheţ, în pădurice. Pe marginile cărării, fagi burduhosi îşi arata scorburii somptuoase, cu forme ciudate, involute în catifele de muschi verde. Prin ele, printre ele, sâsăituri fine, amestecate, de piţigoi de brădet (*Parus ater*) de ausei, zişi "Regulus" (prinţisor, adică), de cojoaică, poate!?

Coborâre, în viteză pe tălpile cizmelor, folosind drept băţ de schi, o proptea smulsă de lângă o clăie de fân mucegăit! Apoi pe scările de piatră şi de lut înmuiat ale pârâiaşului dezgheţat. Pe drumul spre vale, printre buturugi, crengi, arini îndrăzneţi, aluni vrăjitori şi cuvioase răchite, câţiva mugurari, câţiva botgroşi, legănaţi de vânt în nuiielele din vârf. Apropo de tustrei copăcei; toţi şi-au pregătit mugurii încă din ianuarie! Aşteaptă câteva zile mai călduţe, ca solzii mugurilor să se deschidă şi vântul să împrăştie praful de aur; salcia-i mai zgarcita, matorul catifelat nu e încă descapacit din stransoarea mugurasului. Asteapta albinele...

Vin mai aproape de casa, cu viteza...omului flamand! Prin pomii din gradina pitigoi ca cerul ("caeruleus"), calugarasi (*palustris*) si codati (*caudatus*), care ma tin in zabava. Deasupra acoperisurilor un uliu porumbur (*mascul*) da tarcoale unui stol de porumbur si incearca sa-i carduiasca; nu se grabeste, de indata ce unul se va desprinde, va ataca.

Zgomotele se apropie de mine...accelerando, fortissimo, hamaituri de caini, tocatorul de lemne, masini...trebuia sa mai raman!?

ILIE HOZA

NUMELE PROPRII ÎN OPERA LUI LIVIU REBREANU

I. STUDIU INTRODUCŢIV

1. Literatura şi numele

În literatură, numele proprii contribuie substanţial la caracterizarea personajelor, a situaţiilor şi a epocilor descrise. Dintre acestea, un rol preponderent îl ocupă antroponimele¹. Aceste nume se studiază cu timpul cu imaginea fizică şi morală a purtătorului încât devin o expresie a însuşiilor lui, o etichetă, un atribut al distincţiei, al nobleţei şi ai prestigiului acestuia². Scriitorul nu-şi poate concepe un personaj fără a-i face de la început posesorul unui nume pe care l-ar putea avea în realitate. Mai mult chiar, creatorul de opere literare trebuie să-şi aleagă pentru eroul său un nume care să-i semene, să i se potrivească şi să reflecte personalitatea acestuia³.

Numele de persoană are funcţiunea de a opera şi exprima distincţiile necesare între membrii unei colectivităţi. Cu cât societatea omenească atinge stadii mai înalte de dezvoltare şi de organizare, cu atât numele ca semn distinctiv capătă o mai mare importanţă. Pentru purtător, numele este o marcă, pentru donator, implică valori şi funcţiuni mai complexe. Orice nume este intim legat de personalitatea celui care îl poartă cu tot ce are el cunoscut sau misterios. Istoria fiecărui nume propriu în parte este în ultimă instanţă, un domeniu de interferenţă în care obiectivul şi subiectivul se îmbină şi se influenţează surprinzător⁴.

Numele propriu, prin puterea lui de a sintetiza un univers, o atitudine, o caracteristică a unei situaţii sau de a defini o însuşire, capătă valenţe dintre cele mai neaşteptate într-o operă literară.

Prin însăşi funcţiunea sa, numele sintetizează într-un obiect, fenomen sau persoană o realitate, concepţie sau trăsătură apărută într-un anumit moment de evoluţie a personajului. Această sintetizare este surprinsă într-un stadiu semnificativ de dezvoltare sau este pietrificată prin circulaţie. Orice nume care ia naştere în opera literară conţine în interiorul său un element sensibil. Substanţa aceasta, ca rezultat al închegării trăsăturilor esenţiale ale unei fiinţe, situaţii de viaţă, concepţii, acţionează asupra cititorului sensibilizându-l⁵.

Numele propriu nu este atribuit personajului întâmplător ci el include o indiscutabilă doză de expresivitate care, în timpul lecturii, devine un element de rafinament deosebit al textului. Înobilarea artistică a numelor eroilor dintr-o operă literară aparţine scriitorului, în afara contextului numele pot apărea neutre⁶.

Onomastica şi toponimia din opera literară a unui scriitor au la origine un rol definitor şi caracterizator, de calificare sau identificare. Caracterizarea personajelor prin nume are două căi: satirică şi simbolică.

Una dintre lucrările fundamentale ale onomasticii româneşti⁷ aparţine lui Alexandru Graur care susţine că numele propriu face parte din lexicul limbii. Numele de persoană sunt elementele lexicale cele mai legate de istoria societăţii constituind obiect de studiu din punct de vedere fonetic, morfologic, sintactic şi semantic.

2. Preocupări privind onomastica operelor literare

Studiul onomasticii unui scriitor constituie un prilej de cercetare aprofundată a limbii şi stilului acestuia, dezvoltând laturi noi, esenţiale, în caracterizarea operei literare în ansamblu şi stabilirea profilului social-moral al personajului. El

dă o nouă dimensiune în cercetarea tematicii şi realizării prin limbă şi stil a creaţiei artistice.

Onomastica literară ca ştiinţă interdisciplinară are la bază discipline ca lingvistica, toponimia, antroponomia, semantica, teoria şi critica literară. De asemenea, între numele proprii şi masa vocabularului, istoria limbii şi dialectologie există o strânsă legătură.

De la Garabet Ibrăileanu s-a încetăţenit ideea că onomastica unui univers uman nu e gratuită, că numele personajelor ascund anumite semnificaţii şi corespund unor structuri psihologice⁸ bine definite.

Aspecte ale onomasticii literare întâlnim începând cu literatura populară⁹. Astfel, basmul popular foloseşte numele proprii în funcţie de conflictul său moral (Făt-Frumos, Baba Cloanţa). Creatorul anonim a diminuat rolul de identificare al numelui în favoarea celui de calificare. În literatura cultă numele propriu va fi folosit pentru diverse reliefări artistice. Prezenţa lui ca mijloc de caracterizare în primul rând se face simţită din primele noastre scrieri beletristice de valoare¹⁰.

1.V. Iancu, Nume proprii în poezia lui Coşbuc, în Studii şi materiale de onomastică, Buc. 1969, p. 45-50.

2.Lidia Şerdean, Nume de persoană în Ţiganiada, în „Limba română”, V. p.52-58.

3.Garabet Ibrăileanu, Nume proprii în opera comică a lui Caragiale, în „Viaţa Românească”, iasi, nr. 12, 1926.

4.Christian Ionescu, Mică Enciclopedie Onomastică, Ed. Encicl. Rom., Buc., 1975.

5.Corneliu Dumitriu, Numele proprii în opera lui Mihai Eminescu, în „Buletinul ştiinţific studentesc”, 1972, p.99-111.

6.P. Macrea, Numele proprii în opera lui Sadoveanu, în „Lucafăru” 1976, nr.29, p.3.

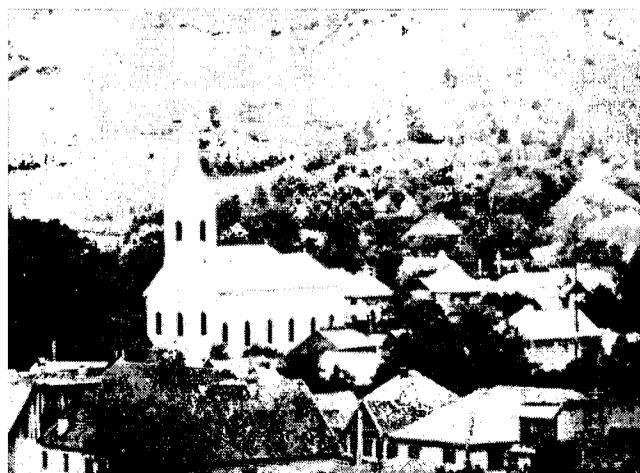
7.Al. Graur, Nume de persoană, Ed. Ştiinţ., Buc., 1965.

8.Idem, Ibidem, (p.13)

9.Al. Cristureanu, Valori stilistice ale unor personaje din basme, în voi. Studii de stilistică poetică, semiotică, Cluj-Napoca, 1980, p.60

10.Sanda Radian şi Venera Dogaru, Numele propriu ca mijloc de caracterizare al scriitorului din sec. al XIX-lea, în Sinteze de istorie a literaturii române, Ed. Did. Şi Ped., 1971.

Iacob Naroş

Biserica Maierului (1973)
Resfinţire - 2008

Copilărie

Priviţi la mine. Sunt delincventul juvenil.
Sunt cel ce udă lumea cu lacrimi de copil
Mă joc cu alte jocuri, am alte jucării
Terenul meu de joacă e-nchis în puşcărie.

În loc să am paznic un înger păzitor,
Pe mine mă păzeşte un supraveghetor.
Îmi mângâi printre gratii bucata mea de cer
Căci cerul lumii e îngrădit de fier.

Eu nici măcar în vise nu mă văd zburând
Cel mai adesea din noapte, eu mă trezesc
plângând.
Copilăria toată mi-e scrisă-n cazier,
Eu nu mai am nimic la care să mai sper.

Nu vreau să cred de-acum că sunt deja bătrân,
Mai vreau să cred în zâne, să cred în Moş Crăciun,
Mai vreau încă patine, vreau să mă scald în iaz,
Vreau raza mea de soare să-mi umble pe obraz.

Mi-e dor şi de colegi, mi-e dor de şcoala toată,
Mi-e dor în recreaţii să mai vorbesc c-o fată.
Puneţi-mă la colţ când fac câte-o prostie,
Sunt, totuşi, prea copil să stau în puşcărie.

Aici e noaptea lumii, cum puneţi flori în ea?
Ce pot să-nveţe-aici copii de vârsta mea?
Trăind în întuneric, cum aş putea să cresc
Crezând că anormalul este ceva firesc?

Cam ce poveşti voi spune, atunci când voi fi tată?
Ce grozăvii urmează după „a fost odată”?
O să mai poată, oare, ca mâna să-mi alinte?
Voi şti să-mi cresc copii? Voi şti să fiu părinte?

Sunt, totuşi, ani de zile de stăm aici atât.
În locul frumuseţii, noi vom vedea urât.
Nu căutaţi la noi, în altă parte-i vina,
De vreţi să ştergeţi râul, găsiţi-mi rădăcina.

Din nuca cea mai tare, sădită, iese pom
Deci căutaţi în mine sămânţa mea de om,
Găsiţi pământul bun în care s-o sădiţi,
Udaţi lăstarul bine, dar grădinari să fiţi.

Cătaţi-vă în suflet, atunci când judecaţi,
Aveţi copii ca mine, la ei să vă uitaţi.
Gândiţi-vă mai bine, băgaţi mai bine seama,
Măcar, vă fie milă, ... mi-e tare dor de mama ...

Deţinut Florea Vasile

EDUCAȚIA MATEMATICĂ - (2)

Autori: **Ana-Maria Ureche**, profesor psiholog
Titus Cărbune, profesor matematică

Învățătorii și profesorii de matematică trebuie să învețe pe elevi să învețe anticipativ. În acest fel, aceștia își vor dezvolta capacitatea de a face față situațiilor noi imprezvizibile, nemaiîntâlnite. Este foarte important ca în actul învățării să devenim coparticipanți la producerea evenimentelor, a cunoștințelor. Este bine să-i determinăm pe elevi să învețe creativ, adică să producă noi cunoștințe din cele pe care le-au însușit anterior sau pe care trebuie să le învețe.

În acest context, a doua întrebare care se ridică este "Ce înseamnă competența în matematică?". Competența în matematică are la bază cei patru piloni ai sistemului de educație:

- a învăța să știi: a dobândi cunoștințe de aritmetică, algebră, geometrie, trigonometrie, analiză matematică;

- a învăța să faci: a dobândi deprinderi de a rezolva probleme, de a demonstra teoreme;

- a învăța să conviețuiești: interdisciplinaritate;

- a învăța să fii: a dobândi atitudini în aplicarea celor învățate în viața de zi cu zi. O dificultate întâmpinată de elevi este utilizarea unor noțiuni care au în matematică mai multe sensuri.

Exemplul I Bază:

a) în cazul ridicării la putere, numărul care se ridică la putere se numește bază: $a^n = a \cdot a \cdot \dots \cdot a$, a de n ori (a - baza se înmulțește cu ea însăși de câte ori ne arată exponentul n);

b) în cazul unui triunghi, baza poate fi oricare latură. Dacă triunghiul este isoscel baza este considerată latura încadrată de cele două laturi de lungimi egale;

c) Baza de numerație: în reprezentarea pozițională a numerelor în cultura europeană cu baza de numerație zece (sistemul zecimal). La calculatoare, numerele sunt reprezentate în baza doi (sistemul binar);

Exemplul II Ciasă - același lucru cu mulțime:

a) clasa mulțimilor finite;

b) clasa mulțimilor infinite;

c) clasa fracțiilor echivalente;

d) clase de resturi.

Exemplul III Complementaritate:

a) în teoria mulțimilor, complementarea unei mulțimi A este formată din toate elementele care nu aparțin lui A;

b) Complementul unui unghi ascuțit u este $90^\circ - u$ adică cât mai trebuie adăugat la un unghi ascuțit pentru a obține un unghi drept; în general, cât mai trebuie adăugat la o parte pentru a obține întregul (latp complementus)

Exemplul IV Propoziție:

a) Enunț cu valoare de adevăr, care este adevărat sau fals.

Procesul de dovedire a adevărului unei propoziții matematice se numește demonstrație;

b) O afirmație care a fost demonstrată este aceeași lucru cu o teoremă de forma „dacă..., atunci...”. Propoziția „Suma unghiurilor unui triunghi este de 180° ” deși nu conține pe „dacă..., atunci...” aceasta se poate reformula: „Dacă avem un poligon cu trei laturi, atunci suma unghiurilor sale interioare este 180° ”.

Mulți oameni, pentru completarea culturii lor generale, doresc să cunoască semnificația unor termeni matematici, din ce în ce mai folosiți în vorbirea curentă, în urma procesului de matematizare a activității umane. Mulți părinți sunt surprinși de faptul că în școală copiii lor învață să numere cu ajutorul mulțimilor.

Teoria mulțimilor este piatra fundamentală a întregului edificiu al matematicilor moderne. Definițiile și toate conceptele matematice se bazează pe teoria mulțimilor. Limbajul teoriei mulțimilor este comun și înțeles de matematicienii din întreaga lume. Rezultă deci că oricine lucrează în domeniul matematicilor și în aplicațiile acestora trebuie să fie familiarizați cu conceptele și rezultatele de bază ale teoriei mulțimilor, precum și cu

limbajul în care acestea sunt exprimate.

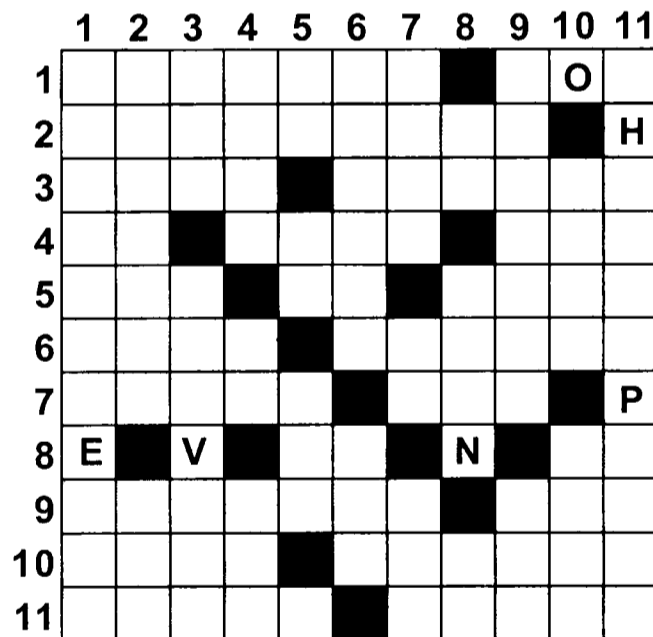
Mulțime: se referă la colecții de obiecte nesupuse nici unei restricții. Mulțimile pot fi de puncte în plan sau în spațiu, mulțimi de anumite numere sau anumite mișcări, mulțimi de funcții, de figuri geometrice, dar și de oameni, de stele, de cuvinte, de calculatoare sau de altceva.

Număr: este una din primele noțiuni abstracte apărute în istoria omenirii și, poate, prima noțiune abstractă pe care o întâlnesc copiii. Ei au primul contact cu aritmetica învățând să numere: 1, 2, 3, 4, ... Puțini încep cu 0. De aceea nu este unanimitate în rândul matematicienilor dacă 0 aparține numerelor naturale. Totuși zero (0) este notația pentru elementul neutru la adunare. Este cel mai mic număr natural și joacă un rol deosebit în matematică. Deși a apărut în Europa cel mai târziu, abia în timpul Renașterii, el este un număr de excepție fie și din cauză că 3; 0 nu are sens căci orice $X = 0:0$ verifică proba $O \cdot X = 0$. Rolul cel mai important al cifrei 0 este înscrierea pozițională a numerelor: 80 nu este același lucru cu 0; $80 = 8 \cdot 10$, adică un 0 pus la dreapta numărului natural nenul înseamnă înmulțirea lui cu 10. Numerele naturale erau folosite încă de la începuturile civilizației în două

Bibliografie

- 1) Mică enciclopedie matematică, Editura Tehnica, București, 1980.
- 2) W. Meersmannj, M. Auth, P. Schwittlinsky, Lexicon de matematică, Editura All, 2001.
- 3) S. W. Hawking, Scurtă istorie a timpului, Editura Humanitas, 2006.
- 4) W. H. Calvin, Cum gândește creierul: evoluția inteligenței, Editura Humanitas, 2006.
- 5) P. Johnson, O istorie a lumii moderne: 1920-2000, Editura Humanitas, 2005.
- 6) Elemente de teoria grafurilor, lucrare gradul I, profesor Titus Cărbune, 1984.
- 7) Tribuna învățământului, nr. 897/2007, pag. 12; nr. 833/2006, pag. 13.
- 8) Idei în dialog, nr. 5/2006, pag. 24; nr. 4/2007, pag. 33.
- 9) I. Stewart, Numele naturii, Humanitas, București, 2006.

Rebus

ORIZONTAL:

1) Concept sau percept de comportament civilizat, reglementat în reale coduri, însă fără o valoare juridică în locul amenințării penale sau închisorii declanșându-se rușinea sau oprobriul public din cauza încălcării normelor de comportament civilizat. - Punct marcat la jocul de baschet. 2) Celebru filosof grec (384-322 î. Hr.), autorul reflexiei: "Se vede omul de bună cuviință din faptul că spune și ascultă numai ceea ce se potrivește unui bărbat civilizat și nobil". 3)

VERTICAL:

1) Gânditor politic, istoric și scriitor italian (1469-1527), creatorul cinicului percept: "Scopul scuză mijloacele". 2) Poet și scriitor român (1880-1967), autorul, printre altele, al cărții "Manual de morală practică" și a meditației: "Cei șapte ani de acasă presupun o politețe a familiei și a membrilor săi, unul față de altul" - Instrument muzical arab cu coarde. 3)

Respectoasă

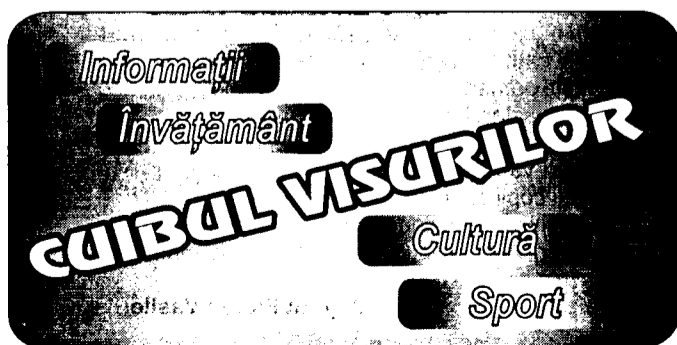
Sigla pentru "Confederazione Generale Italiene del Lavoro" - Scriitor, filosof și om de stat roman (4 î. Hr. - 66 d. Hr.), părintele maximei: "Ceea ce nu oprește legea, oprește buna-cuviință (Quod non vectar lex, hoc vetat fieri pudor). 4) Inițialele vestitului antrenor de fotbal italian, 1916-1997, care a câștigat cu Internaționala Milano Cupa Campionilor Europeni, Cupa Intercontinentală, creatorul stilului de joc numit "il catenaccio". - Tată, în limba arabă - Sigla pentru "Magyar Autoklub". 5) Orașul lași din cronici - Capul arbitrilor român de fotbal Igna! - Rușine (fig. pl.). 6) Localitate în Federația Rusă (reg. Vologda) - Lemn de culoare neagră, greu, tare, foarte durabil, folosit la mobila del ux. 7) Scriitor, filosof și estetician român (1897-1964) care ne îndeamnă astfel: "Caută a fi binevoitor, tolerant, generos, mărinimos, caritabil, plin de politețe, larg în idei, deschis la noutate" - Din neamul vechilor anți. 8) Rece! - Acu e în aer! 9) Filosof german (1646-1716), creatorul maximei: "Un adevăr nu poate fi contrar altui adevăr" - Dimie. 10) Unul din cei patru evangheliști care avertizează astfel: "Cu măsura cu care veți măsura cu aceea vi se va măsura" - Poet teban (521 - 441 î. Hr.), autorul constatării: "Mai bine să fii invidiat decât compătimit". 11) Aventură de scurtă durată sau specie a poeziei lirice și erotice - Mare filosof englez (1632-1704), părintele cugetării: "Buna-credință se poate forma prin obișnuința de a te purta frumos cu cei din jur".

Privește, ca la noi! - Scriitor român (1848-1925) care reflectează astfel: "Mânia, ura, pomenirea pătimășă se pot consuma prin fapte rele, slăbiciunea se poate consuma prin prisosul de fapte bune. - Inel de lemn! - Distracție dansantă! 5) Agent de legătură străin! - Prefix cu semnificația "doi" - Specie de frasin. 6) Cântăreț de muzică populară (n. 1945, Gura Motrului), culegător de folclor și creator de cântece și de stil interpretativ, care cântă, ca nimeni altul, doina "Gheorghe" - Mică suprafață de material semiconductor, în general de siliciu, capabil să suporte unul sau mai multe circuite intergrate. 7) Nu crede în nimeni - Negație - Clopot (reg.). 8) Ten tras! - Scriitor, folclorist și muzician român (1794-1854) creatorul muzicii imnului românesc și a spusei: "Iaca, prietene, dacă știi cum să te porți/Bucățica chiar din gura lupului poți să o scoți" (Povestea vorbii) - Nostimă dar lipsită de respect! 9) Teolog, scriitor și filosof (c. 150 - c. 215), părintele îndemnulului: "Să nu te învoiești cu cel nedrept la bărfeli sau blesteme sau la îndemnuri rele" - Acetat de dezoxicorticosteronă (med.). 10) Scriitor și om de stat roman (Marcus Porcius), autorul constatării: "Trândăvia este mama tuturor viciilor" - Localitate în Nigeria. 11) Marele Will (1564-1616) care atenționează: "Să n-ai niciodată încredere în acela care și-a călcat odată cuvântul".

DICTIONAR: CGIL, ABOU, AZLA, ANT, EUD, URN, ZIL, ADC, ABAK

Dezlegarea careului din numărul trecut: HORATIU, SEM, EMINESCU, PO, SENECA, APIN, INIMI, TRACT, OI, O, A, ANTE, ARANITE, NES, EMERSON, TO, L, A, A, LAS, U, UANA, A, SUCI, CLEMENT, ROE, ANTIM, FEDRU.

MACAVEI AL. MACAVEI.

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)

Corectură: Mircea Prahase

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD

Machetare: Icu Crăciun

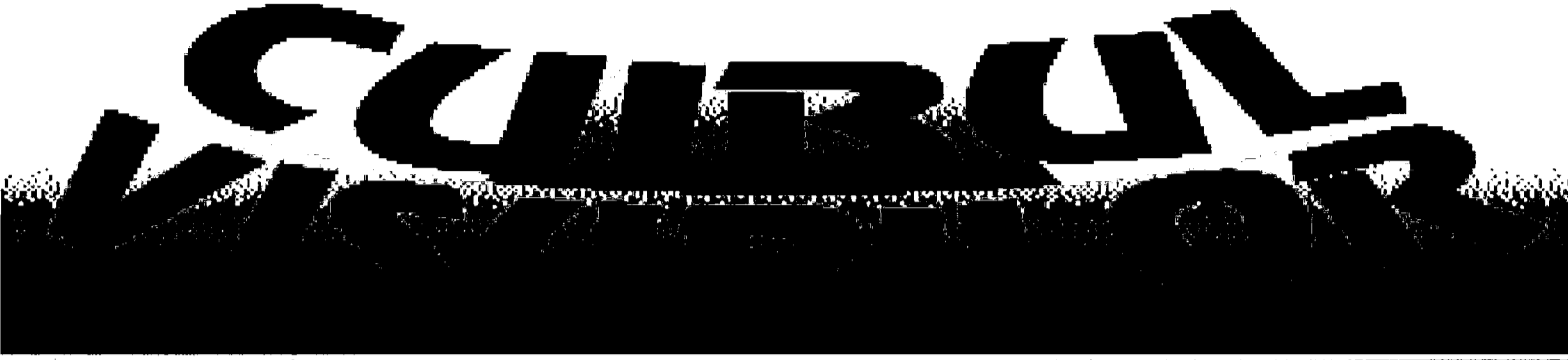
Acest număr apare cu sprijinul financiar al familiei IUGAN EMIL

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES sri Bistrita str. N. Titulescu, nr. 18,

tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XIII Nr. 3 (82) *** AUGUST 2008 *** 8 PAGINI *** 1 leu

Un poet printre noi

Tânărul poet măierean, Grigore Avram, bucură inimile cititorilor săi cu o nouă carte de versuri „Sub cerul gol” apărută de curând (august, 2008) la Editura Eikon, Cluj-Napoca.

De la un volum la altul, de la poem la poem, tânărul poet Grigore Avram urcă mereu spre culmi, apărându-și fiecare pas câștigat în urcuș.

Pe drept cuvânt se spune despre domnia sa că este un talent incontestabil. Iată-l în fața celui de-al treilea volum de versuri! Citindu-l, oricine poate constata maturizarea, îmbogățirea registriului tematic și al mijloacelor artistice.

De la tomul de debut „Lăcrima nopții” (Editura Interpret, Cluj-Napoca, 2000), la „Rugi” (Editura George Coșbuc, Bistrița, 2005), apoi la foarte recentul volum „Sub cerul gol” se constată o ascendență evidentă.

Născut în Maieru, județul Bistrița-Năsăud, la 13 februarie 1964, din părinții țărani: Grigore și Augustina, a început să cocheteze cu versul, ca și fratele său mai mare, Lazăr, încă de pe băncile școlii elementare. Mi-a fost unul din elevii eminenți. Rețin cu plăcere că, în casa lor, folclorul era întotdeauna prezent.

I-am admirat întotdeauna sărghiștii și setea de a cunoaște cât mai mult. Bucuria de a-l descoperi, precum și șansa de a-mi fi fost ucenic într-ale limbii române, obținându-mi primele tresăriri de talent, este una greu de egalat pentru un dascăl.

După absolvirea, în 1982, a Liceului Silvic Năsăud, unde cu ani înainte învățase și Gheorghe Pituț, frecventează între anii 1983 - 1988 Facultatea de Silvicultură și Exploatarea Forestieră din Brașov. Urmează apoi un impresionant palmares de specializări în domeniul arătat mai sus într-o fecundă ascendență profesională, în multe locuri de muncă, culminând în anul 2002 cu obținerea doctoratului în domeniul fundamental silvicultură. În același timp, a publicat și alte trei volume de specialitate, dintre care amintim lucrarea „Dicționar pentru silvicultori” (Editura George Coșbuc, Bistrița, 2007).

Pădurea i-a fost și rămâne matricea principală a poeziei sale. Foarte multe din cele peste 150 de poeme din, ultimul volum „Sub cerul gol” - de care ne vom ocupa în continuare - sunt tangente tot mai estetic sale Pădurea, cu toate valențele și conotațiile ei.

Profesiunea de care este îndrăgostit până la contopire, munții, frunzele, clipocitul izvoarelor, stâncile, cerbii solitari și alte nenumărate imagini silvestre, se prefac pe nesimțite în poezie.

Volumul la care ne referim conține, însă, un registru tematic diversificat. Trecerea din lumea vegetală spre „filosofia vieții, de pildă, se repetă de mai multe ori: „Izvoare curgând își caută marea,/ Iar albele flori căzute din stele/ Cinstesc și redau curajului zarea/ Să poată curând ajunge la ele” (Primăveri timpurii).

Prezența munților, a naturii, i-au „intrat în ochi de mic copil”, cum ar spune marele său consătean, Liviu Rebreanu. În șuvoiul molcom al ritmurilor poetice, toponimia măiereană intră și ea, tutelară ca o lege străveche, iar măgurile din jur i-au proporții cosmice. Hiperbolizarea redă intensitatea trăirii: „Am trecut prin viață cu cerul pe frunte”, sau: „Dacă munții m-ar pune s-o car/ Peste lumi adormite în vise ce curg în zadar./ mi-aș face din palme ocauă de vară/...”.

Măgura Mare rămâne un veșnic reper, o emblemă a „Cuibului visurilor”: „O, Măgură a Maierului rece./ Ai pus pe tine neaua mea vicleană/ Și te-ai ascuns, crezând că frigul trece/ Într-un cristal din sfânta ta poiană./ O, Măgură ce duci spre agonie/ Mulțimi de nori când Soarele apare” (O, Măgură). Un alt unicat toponimic local este enigmatică Balasăna, de rezonanță slavonă (probabil: bala sâna = fata albă), cartierul măierean în care s-a născut poetul.

Coborător, așadar, dintr-un neam pădureț, din satul cu căsuțe albastre, ca în poemele lui Iustin Ilieșiu ori Emanoil Cobzaiău, mai tânărul Grigore Avram adaugă noi dimensiuni lirice epopeii măiereane sau, cum spune domnia sa, „Satului răstignit între măguri...”.

Bogăția și frumusețea folclorului și etnografiei locale, cu neasemuita melopee a „Cununii grăului”, cu cele mai frumoase Șezători și Sânzăiene din nordul nostru legendar, au făcut din poezia lui Grigore Avram o fortăreață a spiritualității noastre, precum temelie i-a fost și sufletul lui Liviu Rebreanu. Satul i-a împrumutat substanța și privilegiul duratei. De aici a pornit în viață și în poezie. Ca un rău subteran ecourile folclorice prustec, literalmente, în majoritatea poemelor. Aș spune că trăiește prin folclor.

Oricât ar înconjura lumea cu versul, Grigore Avram rămâne fidel vetrei primare. „Soarele și luna/ Mi-au ținut cununa”, pare a spune el, ducându-ne cu gândul la balada noastră învingătoare, în ciuda părerilor unor elitiști de salon, care strâmbă din nas la mirosul de rășină și cetină și care își dau periculoasa părere potrivit căreia „Miorița” nu ar mai fi la modă. Atâtea vreme cât o bună parte a poemelor sale sunt ancorate în solul folcloric românesc, poetul nu va greși drumul, ci se va ține mereu de calea lactee a gândirii și înțelepciunii populare. Pregătirea inginerescă temeinică și apetitul pentru o cultură multilaterală îl ajută implicit în cultura construcției; lumea vegetală, cum am mai spus, își revărsă dorofila în metaforele sale atât de spontane.

Ecologia - această nouă religie a pământului - una dintre specialităților polyvalentului inginer, dă substanță și prospețime unor poeme rupte din miezul fierbinte al actualității, în Europa vom rămâne - pare a spune autorul - numai atâtea timp cât vom avea în sufletele noastre specificul nostru național. Paradoxal sau nu, vom fi cu atât mai europeni cât vom rămâne noi înșine.

Grigore Avram cioplește mult la așezarea cuvintelor în vers, precum pietrarul din Balasăna lui. Cultivă o sintaxă atractivă, aducătoare de originalitate, de aceea nu mai e nevoie să „treacă în curat” textul. O lumină difuză, repet constatarea, menținerea unor imagini în clar-obscurul unor sintagme îi șed bine, netezindu-i cărările către mesaj.

Specialistul și poetul, laolaltă, simt chemarea piscurilor: „M-aș duce către munte despaunul de gânduri/ (Că-aș năvăli)”. Călăuzit mereu de flacăra credinței creștine, poetul acordă rugăciunii un rol de prim-plan: „Fericirea care vine de sus/ Se manifestă prin iubire./ între oameni și Dumnezeu stă credința/ care se întretine cu rugăciune” (Fericirea care vine de sus).

Credința și dărzănia, iubirea și respectul înalt pentru părinți, ca și chemările copilăriei sunt merindea lui sufletească de acasă. Poetul însuși se confesează: „Și nu de puține ori am flămânzit căutând sensul împăcării în lupta dusă cu un destin misterios și adesea înșelător. Motivația? Doriștea de a ajunge din când în când în miezul Universului, din care facem parte și pe care îl clădim moleculară cu moleculă. Sau poate necesitatea de a-l cunoaște mai bine pe Creator, sursa vieții veșnice, izvorul Luminii și al Adevărului” (Cuvânt înainte la Dicționarul pentru silvicultori, Editura George Coșbuc, Bistrița, 2007).

Simplitatea și suplețea versurilor sunt reflexul purității natale din preajma Măgurilor rebreiene, de unde tânărul autor a pornit în viață și în poezie. Părinții par a-i fi mereu în preajmă: „Măicuța trudind dă greblei s-adune/ Tot fânul căzut din furca lui tata./ Din cer mai nervos un fulger ne spune/ Că ploaia-i pe noi, dar clăia e gata” (La plog).

Faptul că-și localizează și-și datează fiecare poem, într-un fel de joc de-a spațiul și timpul, întărește convingerea că te afli în fața unui fel de jurnal liric insolit, sau a unei cronici sentimentale. Disciplină inginerescă fără nune./ Măsura fără de măsură... De-ar fi să alegem una-două referiri critice, am alege-o mai întâi pe aceea a Melaniei Cuc: „Grigore Avram comunică prin poezie, fiind printre puținii poeți nativi ai acestui sofisticat interval dintre două destinații culturale: cea autohtonă și cea universală” (Gir la Rugi, Editura George Coșbuc, Bistrița, 2005).

Iubirea este învăluită întotdeauna în metafore suave, alcătuite în clipe de adâncă introspecție, cu o sinceritate neîndoieabilă. Prin contrast cu lumina iubirii, ura devine și mai respingătoare. Poetul se întreabă retoric: „Ce poate fi mai trist pe lume/ Decât un suflet plin de ură?/ Celebritatea fără nume./ Măsura fără de măsură”.

Uneori poetul pare un însingurat, deși comunică mereu cu cititorul. Și încă o referire critică: pentru a menține o ierarhie între elementele naturii, poetul așează în frunte Soarele, pe care întotdeauna îl scrie cu majuscule, ca pe un simbol al Divinității, ca pe un reper suprem al existenței noastre trecătoare.

Prin cea lumină difuză de care am mai vorbit, poetul lasă cititorului libertatea de a interpreta toate conotațiile imaginilor artistice. Grigore Avram nu renunță, de obicei, la virtuțile prozodiei clasice tradiționale: rima încrucișată, ritmurile iambic și trohaic etc. Cu toate acestea, este, totuși, un căutător de noi forme, de pildă în tehnica modernă haycu. Cele douăzeci și două de „întrebări” scrise în această tehnică - un vers dintr-un cuvânt - diversifică paleta versificației: „Picăturile/ din/ ploii/ sunt/ lacrimi/ ale/ ingerilor/ supărați/ pe/ noi?/ Deosebit de reușite sunt aceste poeme-fuior, ca niște clepsidre sau coloane ale infinitului: „Sub/ cerul/ gol/ mai/ există/ obstacole?/ Alteori, versul irumpe stănescian: „În lumina-i caldă smulge jurăminte/ Firului de iarbă încă nenăscut” (Beția primăverii).

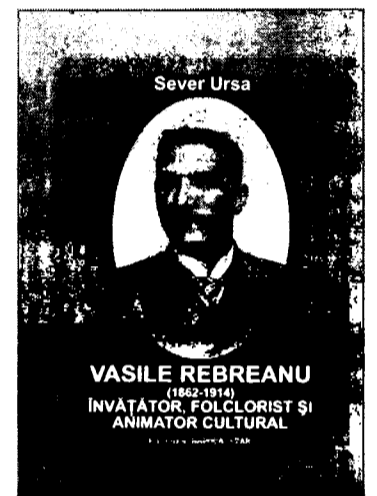
„Sub cerul fără nori e clipa mică/ Și timpul, parcă, mai flămând se-ntoarce./ Sub cerul gol chemarea-i fără frică;/ Și veșnicia alt destin îmi toarce”.

Fie ca, în minunata grădina a Limbii Române, dragă poete, să-ți faci un loc distinct, pe măsura talentului pe care Destinul ți-l va toarce, suntem siguri, și de azi înainte.

SEVER URSA

Familia Rebreanu și Sever Ursa

Preoții și dascălii ardeleni au avut încă din secolul al-XVIII-lea imbolduri de a scrie; dacă nu au creat lucrări originale, au cules folclor sau au tradus din clasicii literaturii universale mai cu seamă că vorbeau fluent germana și maghiara, iar unii și greaca veche sau latina. Așa au procedat un Pamfil Grapini (Șanț), Florian Porcius (Rodna), Gherasim Domide (Rodna), Grigore Silași (Beclan), Ion Pop Reteganul (Reteag), Iosif Bal (Ilva Mică), Iuliu Pop (Maieru) și lista ar putea continua.

Cu rafinamentul său molcom, echilibrat, deloc excesiv, d-l profesor Sever Ursa a reîntrupat personalitatea unui dascăl și părinte supus vremurilor și grijilor unei familii numeroase: Vasile Rebreanu, tatăl romancierului Liviu Rebreanu. Viața sa dramatică cu slăbiciuni, șovăieli și înfrângeri își va afla mântuirea prin instrucția și educația copiilor săi, a elevilor, dar și a sâtenilor, tuturor fiindu-le un model pilduitor cel puțin timp de zece ani în Maieru.

În monografia sa „Vasile Rebreanu (1862-1914) - învățător, folclorist și animator cultural”, prefațată de domnul Mircea Prahase (ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2008), profesorul Sever Ursa i-a descoperit acestuia, după cum arată și titlul, o virtute ademenitoare și provocatoare: aceea de a scrie; omul acesta, tată de 14 copii, a cules folclor din Maieru („Poesii populare, datine populare, gâcături”, obiceiul de nunta-starostitul, medicini populare românești și studiul „Higiena copilului”), pe care l-a publicat între anii 1887-1895 îndeosebi în revista bilingvă „Ungaria” din Cluj (vezi Nota editorului, p. 65).

Astăzi, limba română de acum 130 ani pare de muzeu, neadecvată, dar cred că multora graiul acesta fermecător va trezi în memorie uilița nostalgice copilarii. Temele din poeziile populare sunt arhicunoscute: eternul conflict dintre noră și soacră, retragerea în natură, pesimismul în fața scurgerii ireversibile a timpului, dragostea curată împotriva celei impuse cu lepădare de personificatul urât, nevasta adulterină, versuri de cătanie scrise „cu lăcrămele, /că de-acelea-s puțințele” etc.

Odată cu intrarea în stufosul capitol „Medicină populară românească” (toate culese din Maieru) pășim într-o lume a magiciului, a solomonarilor și a visului, într-un cuvânt al inefabilului. La început, Vasile Rebreanu împarte „morburile” (boliile) astfel: a) „în ușoare, care se pot descânta cu apă și cu descântece”, b) „în mijlocii, cari se curează cu ajun, post și rugăciuni”, c) „în grele, cari recer aplicare de medicamente nemăiestrite” d) „în morburi trimise de Dumnezeu, ca pedeapsă pentru fărădelegile omenești”; cei care au chemarea și datoria morală de a ajuta pacienții sunt „anumiți indivizi, mai ales muieri”; acestea își adună florile și alte ierburi de leac în ziua de Sânzăiene („Nașterea lui Ioan Botezătorul în 6 Iuliu” - notează Vasile Rebreanu) și pe unele le fierb, iar altele „se uscă pre încetul

- continuare în pag. 2 -

ICU CRĂCIUN

S-a stins din viață un fiu destoinic al Maieurului, av. dr. Horațiu Bob, colaborator al revistei măiereanilor „Cuibul visurilor”. Să-i fie țărâna ușoară!

Redacția

Lirica

Călin Avram

Domnul Călin Avram este profesor titular de limba și literatura română la Grupul Școlar „Liviu Rebreanu” din comuna Maieru, județul Bistrița-Năsăud. A absolvit Facultatea de Teologie, secția religie-română din Oradea. În anul 2004, a publicat cartea de poeme „Amintiri din țara ploii”, Editura Eikon, Cluj-Napoca (I.C.)

INDEMN

În memoria Mareșalului Ion Antonescu
„Soldați, treceți Prutul, zdrobiți dușmanul de la Răsărit...”

Călugării au îmbătrânit
Spunându-și rugăciunile
Cu vorbele ruginite până la prăsele
Adânc înfipte ca o baionetă românească
Ruginită în Nistru.

Nu le-a mai rămas putere
Nici să aștepte, nici să citească,
Nici să grăiască...

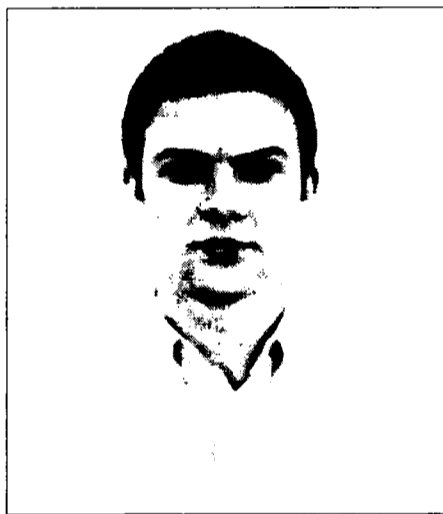
Doar ochii-i mai mișcă
Îndemnând din priviri soldații
Cu credință, peste Prut înainte.

Tac și clopotele
Tace și toaca
Doar inimile bat în jurăminte
Pentru Țara întregită
Și pentru Tine, Dumnezeu Sfinte.

Călin Avram

Profil

Întâiul medic stomatolog
măierean: Alexandru Barna

De-a lungul existenței sale, Maieru a dat oameni ale căror merite trebuie prețuite de întreaga comunitate. Născuți sau școliți aici, ei au optat în final pentru diverse profesii confirmând la locurile de muncă ingeniozitatea și dârzenia ducerii până la capăt a unui lucru bine început. Academicieni, profesori universitari, ingineri în diverse domenii, preoți, ofițeri sau subofițeri, dascăli, farmaciști, asistenți medicali etc., oriunde au ajuns, au purtat cu ei povara onorantă a școlii măiereane.

În anul acesta a venit rândul unui tânăr din comuna noastră să umple un spațiu liber, dar așteptat, din nomenclatorul organigramei profesiei lor: aceea de medic stomatolog. Este vorba de domnul Alexandru Barna. El s-a născut la 8 iulie, 1983, din părinții Sânziana – profesoară și Alexandru Barna – secretar, ambii la Grupul Școlar „Liviu Rebreanu” din Maieru. În ciclul primar a avut ca învățătoare pe doamna Lenuța Bora, iar ca diriginte, în ciclul gimnazial, pe domnul Liviu Ursa. A urmat Liceul „Solomon Haliță” din orașul Sângeor - Băi unde a avut diriginți pe domnii Simion Terchilă și Alexandru Șteopoaie; a absolvit acest liceu cu „MAGNA CUM LAUDAE”, fiind premiant pe tot parcursul anilor de studii. Apoi a devenit student al Facultății de Medicină Dentară din cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj – Napoca. Anul acesta, a absolvit această facultate având ca lucrare de licență „Aspecte clinice în dizarmonii dento – maxilare cu înghesuire”.

Fie ca exemplul său să fie urmat de alte generații de elevi de la Grupul Școlar „Liviu Rebreanu” din Maieru.
Felicitări și succes pe mai departe!

Icu Crăciun

Cartea

Un roman al traficului de carne vie

După romanul autobiografic „În spatele călărețului” (Editura „Clubul Saeculum”, Beclean, 2005), profesorul Icu Crăciun surprinde prin publicarea microromanului „Pești și parașute” (Editura „Grinta” Cluj-Napoca, 2008), un roman al traficului de carne vie, un roman cu un „subiect fierbinte” (Victor Știr).

Icu Crăciun se apropie de un subiect la modă, cu nonșalanță, fără idei preconcepute, dovedind că știe multe despre fenomenul prostituției, al traficului de carne vie. Prozatorul conturează profilul și psihologia celor două tabere interdependente, „peștii” și „parașutele”, „mortăciunile” și persoanele feminine ademenite și plasate apoi pe piața sexului. Autorul surprinde fazele premergătoare „nașterii” celor doi parteneri, proxenetul și marfa lui „parașuta”. Astfel, Anton Stăvariu, unul dintre viitorii pești din acest microman, aflat la muncă în Spania de opt luni, are o bruscă „străfulgerare”, care îi va schimba viața. Îi scrie soției Mioara să ia legătura cu fratele său Petru Stăvariu din Beclean ca să-l sprijine financiar și să-i procure niște „mortăciuni”, niște curve pentru a fi duse în Spania, iar apoi ele să fie plasate altora, unor albanezi. Petrică, om cu inițiativă, întreprinzător care depășise stadiul anilor 1990, trecând de la comerțul second hand la propriul magazin, intră și el în această combinație. Aceasta cu atât mai mult cu cât structura lui psihologică și caracterul său îi sunt adecvate comerțului cu ființe umane.

Romancierul motivează statutul celor două „forțe” angajate în actul prostituției. Anton Stăvariu se gândește cum să câștige mai mulți bani, ca la întoarcerea în țară „să ocupe o poziție de excepție, cel puțin în cartierul lui”. „Pipițele” sunt atrase de „mirajul unei noi vieți”, „de dorința de independență”. Majoritatea lor „fug” de ceva, fie de greșeli ale tinereții, prezente încă în mentalul colectiv al Cebleanului, fie de condiții materiale precare. Traumatizate, amenințate, pentru ele „nu există decât prezentul”. Știe aceasta și Anton Stăvariu, care își recrutează marfa după criteriile „sărăciei și a dezamăgirii” clientelor.

În Cebleanul, nod de cale ferată, apar și alți pești, frații Ciurdariu, Sebi și Tibi, Dulubei Octavian. Anton Stăvariu ajunge peștele propriei soții Mioara, iar Dulubei Octavian o va „plasa” pe Voichița, pe absolventa de liceu, care se mutase înainte de terminarea școlii la el, cu intenția unei posibile căsătorii.

Relațiile interumane între traficanți și victimele lor sunt dure, bazate pe amenințarea cu moartea, cu „ciopărtirea” corpului. Facem cunoștință cu un mediu social dezumanizat, animalizat, dominat de inși grosolani, grobieni, fără scrupule,

insensibili. Așa este și Petru Stăvariu. El impresionează prin limbajul frust, prin comportamentul brutal. Pentru Petrică femeile nu sunt decât „borfeturi”, „buiendre”. O rocolază pe sârmana vasluiancă Argentina din gară și îi arată pe viu, împreună cu Estera „ceremonialul” satisfacerii clienților. Mediul schimbă comportamentele. Femeile onorabile acasă, în țară, devin în străinătate „ușurate”. Multe dintre ele gândesc că „imperfecțiunile lor morale” manifestate peste graniță vor fi uitate. Unele, după episoade triste, adevărate calvaluri, ancorează în căsătorii cu persoane vârstnice. Așa se întâmplă cu Voichița, care se va stabili la Juan, „un spaniol târzior, văduv” sau Luiza care ajunge copatroană cu spaniolul Martin. Cele mai multe eșuează însă lamentabil.

Depravarea contaminează și „forțele” locale din Beclean, Măria lui Beteagu și cele două profesoare Celestina și Geanina. Nemulțumite de cercurile frecventate de soții lor, unde se impunea reținere verbală și „corporală”, căsătorite doar pentru a nu fi considerate de directorul școlii „niște vite refuzate la export”, ele se acuplează frenetic cu șoferii Michi și Gelu.

În această faună depersonalizată, a înfrângerilor feminine au loc și răbufniri de răzbunare. Luiza, fiica lui Beteagu, fostă barmaniță la Carolina, este violată de fiul patroanei, Sebastian împreună cu alți șase „handralăi”. Când Luiza ajunge copatroană prosperă, partenerul ei, rusul Vitea va pune la cale pedepsirea lui Sebastian, tăierea penisului acestuia.

Romanul expune în paginile sale un ușor misoginism. Naratorul, omniscient, pare că uneori prea și-a pregătit „fișele” caracterologice ale eroilor săi. Cel mai realizat personaj este Petru Stăvariu.

Portretele personajelor sunt întregite cu fine observații. Pentru Petrică Stăvariu „Gâtitul era pentru el un adevărat ritual, era protecția lui împotriva singurătății”. Aceluiași personaj îi este atribuită asertiunea următoare: „Pe pământ suntem chirași, iar dincolo suntem în concediu permanent”, replică colportată de la clienții lui.

Romanul mustește de termeni argotici specifici protagoniștilor: „mortăciune” (curvă), „sulalăi”, „pipițe”, „handralăi”, „să ne dă în coapse”, „produs”, „cordit”, „bijboc”, „borfeturi”, „buiendre”, „să se dea în bărci”, „gâștele”, „fufe”, „bulangii”, „bufnițe”, „pițipoance”, „trase un forăstaș”, „fără znană” etc. Unele pagini ar putea fi încadrate la capitolul „literatură de erecție”, dacă există așa ceva. Citiitorul poate alege preferențial, tema tratată, cursul narativ sau ambele aspecte.

Ion Radu Zăgreanu

Lirica

Cuvântul
I-aud freamătul, minune,
Pe-aripe-vântului,
Dar n-am cheia ce-ar
deschide
O poart-a-cuvântului.

Mă frământ cu ciudă mare,
Ca fiu al pământului,
Ca să intru-n visteria
Sfântă a cuvântului.

Bodigarzii-mi păzesc bine
Elanul veșmântului;
Nu-mi permit să prind esența
Dulce a cuvântului.

Și petrec în resemnare,
Cu răbdarea sfântului,
C-am să stau o viață-ntreagă
La poarta cuvântului.

Poezia
Simt poezia că-i aproape,
În raza elanului,
Dar e o fată morgana
În tot timpul anului.

Cu ispita-i de cadână
Și priviri de-platină
Istovește-a mea putință,
Ce mereu se clatină.

Sufletu-mi se zbate-ntr-una,
Îi caută izvoarele,
Dar un CE se-mpotrivesc,
Ține strâns zăvoarele.

Drama asta-i pentru mine
Cursă cu obstacole...
Când le voi învinge, oare,
Astfel de miracole?

Florin Brădean

Familia Rebreanu
și Sever Ursa

- urmare din pag. 1 -

la umbră”. „Bubele” descrise sunt prezentate cu „diagnosa”, „prognosa”, „tratamentul” și „credința”.

Unele boli ca: Faptul (13), Paisecul și buboi (14), Uima (15), Mușcătura de nevicică (17), Mușcătura de șerpe (ia om și la vite-18), Plâns rău și săgetătură (19), Deochearea (20), Dintru-ele (Forma reumatismului-21), Insolajia (Vulgo: de'n sorit sau lovire de soare-71) însoțesc tratamentul propriu-zis cu descântece inedite și tulburătoare.

La pag. 180-190, profesorul Sever Ursa reproduce 4 articole tipărite de Vasile Rebreanu în „Gazeta poporului” între: 1887-1888; acestea sunt: „De ici de colea, din țara Ardealului (suveneruri de calatorie)”, „Lapte”, „Gătirea săpunului” și „O minciună”. Precizez faptul că acestea datează din perioada când familia Rebreanu locuia la Targu Lapuș, de-abia în 1888 se mută la Maieru, unde capul familiei a servit ca învățător la școala comunală; de altfel, „Studiul introductiv” al acestei cărți tratează exhaustiv această perioadă de 10 ani petrecuți de familia Rebreanu aici, căruia îi urmează „Cronologia neamului rebrenilor”, un instrument de lucru absolut necesar rebrenologilor. „Addenda” cuprinde: un glosar cu explicații ale regionalismelor devenite astăzi arhaisme, arborele genealogic al familiei Rebreanu, povestirea „Dincolo”, o duioasă evocare a lui Vasile Rebreanu făcută de Liviu, cel care și-a înfipt pana mai profund în cerneala sufletului acestui neam, reproduceri din carnetul de cantece ale mamei, Ludovica Rebreanu, și a unei scrisori datată 1908, trimisă familiei de Vasile Rebreanu din Poiana, gândurile lui Liviu Rebreanu despre prietenia părintelui său cu poetul George Coșbuc, un fragment din „Amintiri din Maier” intitulat „Armanul și Clubul”, rezumatul acestei cărți tradus în engleză (Ovidiu Ursa), franceză (Ana Coiug) și germană (Mirela Pop), încheindu-se cu o iconografie ce însumează 53 de fotografii legate de viața și activitatea lui Vasile Rebreanu, cel pe care d-l prof. Sever Ursa l-a trăzit prin această carte să salute eternitatea, politicos și modest de la marginea proeminenței.

Scerilele lui Vasile Rebreanu vor dăinui destinului său nedrept grație profesorului Sever Ursa, cel care a îndrăznit să înfrunte efemerul cu măruntele noastre scăderi, să găsească un tălc al neantului și în cazul poetului măierean Iustin Ilieșiu. Dacă tăcerea egoistă și pizmuitoare a contemporanilor nu va aprecia această carte la justa valoare, fiți sigur că posteritatea vă va rămâne recunoscătoare, d-le profesor!

Icu Crăciun

Distorie

Maieru - file de monografie (46)

Fiindcă este vorba de „File de monografie” ne permitem unele reveniri la evenimentele descrise în episoadele anterioare, pe măsura găsirii de noi date importante privind comuna Maieru, în contextul istoriei ținutului nostru, pe măsură ce, în timp, descoperim noi documente istorice.

Să ne întoarcem, prin urmare, la unul dintre cele mai dramatice evenimente din Valea Someșului cunoscut sub denumirea „Tumultus 23 pagorum Districtus Valachici Bistriciensis” („Revolta celor 23 de sate din Districtul vaiahic bistrițen” dintre anii 1755 – 1762).

Cercetând și alte izvoare documentare în afara cunoscutei și indispensabilei „Arhiva Someșană”, cercetătorul și gazetarul de excepție, Emil Boșca – Mălin redă evenimentele de atunci în amplul său expozeu „Tumultus pagorum...” publicat în volumul „Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc”.

În stilul său vehement și patetic, cronicarul înfățișează stările de lucru dintre anii amintiți mai sus, cu deosebire participarea măierenilor la revoltă.

Vom reda câteva „spicuri” din această cronică palpitantă.

Mișcarea țărănească la care ne referim a fost pornită inițial împotriva administrației săsești din orașul Bistrița, care impunea biruri de nesuportat pe spatele românilor din zonă. Dar motivele nemulțumirilor nu consta în întregime în impozitele împovărătoare, ci și în conștiința și tradiția puternic românească, în „mândria de români stăpânitori din veacuri ai acestor pământuri, din vremea când locuitorii trăiau sub pârca lui Ștefan cel Mare și Petru Rareș. Mulți dintre țărani din ținutul Năsăudului participaseră la mișcarea lui Racoczi, erau pe deplin conștienți că trebuie să rămână stăpâni ai pământurilor, ai munților și pădurilor râvnite de „Iacomii sași”.

Valahii din așezările năsăudene au dat semne de revoltă încă din anii 1748 – 1749. Comisarul Töckel, trimis să încaseze restanțele impozitelor, raportează că satele Maieru, Rodna, Sângeorz, Ilva și Leșu murmură împotriva „birurilor grele”.

Pe lângă impozite, satele trebuiau să mai păstreze magistraților berbeci, porci, miei, alimente și alte daruri „neîndătinat”. Maieru avea o angara în plus: încă din anul 1749 avea de susținut o companie din regimentul Kalnocki. Trăiau de 6 – 7 ani pe speșele satului, cereau și taxe inegale, după cum reiese din plângerea măierenilor din 1756: „ei nu ne lasă să mergem la vite în munte până nu plătim 3 creștari caporalului comandant. Vitele nefiind îngrijite, pot pieri pe munte”.

În Maieru avea mulți indivizi scutiți de impozite pentru care satul trebuia să plătească taxele cuvenite. În plângerea din 1750 se arată că 16 persoane sunt scutiți, anume: judele, doi crainici, doi hardăi care adună găini și ouă pentru domni, 4 „braniști”, dintre care doi prind pești pentru domnii bistrițeni. Căpitanul regimentului își avea sediul în Maieru, apoi un răcar care le prindea raci, un slobodnic și 3 plăieși.

Evenimentele încep să se precipite îngrijorându-i pe bistrițeni. Aceștia trimit adrese guvernului de la Sibiu în care subliniază în mod special firea neînfrântă a măierenilor și rodnenilor. Primarii (juzii) erau chemați lunar la Bistrița „pentru a raporta” și „pentru a-i iscodi”. Dintre aceștia nu lipsea niciodată primarul din Maieru.

Locuitorii nemulțumiți ai satelor aflate sub opresiunea sașilor se adună în sobor în comuna Feldru, apoi în Salva. La „conjurația din Feldru”, după cum declară Tofan al lui Toader la anchetă – au participat din Maieru: Scridon Ciute, Toma Olar, Pintilie Boșca, Grigore Cărciumar, George Pârlea, Demian Mărcoaică, Petru Socoaie și judele satului. Sunt cercetați mai ales Tofan al lui Toader, care era crainic și Pintilie Boșca, jurat, pe care se străduiește să-i convingă să-și denunțe consătenii prin informarea magistratului, lucru respins de Pintilie Boșca pentru că ar cădea „asupra-mi blăstămul neamului”.

Administrația bistrițeană primea vești din ce în ce mai neliniștitoare. Se semnalează tot mai multe cazuri de violență contra percepșilor și cărciumarilor. În Maieru, la două zile după „conjurația” de la Feldru (30 ianuarie 1755) peste o sută de țărani, împreună cu preotul înconjură casa cărciumarului satului, Nicolae Gașpar, cerând să li se „dea tot vinarsul”. Când acesta i-a refuzat, mulțimea s-a aprins de mânie, începând să izbească cu securile în ușa închisă și sprijinită cu grinzi. Printre amenințări, oamenii au încercat în tot chipul să scoată vinarsul cu forța. Gașpar a încercat să liniștească sufletele celor agitați cu vorbe bune și le-a făgăduit că banii adunați din vinderea vinarsului îi va preda d-lui inspector și că de aici încolo nu va mai lua asupra-și sarcina vânzării vinarsului. În urma acestor vorbe mulțimea s-a retras iar el a dus numaidecât banii inspectorului cerând să fie desărcinat de slujbă, ceea ce inspectorul n-a voit. Din acest motiv, mulțimea infuriată, în frunte cu preoții: Iacob, Alexa Vasile și Larion au venit din nou în sâmbăta următoare, cerându-i cu asprime să predea vinarsul public. La refuzul său mulțimea a început să izbească cu picioarele în ușa închisă, încercând să spargă ușile cu securile.

În tot acest timp oamenii aduceau la adresa lui și alor săi (a se înțelege sașii, magistratul din Bistrița, n. n.) cele mai

grele amenințări cu omuciderea și sfâșierea în mii de bucăți. Cu el, Nicolae Gașpar, s-ar fi întâmplat rău dacă oamenii mai bătrâni și mai cu minte ca Nichita Onișor Ileșoaică, Rusu Cobzalăului și Andrei Hanțu, nu ar fi domolit mulțimea. Din cauza numărului mare al celor care au fost de față nu cunoaște corifeii și autorii acestei răzvrățiri, crede însă că bătrânii amintiți știu cine au fost aceia. E de observat, scrie magistratul instructor, că acest Nicolae Gașpar și-a făcut întreaga mărturisire șovăind și stând la îndoială, variind-o când într-un fel, când în altul, încât abia s-a putut constitui această reproducere.

„Nichita Onișor Ileșoaică spune că preoții: Popa Iacob, Alexa Vasile și Larion întorcându-se de la adunarea soborului, le-a explicat că acolo s-a hotărât să nu mai îngăduie ca în comunele lor să mai fie crășme în folosul satului, să nu mai plătească dijme, nici alte impozite noi în acest fel. Cu aceste vorbe au îndemnat poporul ca sub conducerea lor să meargă la casa lui Nicolae și să-l forțeze să trimită în oraș vinarsul public, de unde s-a adus. Nicolae n-a voit și, arătându-le ordinul din Bistrița, a început să vorbească obraznic cu ei. După aceea s-a retras în casă. Mulțimea infuriată a început să atace cu securi și pari ușa casei încât cu mare greu a fost oprită de sătenii mai bătrâni. Între alții au stăruit mai mult în această intențiune Teodor al lui Clompoș, Vasilică a Hoțoaiei, Leonte a lui Avram, Drăgan al Negrușerului, Andrei Hanțu și Melian al lui Scridon a Savului.”

„Popa Larion a fost interogat în după amiaza acelei zile. El nu dă un răspuns vrednic de notat. Relatează că poporul fiind adunat în timp ce el și ceilalți colegi de preoție, Popa Iacob și Alexa Vasile stăteau în mijlocul satului, a venit la ei Dorotei Otic care-i rugă să fie așa de buni să meargă la Nicolae acasă și să-l sfătuiască ca, precum s-a făcut și în celelalte comune, să nu mai vândă vinars în folosul orașului. Preoții au spus toate acestea cu bunăvoință lui Nicolae care era în curte. Om vehement și turbulent, el a început să țipe și să vorbească necuviincios, apoi s-a reîntors în casă. Apoi câțiva tineri înfuriați au bătut în ușă dar au fost molcomiți de preoți”.

Note bibliografice

1. Emil Boșca – Mălin, Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc, București, 1945, Editura Asociației scriitorilor și gazetarilor năsăudeni, pag. 18 – 42;
2. Vezi și Virgil Șotropa, Revolta Districtului Năsăudean, în Arhiva Someșană, Năsăud, 1938, pag. 261 – 444.

SEVER URSA

Solloc în ziceri înțelepte

Probleme, probleme...

Limba, vorbirea, sunt un organism viu. Și cât de viu, doamne!

Ea, limba, cerne mereu expresiile, cuvintele, adaptându-le nevoilor de exprimare la un moment dat. Altele ies cu timpul din limbă. Și-au trăit traiul, vin altele noi.

E un continuu du-te-vino acolo în măruntaiele limbii, în laboratorul ei ascuns și infinit.

Pe de altă parte se formează stereotipii, clișee lingvistice. Unele, prin repetiție în exces, până la obsesie, devin chiar supărătoare. Până la saturație.

Așa e și cuvântul „Problemă” o găselniță scuzabilă în parte, fără de care se pare că nu se mai poate nici respira. Cuvântul „problemă” acoperă o grămadă de sensuri și îl rostesc majoritatea vorbitorilor de toate profesiile și din toate straturile sociale. A invadat și canalele media.

Și când trebuie, și când nu trebuie, se pot auzi sintagmele: am o problemă, problema e că..., nu sunt probleme..., fără probleme..., nici o problemă..., e problema ta... etc. etc.

Ne întrebăm: chiar toate mărunțișurile, toate fleacurile sunt probleme? Pe vremuri, unul dintre sânguincioșii activiști folosea ucigător de des acest cuvânt, cam din zece în zece secunde. Odată, mi-am luat inima-n dinți și l-am rugat: fii bun și spune-mi dacă ai putea matală să scrii o jumătate de pagină de text, dar fără să folosești deloc cuvântul „problemă”? Răspunsul a venit prompt, stupefiant, în aceeași secundă: „Da asta nu-i problemă, dragă tovarășe!”

Desigur, nu poți da afară din limbă un cuvânt, o expresie, pentru simplu motiv că îți displace, nu le poți sancționa printr-o simplă ordonanță de urgență.

Așa că mergem înainte: Probleme-n sus, probleme-n jos, probleme la stânga, probleme la dreapta. N-ar fi posibil, oare, să mai găsim înlocuitori prin sintagma ocolitoare de tipul: „chestiunea ar putea fi rezolvată”, „dificultatea poate fi înlăturată” etc.

Nu e mai puțin adevărat, cuvântul incriminant ne este mai la îndemână, ne scutește de alte explicații. Apoi pare a avea și un rost psihologic: te liniștește. Folosirea prea deasă a unui cuvânt denotă, pe de o parte, cu siguranță, sărăcia de vocabular a unor vorbitori, pe de alta, inerția, obișnuința.

În dicționare, cuvântul „problemă” este explicat ca fiind o chestiune care prezintă aspecte neclare, care necesită o lămurire, o precizare. Vorba unui coleg: problema, dacă-i problemă, trebuie musai rezolvată, mai ales în matematică.

În încheiere, puțină muzică. Vă amintiți șlagărul de muzică ușoară repetat până la banalitate „Lalele, lalele / Frumoasele mele lalele...” Probleme, probleme / Spinoasele mele probleme... etc.

ION DELAMARGINĂ

A fost odată un cor al măierenilor condus de Cornel Pop

Religie

GÂNDIREA MAGICĂ SAU SINCRETISMUL DINTRE ȘTIINȚĂ ȘI MAGIE

Gândirea mitico - magică, operează cu simbol și imagine, pe când gândirea științifică se raportează la experiențe. Dacă prima are simbolul și imagine, continuă cu elemente ce au incluse în ele energia. Misterul este ocrotit, nu se distruge. Prin aceste „cuiburi de mistere” prin care se definește universul și omul. Aceste cuiburi de mistere trebuie ocrotite și refăcute, precum se reface timpul la praguri de sărbători. Într-o perioadă preștiințifică – gândirea științifică nu era despărțită de gândirea magică. Existau într-un sincretism. Religiile precreștine, sunt impregnate de fenomene și mituri magice. Ele se referă la momentul genezei apoi, la „vârsta de aur” care, de fapt, corespunde paradisiului terestru din biblie. Observați că în religiile vechiului Egipt, sunt date și definiții, despre transcendent. Piramidele, ca intenție erau monumente funerare, dar, egiptenii aveau concepții despre nemurirea omului. Sufletul numit KA, Soma dispare, dar este dublat de RA, care nu este altceva decât corpul astral. Faraonul, era și om și zeu. Moartea era o simplă trecere de la o existență la alta. Piramidele se construiau să corespundă unui cult, închinat faraonului, dar și unor coordonate ale cosmosului, care justificau datele religiei, sau ale mitului. Simbolurile sunt orientate pe o anumită axă, în relație cu RA, adică, cu zeul soarelui, din care descindea și faraonul. Există în piramide un sincretism de știință și magie. Se pare că, nici până acum nu s-a dat un răspuns. În religiile sumerieni - popor presemitic, poate chiar din paleolitic, cadienii, caldeeni, au preluat datele esențiale ale culturii arhaice având o sumedenie de rituri de inițiere, vrăjitorie și descânțece, similare cu cele romane. Firul roșu le unește în perspectivă sincronică dar și diacronică. Ele rezumază, o cunoaștere holistică (integrală) a datelor științifice și mitico – magice. Bruiatul informațional din lumea modernă, l-a depărtat poate, pe omul modern de datele cunoașterii primordiale. În alchimie, pentru că ea a existat înainte de Hristos, căutarea pietrei filozofale sau sâmburele absolut a ajuns la concluzia că, de fapt, alchimia este un fel de relație a omului cu sacral. Alchimia nu are nimic în comun cu chimia. Alchimia urmărea perfecționarea spiritului uman, care, să sintetizeze datele cunoașterii. Experiențele alchimice, presupuneau un anumit ritual. Alchimistul era asemenea unui magician sau preot, care, se pregătește să slujească o liturgie. Secretul gândirii mitico-magice, din punct de vedere antropologic, este să crezi în simbolurile și relațiile mitico-magice, în adâncimea lor, pentru că a crede, înseamnă că există, a nu crede, înseamnă că nu există. Din acest punct de vedere, paranormalul ar fi, o suită de fenomene mitico-magice și relațiile dintre ele. Se naște astfel o paralelă între magie și religie. La început, au fost într-o sinteză absolută. Odată cu instituirea domei, s-au despărțit, fiind și pe poziții contradictorii. Principalele dogme ale creștinismului se bazează pe gândirea mitico-magică precreștină. Exemplu ar fi: triada zeilor, transsubstanțierea din Euharistie, imaginea jertfei, etc.

Constituirea dogmei creștine, s-a structurat pe aceste mituri precreștine. Într-un timp se cerea separarea dogmei creștine de religiile păgâne, tocmai pentru a limpezi mintea oamenilor. S-a născut necesitatea delimitării dogmei creștine de credințele precreștine, dar, n-au putut fi niciodată delimitate definitiv, deoarece gândirea dogmatică și mitico-magică s-au interpenetrat. Structura omenirii precreștine s-a format „în timp”. Misterele eleuzine, cultul lui Mitra, cultul zeiței Cibelei, cultul Dianorei, toate au intrat adânc în oameni. Și pentru ce? Dianora era zeița fertilității. Ori, în firea și instinctul omului este procreația. În Imperiul Roman, sărbătorile erau bine structurate, ca de pildă Saturnaliile. În mentalitatea mitico-magică timpul se reface. Fiind așa, creștinismul s-a format în condițiile vocației universale, care o are, a veracității lui, a normelor morale noi, care le aducea, și mai presus decât toate era o religie a umilițiilor. S-au instituit norme dogmatice, multe pe baza simbolurilor. Odată cu Sfinții Părinți, gândirea dogmatică, capătă consistență și se separă de păgânism pe la sfârșitul secolului I și începutul secolului II. Majoritatea Sfinților Părinți, au crezut în filosofia greacă, în Platon și Aristotel. În dogma creștină, s-a constituit un sincretism între normele Vechiului Testament și filosofia greacă. Ideea nemuririi sufletului și înviere, sunt preluate în Vechiul Testament din filosofia greacă. Din numeroasele dispute, s-au născut o sumedenie de erezii. Acele „dibuiri”, ale autorilor, pentru definirea Sfintei Treimi, sau definirea naturii teandrice a lui Hristos, au parcurs o perioadă convulsivă, până s-au cristalizat în dogme, în norme, în adevăruri de credință. Între filosofia greacă și normele Vechiului Testament, s-a dus o luptă acerbă. S-au comis erori. Exemplu ar fi călugării care au linșat-o pe Hipatia. Primul care vorbește despre aceste convulsii, este Fericitul Augustin, care spune: „Să preluăm din filosofia greacă ceea ce este bun – precum evreii care au luat materialele de construcții, și au construit alte temple”. Sinoadele ecumenice și locale, unde s-a cristalizat dogma, dar, printr-o gândire mitico-magică, au durat până în secolul IX la Duminica Ortodoxiei.

Al. Rațiu

TĂNASE TODORAN – SFÂNTUL DIN BICHIGIU SAU LUPTA PENTRU PĂSTRAREA DREPTEI CREDINȚE

„Tănase Todoran a fost contemporan, conjudețean și împreună luptător pentru ortodoxie cu sfântul Pahomie”, afirmă Nicolae Feier în cartea sa „Sfântul Pahomie, apărută la editura Renașterea”. Fecior din Bichigiu, de pe Sălăuța, rudă cu familia Coșbuc din Hordou, cătânise la împăratul habsburg 11 ani, într-un regiment dincolo de Viena,

Dezertează, pleacă în Maramureș în munții Țibleșului. Hărțuit și aici, vine în Valea Chioarului, la Pinteza Viteazul ca și căpitan de plai. După moartea lui Pinteza, trece munții în Ardeal, pe vreme de iarnă, și-a pierdut fiica, înmormântându-o sub o stâncă, rămânându-i feciorul. Se înrolează în armata Moldovei, unde Mihai Racovița, îi dă în ținutul Neamțului douăzeci de pogoane de pământ și trei de vie. Avea 61 de ani și stă în Moldova până la 74 de ani. Acum, Cuv. Pahomie era episcopul Romanului. Grănicerizarea și lățirea catolicizării Ardealului îl face ca la 1750 să se întoarcă în Ardeal, după ce și pierduse soția, iar feciorul rămăsese morbos de pe când trecuse munții. Austriecii nu l-au uitat, l-au închis câțiva ani în Turnul Dogarilor din Bistrița. Slobozit, se întoarce în Bichigiu; nefiind preot ortodox s-a opus împărțirii cu azimă (pâine nedospită) și spovedirii fiului său de către un preot catolic. El nu aderase și nu înțelegea de ce să fie catolic. Trimetea grupuri în Moldova, pentru că Ardealul a fost bântuit de o mare secetă. În anul 1773 de pe Valea Ilvelor, au plecat în masă; acum a plecat și familia Creangă din Ilva Mare, afirmă Teodor Tanco în „Lumea transilvană a lui Ion Creangă”.

Pentru consolidarea catolicismului s-au înființat două regimente de graniță „valahe”, unul la Făgăraș și unul la Năsăud. În 10 mai 1763, la un an după ce Bukov a distrus peste 200 de biserici și mănăstiri ortodoxe, pe platoul Mocirla din Salva, au fost convocați 3000 de recruți să depună jurământul și să se sfințească steagul regimentului doi de graniță din Năsăud. Era de față episcopul greco-catolic Petru Pavel Aron, generalul Bukov și alți generali și demnitari. În fața a ieșit un bătrân de 103 ani care a strigat: „Vrem vlădică de legea noastră, altfel nu jurăm. Nu vrem ca toate tisturile să ne ciufulească legea Sfântă Românească. Jos armele”. Regimentul aruncă armele, le ridică din nou și îi somează să plece. Bukov scapă rănit și el și calul său. Petru Pavel Aron, scapă printr-un părau abandonându-și hainele preoțești. Șase luni au durat cercetările, iar la 12 noiembrie 1763 s-a dat sentința. S-au dat 15 condamnări la moarte, dar pedeapsa se comută, pedeapsa fiind în a trece de 10 ori în sus și jos printre loviturile de vergi a 300 de soldați. Tănase, este frânt cu roata în decembrie 1763, deci cu 22 de ani înaintea suplicului lui Horea, Cloșca și Crișan (28 februarie 1785) pe platoul „La fruci” din Alba Iulia.

Vasoc a Popii din Mocod, Manu Grigore din Zagra, Vasile Oichii din Telciu, spânzurați, iar trupurile lor să fie neînmormântate, ca pildă de groază pentru ceilalți. Toți istoricii care s-au ocupat de acest caz în fruntea u Virgil Șotropa au trecut sub tăcere motivația religioasă a revoltei, prezentând numai caracterul ei social; pentru că acești istorici toți au îmbrățișat uniația. Ultimele cuvinte ale lui Tănase Todoran au fost: „Români punturile pentru noi sunt moarte veșnică”. Aceste puncte ale uniației erau: azima în loc de prescură, purgatoriul, fliouque, și primatul papal.

La biserica Sf. Paraschiva din Maieru, biserică căreia Iustin Ilieșiu îi dedică poezia „Biserica din deal”, desupra ușei împărătești se află pictura murală a suplicului acestui luptător, icoană descoperită de Vincențiu Ilieșiu și L. Rebreanu în vacanțele petrecute la Maieru. Așadar calendarele ortodoxiei se îmbogățesc cu acești sfinți mucenici martiri, iar aureola lor să lumineze aceste ținuturi transilvane care mustesc de istorie creștină.

Al. Rațiu

Plânge țara după fii

La sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI s-a întâmplat un lucru ce niciodată nu s-a întâmplat pe continente și mai ales în țara noastră.

Plecarea din România a sute de mii de oameni bătrâni, tineri și copii în alte țări spre apus.

S-au dus cu sutele de mii și se duc mereu tot mai mulți.

Unii se duc cu scopuri de îmbogățire. Pentru alții sărăcia și neajunsurile i-a împins să părăsească țara și copiii și să plece spre apus.

Unii tineri au vrut să iasă de sub autoritatea părinților și să fie liberi și să nu le mai poruncească nimeni.

Unii tineri și tinere care au plecat prin alte țări, acolo li s-au deschis alte orizonturi dar nu cele spirituale.

Plecarea din țară și impactul cu alte dughuri, cu alți oameni pentru unii a avut un deznodământ tragic și cel mai cumplit din viața lor. „ÎNCREDE-TE ÎN DOMNUL ȘI FĂ BINELE, LOCUIEȘTE ÎN TARĂ ȘI UMBLĂ ÎN CREDINCIOȘIE”. PSALM 37:3

CE-I MÂNĂ PE EI ACOLO? CE VOR DE LA ACEL APUS

Răspunsul este următorul: IUBIREA DE BANI ȘI O VIAȚĂ MAIBUNĂ.

Iar pentru unii tineri și tinere libertatea. Numai că acestea sunt contrare sfintelor scripturi și rădăcina tuturor relelor, I Timotei 6:9-10.

Trăim într-o lume plină de îngrijorări. Patru lucruri pot provoca îngrijorări: viața, îmbrăcăminte, mâncarea și viitorul.

Domnul Isus a combătut aceste îngrijorări la Matei cap 6.

Viața cu versetul 25-26 îmbrăcăminte cu versetul 28-29 mâncarea vers. 31-32 și viitorul cu versetul 34.

Noi trăim într-o vreme când lumea stă pe ultimul prag a prăbușirii.

Trăim într-o lume trudită de alegere, prin alte țări.

Trăim într-o lume agitată ca marea învolburată de furtună, certurile și neînțelegerile, crimele frământate omenirea.

Oamenii sunt trudiți și împovărați, nu au odihnă.

Stricăciunea mare, înmulțirea fărâdelegii au adus la o împovorare a conștiințelor.

Multe familii s-au destrămat din care au plecat soțul sau soția și au stat luni sau ani despărțiți, iar unii au căzut în păcatul infidelității.

Acest păcat a compromis relația lor cu Dumnezeu și sfințenia și curăția vieții conjugale.

Prețul suprem ce se poate plăti de un muritor în momentele de cumpănă este viața pentru dragostea care nu se mănjește.

În sfintele Scripturi citim că familia își are originea din Paradis

„NU ESTE BINE CA OMUL SĂ FIE SINGUR, AM SĂ-I FAC UN AJUTOR POTRIVIT PENTRU EL”. (GENESA 2:18).

Măreț și important este rolul familiei. Ea este inima societății.

Din inimi ies izvoarele vieții, iar din familii se nasc copiii care compun bisericele și societatea.

Cunoscând scopul important și măreț al familiei, trebuie să împlinim toate condițiile pentru ridicarea demnității și prestigiului ei.

Dumnezeu nu îngăduie ca soții să fie despărțiți cu luni și ani fiindcă atunci îi ispitește satana.

Acest lucru este arătat la I Corinteni cap 7 versetul 5.

Satana are multe ciururi cu care să pună la grele încercări pe cei credincioși. Unul dintre cele mai cumplite ciururi ale satanei sunt poftele trupului.

Infidelitatea conjugală este cauza principală a divorțurilor care a lovit puternic în ultimul timp în

- continuare în pag. 8 -

Aurel Partene

Profil

LAZĂR OMETIȚĂ

Ometița Lazăr, fiul lui Lazăr și Palagia s-a născut la 10 mai 1959 în localitatea Maieru unde și-a petrecut și primii ani ai copilăriei.

A absolvit Școala Generală din localitatea Maieru în 1974, apoi Liceul Industrial Nr. 1 din Bistrița în 1978.

S-a căsătorit cu Aurica Vasilca în 1981 și au împreună doi copii: Simida Aurelia și Lazăr Ioan.

În perioada 1993-1998 a urmat cursurile Institutului Teologic din București unde a obținut diploma de licență în Teologie Pastorală și Didactică, iar în 1999 a fost acreditat de Universitatea din București, Facultatea de Teologie Baptistă.

Din anul 2000 s-a stabilit împreună cu familia în Irlanda unde lucrează în construcții.

A fost ordinar în slujba de diacon în 2000, de prezbiter în 2005 și de pastor în 2008. Este profesor la European Theological Seminary din Germania, filiala română din Irlanda.

A publicat patru cărți cu tematică religioasă:

„Pași în cunoașterea adevărului” în 2004

„Întâlnirea care schimbă” în 2005

„Sub semnul întrebării” în 2006

„Boabe de grâu din hambarul divin” în 2007

A scris de asemenea articole la diferite reviste și slujește în prezent ca pastor al Bisericii Pentecostale Române „Betel” din Dublin, Irlanda. (I.C.)

Străini de țară, dar nu străini de Dumnezeu

În ultima vreme auzim vorbindu-se tot mai mult despre „străini” deși uneori este vorba de oamenii plecați dintre noi în alte țări. Câteva din cauzele pentru care unii oameni ajung străini sunt:

§ ei doresc acest lucru

§ îi obligă cineva sau ceva

§ Dumnezeu are un plan deosebit cu ei

În Biblie este prezentată viața mai multor persoane care au trait ca străini în diferite timpuri și în diferite țări. Din exemplul lor de viață aș vrea să învețe atât cei care sunt deja străini cât și cei care vor ajunge cândva.

1. Ca străin trebuie să fii hotărât.

Un exemplu biblic în privința acestora a fost Daniel care „s-a hotărât să nu se spurce cu nimic”, să influențeze și pe alții, să colaboreze și să se roage cu alții, să nu cedeze în fața dușmanilor și să spună despre Dumnezeu și altora (Daniel 1-6).

2. Ca străin ești predispus la compromisuri, dar nu trebuie să cedezi.

Deși este mai greu de trăit, deși unii cred ca este inevitabil, totuși se poate trăi și necompromis atât în țară cât și în străinătate. Un exemplu biblic este Iosif care a ținut mai mult la credința și onoarea sa decât la libertate (Genesa 39:1-20).

3. Ca străin ești predispus la multe pericole.

Trebuie uneori să riști ca să câștigi, dar să nu uităm că riscul poate costa chiar viața. Un exemplu biblic este Elimelec – un evreu care a plecat împreună cu soția și cei doi copii într-o altă țară și trei dintre ei au murit acolo (Rut 1:1-5).

Avram – un alt exemplu care a plecat, a mințit, și-a pierdut reputația și era gata să-și piardă și soția (Genesa 12:10-20).

4. Ca străin înveți multe lucruri noi pe care nu le-ai întâlnit în țara natală.

Un exemplu biblic este Daniel care a învățat o limbă și o scriere nouă, o meserie nouă, o cultură nouă iar pe alții despre Dumnezeul cel adevărat (Daniel 1:4, 2:28).

5. Ca străin ești în evidența cuiva.

De multe ori nu pentru ca să te protejeze, ci ca să te exploateze așa cum făcea și Solomon cu străinii (2 Cronici 2:17, 18).

Din Biblie aflăm însă că Dumnezeu ține evidența străinilor, rezolvă problemele și nevoile lor și îi iubește (Deuteronom 10:17, 18)

6. Ca străin poți realiza multe.

Începând de la a scăpa de sărăcie, a te îmbogăți, a întemeia o familie, a te pregăti pentru o lucrare mai deosebită sau a transmite credința în Dumnezeu și altora ca Iosif, Moise, Daniel și alții.

Să nu uităm însă că realizările oricât de mici sau mari ar fi ele, a fost cineva care ne-a ajutat și în mod sigur cel mai mult – Dumnezeu (Genesa 41:16, Daniel 2:28).

7. Ca străin este bine să poți păstra legătura cu cei dragi, cu țara și cu localitatea natală.

Să nu uiți niciodată de unde ai plecat și pe cine ai lăsat în urmă.

Să fii interesat de familie, de părinți în mod deosebit ca Iosif care l-a ajutat și l-a salvat pe tatăl său. (Genesa 45:3, 10, 11).

Se pot spune multe despre străini, bune și rele, li se pot adresa sugestii și critici, deoarece poate niciodată nu ne-am pus în situația lor.

Și în străinătate oamenii îmbătrânesc, se îmbolnăvesc sau mor.

Să nu uităm că viața noastră trece și mai puțin important este nu unde o trăim, ci mai important cum o trăim încât să ne placă nu numai nouă, ci și altora, dar mai ales lui Dumnezeu.

LAZĂR OMETIȚĂ

Rebreniana

I. STUDIU INTRODUCATIV (2)

În epopeea Țiganiada numele proprii sunt date după defecte fizice: Cîrlig, Ciuntu, Sfîrcul, sau defecte sociale: Goleman, Romândor și Slobozan sunt nume simbolice. Caracterizarea prin nume proprii în această operă literară este deosebit de complexă. Întâlnim nume care subliniază trăsături etnice: Romică, psihice: Evlaviosul, intelectuale: Pilologos și culturale: Arginean și Brândușa. Pe lângă antroponime există și toponime cu caracter satiric: Bărbătești și Inmoasa. Scriitorul Budai – Deleanu nu abuzează de această modalitate a caracterizării personajelor prin nume iar onomastica folosită este obișnuită, în scopul sublinierii efectului comic propus. În folosirea acestui procedeu întâlnim și surse folclorice prin acel amestec de personaje reale și fantastice proprii basmului popular: Brândușa /1.

Caracterizarea prin nume proprii nu lipsește din comedia de pionierat de la jumătatea secolului al XIX-lea, începând cu Nicolae Băicescu în piesa O bună educațiune: prin numele folosite, Eliza, fiica negustorului Briganovici se căsătorește cu Măzărescu, tipul birocratului și fuge cu iubitul ei Galantescu.

În opera lui Vasile Aiecsandri acest procedeu este des utilizat: Napoia ultraretrogradul, Cleveticul ultrademagogul, Galuscus Săbiuță, Guliță, Bîrzo, Chirița și altele. Și mai vizibilă este tendința satirică când se apelează la nume legate de folclor: Tândală, Păcală, Lăcustă.

Studiul onomasticii operei lui Coșbuc oferă un prețios material documentar arătând în ce măsură scriitorul a depășit prin alegerea numelor de personaje limitele realităților antroponimice din ținutul natal. Dintre numele proprii mai des întâlnite sunt amintite următoarele: Ana, Florica, Ileana, George, Ion, Petre, Toader și altele. Selecționarea acestor nume ne dovedește că scriitorul a căutat să înfățișeze un tablou general al satului românesc din Ardeal /2. Numele au mai mult o valoare documentară și mai puțin una stilistică, iar materialul antroponimic este specific locurilor natale ale poetului. Se întâlnesc și nume în care este cuprins anecdoticul: Cîrc, Ciolan, Cloțan, porecle – Cărlan – și nume de natură folclorică. Altele sunt date după faună, floră, simboluri meteorologice și cronologice, personaje din basme românești, personalități din domeniul istoriei naționale sau universale cu caracter evocativ sau ca imagini simbolice care primesc valori de abstractizare și generalizare. Alte categorii de nume sunt de nuanță germană sau livrești din mitologia Greciei antice, din cea ebraică, creștină sau mahomedană: David, Luca, Maria, Petre și alții. Același procedeu este întâlnit și la Nicolae Băicescu, Alexandru Odobescu, Calistrat Hogaș, Liviu Rebrenu. Alte nume proprii sunt evocative și exotice cu caracter metaforic. În privința toponimelor se întâlnesc nume de localități, ape muni, regiuni istorice românești. Cu ajutorul peisajului geografic se subliniază caracterul național al operei lui Coșbuc. Toponimele sînt legate de evenimente din istoria românilor de origine folclorică, antice, sau de natură exotică /3. Onomastica lui Coșbuc este de factură rustică asemănătoare cu cea din opera lui Liviu Rebrenu.

Grigore Alexandrescu în fabulele sale îmbină alegoria cu numele propriu – Samurache, Samson, și altele.

Ion Heliade Rădulescu tipizează prin nume proprii în domeniul prozei cu puternice influențe livrești: Musiu Rapace, Sarsailă autorul.

Nicolae Filimon este preocupat de numele proprii pentru a distinge eroii pozitivi de cei negativi: Banul C, Maria, Chir Costea Chiorul. Există și nume cu subtile tendințe satirice: Borboacă, Ciolănescu, Ploscă, sau de critică socială virulentă: Pingulescu, Dumitrache Mână-Lungă. Cel mai reprezentativ rămâne numele eroului principal Dinu Păturică, aluziv la pătura inferioară de unde pleacă parvenitul /4.

Numele proprii în opera lui Mihai Eminescu este utilizat diferit arătând trecerea personajelor de la o stare la alta sau întărindu-le: Poesis, Toma Nour, Luceafărul, Hyperion, Duhul cu chip omenesc, Zburătorul, când se umanizează total devine Călin. Fata de împărat, simbol al societății năzuind spre înălțimea geniului capătă nume propriu când renunță la aspirațiile ei identificându-se cu Cătălina. Numele poate întări astfel pentru a diferenția natura superioară, stelară de cea vulgară, Eminescu adaugă Luceafărului, mitologicul Hyperion /5. Eminescu folosește nume proprii din mitologia clasică, greco-romană sau biblică. De aici ele sunt adaptate, se autohtonizează. Numele reale trec la cele ireale. Ele se pot grupa în funcție de câte ori apar în opera lui Eminescu în nume de rangul I până la XIV /6.

Numele proprii ocupă în opera lui Eminescu un loc deosebit, importanța lor depășind sfera valorii stilistice. Creșterea numărului de nume proprii înseamnă creșterea ariei de selecție a simbolurilor. Prezența numelui în context declanșează o reacție în lanț care se desfășoară în sensul aducerii imaginare în fața ochilor a cadrului sau trăsăturilor înglobate în substanța sensibilă. Frecvența mare a numelor proprii face ca ele să-și piardă elementul sensibil sărăcind numele de puterea de expresie. În acest caz, el devine o îmbinare de sunete necomunicative semantic. Activarea valențelor numelui este posibilă prin modificarea elementului sensibil. Trecerea timpului este principalul factor care acționează asupra elementului sensibil. Numele proprii din opera lui Eminescu sunt clasificate și în funcție de: divinități, zeități, mitologie, oameni de știință, oameni de litere, personaje literare, opere literare, oameni de artă, ținuturi, țări, locuri istorice, personaje istorice, nume de bărbați, de femei și tipuri umane /7. Numele proprii eminescieni au fost studiate și de G. I. Tohăneanu /8.

- va urma -

IACOB NAROȘ

/1 Lidia Serdean, Op. cit...p.55

/2 Al. Cristurean, Contribuții la studierea onomasticii lui Gheorghe Coșbuc, în vol. Studii despre Coșbuc, Cluj, 1966, p. 277-293

/3 V. Iancu, Op. cit...p.48

/4 Sanda Radian și Venera Dogaru, Op. cit...p.126

/5 Idem, p. 162

/6 Stefan Badea, Numele proprii din poezia lui Eminescu. Observații stilistice, în „Limba română”, 1957 nr. 5 p 283 - 297

/7 Corneliu Dimitriu, Op. cit...p.111

/8 G. I. Tohăneanu, Studii de stilistică eminesciană, Buc. 1955, p. 113-115

Traian Cătuna - "Constructorul de case la 100 de ani".

Ioan Deac - Bistrița

Mitologie

Decriptări zalmoxiene/zamoixiene în matricea hidro-oro--topo-antropo-lingvistică Munții RODNEI(MMR)

Dr.Valer Scridonesi-Călin,Universitatea București

Memoriei Zalmoxis-ului Întrupat-Nicolae Densușianu și discipolilor săi: preot Dumitru Bălașa,arhitect Silvia Păun,istoric Augustin Deac

Motto: (I)"Zalmoxe întruhidează geniul religios al daco-geților"(M. Eliade, "De la Zalmoxis la Genghis-Han",Ed.Șt.și Enciclop.,Buc.,1980,p.38)(2)"În sanscrită SALAMOKȘA este format din doi termeni:SALA cu înțelesul de "casă, locuință, lăcaș, sălaș" și MOKȘA (care) înseamnă "domeniul neființei în veci de veci nepieritoare / viață afară de moarte/eliberarea de învelișul material al ființei", "sălașul eliberării", adică locul eliberării de pe teritoriul pământesc pe celălalt tărâm, cel veșnic."/"SALMOXE(ZALMOXE) reprezenta credința daco-geților în viața veșnică de după moarte/"SALMOXE (era)"Zeul lăcașului veșnic al eliberării"-credință indo-europeană veche" (A.Berinde, S.Lugoianu, "Contribuții la cunoașterea limbii dacilor", 1984, p.79) (3) "Imensa anterioritate a civilizației pelasgo-traco-dace, cu ideologie teosofică multimilenară, sintetizată în Școala lui Zamolxis,a cimentat spiritualitatea daco-getică ce oferea la întâlnirea cu creștinismul:(a)GNOSTICISMUL ZAMOLXIAN cu pregătirea prioritară a sufletului uman pe care îl considera că emană din însăși FIINȚA SUPREMĂ, spre a accede la calea nemuririi, concepând mântuirea ca pe un proces cosmic; (b) ESOTERISMUL DACIC(care)urmărea regăsirea absolutului în sine însuși ;(c) LOGOTETIA(ce)aparținea inițiativelor autohtoni, străvechi, care cugetau dual, în numele UNULUI ABSOLUT...; (d) Relația imanentă între știința inițiativă și credința PLEORMA (în tot ce emana din Binele absolut:lumea eternă, nemurirea sufletului, viața viitoare ilustrată de urarea românească: "Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte"; (e) CULTUL ȘI VOCAȚIA MORȚII; (f) Concepția cosmogonică în SISTEM ca grefat pe trinitatea: Cerul Sfânt (cu Soarele-factor material și Luna-factor spiritual), Pământul și Apa (ca elemente generatoare); g) Conceptul legislației revelând frumusețea ordinii,a regulii dublată de morală,dimensiunea morală a sufletului omenesc, omenia; (h) Concepția medicală de VINDECARE a ÎNTREGULUI, de a trata trupul împreună cu sufletul; (i) Concepția arhitecturală LITICĂ în SISTEM, cea de ZID ca și cea de LEMN,dominate de RAPORTUL DE AUR și detalii artistice cosmogonice, geometrice, regăsite până în ceramica neolitică; (j) STRUCTURA STATALĂ,REGAT cu 60 de municipii, 44 cetăți proto-urbane, de tip dave, complexe de citadela din piatră montane, orașe târguri,sate...; (j) STRUCTURĂ RELIGIOASĂ cu MARE PREOT și o preoțime ierarhizată...; (1) ȘCOALA zamoixiană (pe la 1300 î.Chr.) ce funcționa într-un local anume construit suprateran,în localitatea Soarelui ." (Silvia Păun, "Absida Altarului", 2000,p80-83).

Cine încearcă un orizont temporal,pe pentru zona habituală marcată de M-ții RODNEI, pe care o vom cerceta (în scopul propus) ca matrice hidro-oro--topo-antropo-lingvistică (MATRICEA MUNȚII RODNEI=MMR), are argumente arheologice la îndemână,între care dovezile PALEOLITICE(de acum 35.000-15.000 de ani)din zona CORMAIA-CABA (la Dărăbeni), aparținând de SÂNGEORZ (25 de piese gravetiene: 4 descoperite în 1903/11,21 în 1990-91/2,). De asemenea, tot paleolitice, la Rebrisoara și Rebra. Revenirea în MMR, din punct de vedere preistoric, se poate baza pe afirmațiile lui N.Densușianu/3/, marcând pelasgicitatea MMR,unde: (a) "există o legătură între TELCHINII pelasgi (maestri în topirea și prelucrarea metalelor) și loc.TELCI de lângă RODNA Veche"; (b) existența localității cu nume pelasg NĂSĂUD,ca asemenea NASĂUDUM-ului "existent la pelasgi meridionali"(după Pliniu);(c)"lucrarea minelor în timpurile ante-celtice la RHODA-numire pelasgică din care deriva RHODAN,omonimele lor prezentându-ni-se în regiunile cele mai avute în metale ale Ardealului... ..RUDA, RODNA..." Geologic-geografic există câteva surprinzătoare și misterioase paralele între m-ții RODNEI(ca unitate geografică) și insula pelasgică RHODOS(în care mitologia greacă îi localizează pe TELCHINII!), vecină cu insula KARPATOS(din SV-ul Asiei Mici): forma, orientarea "diagonalei" mari SV-NE și, foarte special, suprafețele aproape egale (ca și cum pelasgii RODNENI au migrat din MMR în insula RHODOS!) Sinteza densușiană marchează pelasgismul MMR prin toponimele: TELCI, NĂSĂUD și RODNA,asupra cărora vom reveni ZALMOXIAN în MMR. Tot arheologic,vom avea o dovadă materială scoasă din pământul de la baza Măgurii PORCULUI,unde a existat o CAPIȘTE pelasgică,direct legată de CULTUL NEOLITIC AL MISTREȚULUI (ca SPIRIT al GRĂULUI), continuată cu o CAPIȘTE DACICĂ, unde, ulterior, au sihăstrit călugări probabil precreștini,apoi creștini.Va fi vorba de o placă dacică de aramă (PDA) tip iconiță-basorelief (aparent creștină) pe față,dar și gravată pe verso (aparent precreștină), descoperită întâmplător în anul 1990,care,în descifrarea noastră, reprezintă o CAPSULĂ A TIMPULUI, destăinuindu-ni-se pentru începuturile creștinismului, foarte elocventă datorită inscripțiilor dacice existente pe față, care îl incifrează pe ZALMOXIS/ZAMOLXIS/NOEH la începuturile creștinismului

(cu decodificarea pe verso), dovedind propagarea ZAMOLXISMULUI în creștinism. Cum,MMR este tăiată la propriu,de la N la S,de râul REBRA (afl.al SOMEȘULUI Mare)-REB+RA (cu REB antroponim cert traco-dacic atestat în scris de 5 ori pe un vas mare dacic de provizii, din LATĒNE-ul geto-dacic al sec.4 î. Chr./ 6/, descoperit în OCNIȚA (j.VL),atestând BURIDAVA (descop. în 1961)), bur-ul REB dând dreptate lui N. IORGA, care scria că numele marelui romancier Liviu REBreanu se trage de la REBra pelasgică. Poarta de intrare lingvistică, în ZALMOXISM-ul secret incifrat în MMR. va fi toponimul SÂNGEORZ(atestat la 1245), însemnat în lb.maghiară ca OLÁHSZENTGYÖRGY/7/,care revine în românește Sf.GEORGE VALAH,atrăgându-ne atenția prin VALAH că-i vorba de incifratul ZAMOLXIS/Sf. GHEORGHE (v.uciderea rituală a Balaurului/Șarpelui,astfel substituindu-l!), VLAHIA fiind incifrată ca HAVILA în cap.2 (verset 10) din"Facerea/Geneza" a lui MOISE(ca țara bogată în aur și udată de fluviul Fison/DUNĂREA (în trad.lui G. Galaction)). Că SÂNGEORZ este substitutul lui ZALMOXIS ne-o spun păraul TĂTĂLUI ce taie Sângeorzu în două (N-S) și păraul TĂTĂRULUI (TĂTAR de la tată-al tatalui-tătos, asemeni lui mamar de la mamă-al mamei-mămos-mamar, și nu de la prea des amintita invazie de la 1241(!)), fiind ajutați de N.Densușianu/3/, care scrie că ZALMOX/Zeul MOȘ era venerat și ca TARTAROS/TATAROS/TATAR (personificând Cerul și Pământul). Prezența lui Zalmoxis în MMR este foarte specială, deoarece vedo-sanscritul SALAMOKȘA,prin SALA(scr) ="casă,locuință,lăcaș,sălaș", se găsește/regăsește în top.SALVA(atestat în "Mahabharata",ed.2005,p.27, "chipul regelui din Salva") și în hidronimul SĂLĂUȚA(afl.al SOMEȘULUI Mare),pe care putem ajunge,după circa 20 km, la Peștera Jghiabul lui ZALION(sau PREATULUP),trezând prin pelasgicul TELCI și, pe Valea TELCIȘORULUI, prin TELCIȘOR, la peșteră, conducându-ne după Păraul ORBULUI! În numele ZALION(Zal+Ion) avem descifrarea incifratului Mare PREOT Sfânt (ION)ZAL, cu ZAL din ZALMOȘ /ZALMOX.Că era Marele PREOT (Sfânt) ZALION ne decifrează al 2-lea nume al peșterii-PREATULUP, incifrând PREOTU' LUP,șa stindardul dacic trebuind invocat! Dar,dacă ținem cont că PREATU'LUP are înțelesul de OMU(Sfânt/Sfințit)LUP,care este simbolul COBORĂRII DIN CER A CREDINȚEI omeneste (al credinței în TĂTĂL CERESC),atunci ne vom putea ajuta cu inscripția "BAK OM NOE (H) OM I" de pe plăcuța dacică de aramă(PDA) descoperită în 1990,la circa 7 km de SÂNGEORZ,sub Măgura PORCULUI (1026m), tradusă ușor:"OM(u) LUP NOE(H)/ZALMOX (/3/) ESTE OM",încât PREATULUP/Jghiabul lui ZALION reprezintă PEȘTERA/GROTA SFÂNTĂ din zona pelasgic-telchină a TELCI-TELCIȘORULUI. Implicațiile zalmoxiene de aici se amplifică, atunci când aflăm că Păraul ORBULUI(pelasgic ORBELOS=STRĂLUCITOR,cf.D.Oltean,"Religia dacilor 2002,p.43) străbate Peștera Jgheabul lui ZALION/PREATULUP,ieșind la suprafață,unde nu departe de peșteră, printr-un IZBUC(!). Astfel, cel ce s-a orientat după Păraul Orbului, l-a pierdut la mică distanță, înainte de Peșteră, fiind apoi surprins de regăsire lui în Peșteră. Nu departe de SÂNGEORZ (top,oronim) /TĂTĂLUI (hidr.) /TĂTĂRULUI(hidr.) / ZALMOX, vom avea, lingvistic, criptatul zalmoxian KOGAION/KOGAIONON, prin muntele /creasta/ culmea CRUCEA CHEULUI(vf.1189m),incifrând o îmbinare metaforică aparentă a creștinescului CRUCE cu pelasgo-daco-zalmoxismul din CHEU, care reprezintă rădăcina indo-europeană/13/ KEU din ea provenind cuvântul KOGAION, KEU semnificând "a se înălța/a se ridica (încovoidu-se/curbându-se)", precum o fac "căciula (dacică!)", căpița, căpățâna, ciuca, cioaca (Moldoveanului 2544m)" (toate provenind etimologic din KEU). Cu muntele CRUCEA CHEULUI avem MUNTELE SFÂNT (chiar ASCUNS, așa cum stă după muntele MUNCCEL(1625m)), nu departe curgând APA SFÂNTĂ (vedicul SOMEȘ.de la SOMA-Băutura Zeilor/Băutura Sfântă/Divină/Rituală), cu NEDEIA STRAJĂ(1851m), de pe culmea CABA - PORCOAIA - Măgura PORCULUI - PORCĂRET- MUNCCEL - CRUCEA CHEULUI - BORTA - PRISLOP -MNIRĂȘA - RABLA - Vf.LAPTELUI-NEDEIA STRAJĂ - CORMAIA-REBRA, având LOCUL SFÂNT de adunare/închinare/celebrare. Nu ne mai rămâne decât să completăm INSTITUȚIA RELIGIOASĂ A "KOGAION/KOGAIONON"-ului, în sens strabonian (munte, râu, loc de adunare, peșteră/grotă; toate sacre), cu PEȘTERA SFÂNTĂ pe care am decifrat-o, în zona pelasgic-telchină, ca fiind Jgheabul lui ZALION/PREATULUP. Cum am mai afirmat,la CID 6(2005), zona MMR a munților RODNEI este structurată multikogaionic (datorită mulțimii de NEDEI, în principal), KOGAIONON-ul ce ține sub ascultare întreaga structură fiind cel precizat de componentele identificate mai sus,MMR furnizându-ne, lingvistic, elementele fundamentale ale instituției KOGAIONULUI NORDIC, dintre cele înșirate pe

CUNUNA CARPATICĂ, dominată religioasă pelasgo-geto-dacic de KOGAIONON-ul SUPREM din MUNȚII SOARELUI (ȘUREAN),unde MONUMENTELE SFINTE DE LA SARMISEGETUSA DACICĂ conțin, prin înscrisuri cu nume și cu numere CARTEA KOGAIONULUI, ele fiind închinare lui Dumnezeu, "care se dovedește dat din ZALMOXIS"/16/. Tot în CARPAȚII noștri de N, vecinii MMR de la N fiind munții MARAMUREȘULUI, mai avem o deciptare zalmoxiană,dacă ținem cont că, din munții pomeniți, curg spre N CEREMUȘ-ul ALB și CEREUȘ-ul NEGRU, la întâlnire ALB cu NEGRU născând CEREMUȘ-I(curgând în PRUT, acesta în DUNĂRE), râu pe care românii Bucovinei de n-au obligat hărțile să-l scrie CEREMOȘ,adică CER E(ste) MOȘ, cu care,prin dacia liberi nordici, s-a numit ZALMOXIS/ZAMOLXIS/KRONOS/TARTAROS/NOEH. Cea mai importantă deciptare zalmoxiană din MMR,cea NOEH-ică incifrând propagarea zalmoxi-zamolx-ismului în creștinism,ne este furnizată de PDA (plăcuța dacică de aramă) pomenită, care ne furnizează un artefact arheologic scos din pământ în zona pelasgic-neolitică PORCOAIA (916m) - Măgura PORCULUI (1026m) - PORCĂRET (1402m), prin muntele MUNCCEL, fiind direct legată de CRUCEA CHEULUI(Inima Kogaionică). Familia lingvistică PORCOAIA-PORCULUI PORCĂREȚ (familie la propriu!) incifrează,lingvistic și cultural, prezența în MMR a CULTULUI neolitic al MISTREȚULUI (PORCULUI sălbatic/14/, cea mai apropiată populație de capiștea pelasgică de sub Măgura PORCULUI fiind cea a MAIER-ului actual (A.D. 1440), care nu folosește cuvântul "MISTREȚ", ci "PORC de pădure", ascendenții neolitici ai acesteia urcând, BOB cu BOB, cum o fac măiere nii și astăzi, pe spinarea geologică BOBOȘA, spre locul unde era venerat SPIRITUL GRĂULUI - personificat de "PORCUL de pădure". Acesta apărând, din când în când, la margine de moină proaspăt arată și semănată cu GRĂU, spre a culege de sub brazdă, bob cu bob, ceea ce i se cuvine ca să răsară holda verde și mănoasă, ori la margine de holdă în pârg și, mai ales, în ROD deplin, spre a culege, spic cu spic, ofranda prin care SPIRITUL GRĂULUI să binecuvânteze recolta și rodirile viitoare. Întâmplatu-ni-s-au, real aceste apariții, și-n copilăria noastră fabuloasă a mijlocului de secol 20, când FAȚA SATULUI, partea de Maieru expusă cel mai îndelung la Soarele verii, aflată, la propriu, ca o centură, sub zona actuală PORCOAIA-Măgura PORCULUI-PORCĂREȚ, era toamna împesărită cu dreptunghiurile galben-aurii ale moinelor pe care s-a copt GRĂUL semănat în primăvară, pentru pâinea din toamnă-iarnă și de peste an. De aceea,era foarte important ca FAȚA SATULUI să aibă, pentru așezare neolitică din Valea Caselor-Jăreadă-Drogomana, un loc de închinare la SPIRITUL GRĂULUI,sub linia orizontului V-NV de pe aliniamentul natural PORCOAIA-Mg.PORCULUI-PORCĂREȚ,după care dispărea SOARELE, și de unde, din pădurile gigantice de FAG(cu urme în LAZ(!) și cu JIR hrănitore iarna), vor apare PORCII de pădure, care vor păzi,vara,mai ales peste noapte,holdele de grâu de sub pădure și până în Someș.Ne-au rămas doar oronimele incifrând SPIRITUL GRĂULUI,și,spre ele, calea BOBOȘA. Capiștea pelasgic-neolitică a închinării la Spiritul Grăului a devenit apoi capiște dacică,cu întreaga ecologie religioasă zalmoxiană precreștină,inclusiv cu conservatele neoliticodacice CÂNTECE și OBICEIURI DE SECERIS, din care MAIERU-1 mai are vii OBICEIUL CUNUNII SECERISULUI și al CÂNTECELOR de SECERIS însoțitoare,cu toate că cultivarea GRĂULUI(cu secerișul) s-a stins complet.După 1995,în PORCOAIA, nu departe de capiștea pelasgo-dacică dovedită cu artefactul PDA (și cu construcția în care a fost descoperit), a apărut un schit de măicuțe (la Izvorul CABII și în preajma izvorului mineral), ca reflex cultural a ceea ce a fost cândva, în acea zonă (binecuvântată de SPIRITUL GRĂULUI, de ZALMOXIS și de DUMNEZEU - TĂTĂL CERESC) conservând, la propriu, manifestarea actului religios de tip anahoretic."România a uimit lumea cu bunurile foarte vechi scoase din pământ și curățate de humă. Dând la o parte huma a apărut în lumină omenirea"/16/.Asta sa întâmplat,și la descifrarea PDA:"a apărut în lumină omenirea",mărturisind despre propagarea zalmox-/zamolx-ismului în creștinism.Ceea ce ne spune PDA stă scris: "BAK OM NOE OM I"="VĪLK OM NOE(H) OM (I) I" = "LUP OM NO EH ÎI OM"= "OMul LUP NOEH ÎI OM". Nimbul Personajului Central (între celelalte 8) are deasupra "IC XC", acesta fiind precizat în nimb, în lectură sens antiorar: "NO ō(ăh)/NOAH/NOEH/ZALMOX/3/, de corelat cu "VĪLK OM"-incifrantul simbol al COBORĂRII CREDINȚEI DIN CER, căruia verso-ul PDA îi este în întregime dedicat,prin gravura încadrată într-un dreptunghi zigzagat zalmoxian (ciclu reprezentând înfinirea vieții, ca în spiralele cucuteniene, ori în "firul vieții" reprezentat ADN-eic prin FUNIA DUBLĂ ÎMPLETITĂ, sculptată în basorelief, pe POARTA VIEȚII, de către maramureșenii daci).

- va urma -

Toponimie

Interferențe lexicale geto-gotice în graiul arhaic din Ținutul Năsăud

- urmare din numărul anterior -

În gotică avem termeni pentru *ochi de vedere*, dar și pentru *achi de văzut afară*, alias *fereastră*, conform:**Gothic:** augo ochi**Crimean Gothic:** oeghene**Language:** got., krimgot.**Grammar:** sw. N. (n)**Bibliography:** (Krause, Handbuch des Gotischen 22, 100 Anm. 2, 137,2)**Translation (German):** Auge**Translation (English):** eye**Latin source:** oculus, in ictu oculi (= in brahu augins)**Greek source:** ὄμμα, ὄφθαλμός, ἐν ῥιπῆ ὄφθαλμοῦ (= in brahu augins)**Source:** Bi (340-380), BKV**Etymology:** germ. *augō-, *augōn-, *auga-, *augan-, sw. N. (n), Auge; idg. *okʷ-, *okʷi-, *okʷen-, *okʷn-, Sb., Auge, Pokorny 775; vgl. idg. *okʷ-, V., sehen, Pokorny 775, Lehmann A226**Phraseology:** in brahu augins: nhd. im Augenblick; ne. in a moment; UG.: gr. κη ipH Cfqalmoū; UE.: lat. in ictu oculi; 1Kr 15,52 AB**Attestations:** augo Mat 5,29 CA; Mat 5,38 CA; Mat 6,22 CA2; Mat 6,23 CA; Mrk 7,22 CA; Mrk 9,47 CA; 1Kr 12,16 A; 1Kr 12,17 A; 1Kr 12,21 A; augona Mat 9,30 CA; Joh 6,5 CA; Joh 9,6 CA; Joh 9,10 CA; Joh 9,11 CA; Joh 9,14 CA; Joh 9,15 CA; Joh 9,17 CA; Joh 9,21 CA; Joh 9,26 CA; Joh 9,30 CA; Joh 9,32 CA; Joh 10,21 CA; Joh 11,37 CA; Joh 11,41 CA; Joh 12,40 CA; Joh 17,1 CA; Luk 2,30 CA; Luk 4,20 CA; Luk 6,30 CA; Luk 10,23 CA; Luk 16,23 CA; Luk 18,13 CA; Mrk 8,18 CA; Mrk 8,23 CA; Mrk 8,25 CA; Mrk 9,47 CA; Eph 1,18 AB; Gal 4,15 A; Neh 6,16 D (teilweise kursiv); augam Mat 9,29 CA; Joh 12,40 CA; Luk 19,42 CA; Mrk 12,11 CA; Gal 3,1 A; Kol 3,22 B; augin Mat 5,38 CA; Luk 6,41 CA2**Gothic:** augadauro* 'fereastră, ușă de vedere'**Language:** got.**Grammar:** sw. N. (n)**Bibliography:** (Krause, Handbuch des Gotischen 67, 68,1, 137,2)**Translation (German):** 'Augentür', Fenster**Translation (English):** window**Latin source:** fenestra**Greek source:** θύπη**Source:** Bi (340-380)**Type of borrowing:** ?**Etymology:** s. augō, daurō, Lehmann A224**Attestations:** Akk. Sg. augadauro 2Kr 11,33 B.

În limbile germanice de nord avem:

Proto-Germană	Vechea Norvegiană de Vest	Vechea Norvegiană din insula Gotland	Gotică	Vechea Suedeză	Vechea Daneză
*augon (ochi)	auga	auga	augo	?ga	?ga

Se vede în înregistrarea lui Gerhard Köbler că traducerea germană a got. 'fereastră' este pusă în ghilimele, adică s-a făcut o traducere *mot à mot*, cf. Gothic: augadauro* → germ. 'Augentür', got. augadauro 'ușă pentru vedere'. Spre lauda limbii române ca moștenitoare a unui superstrat gotic, traducerea naturală pentru got. augadauro este 'ochi-tor' sau 'ochi-tură', unde remarcăm cu surprindere că sufixele -tor și -tur(ă) substituie inclusiv expresia sonoră a temei germanice Door, Tür.

În finalul acestui subiect, redăm câteva corespondențe ale rădăcinii PIE ok- conform înregistrării din J. Pokorny's "Indogermanisches Etymologisches Wörterbuch" citată mai sus:

Root / lemma: okʷ-,**Meaning:** to see; eye**German meaning:** 'sehen'**Material:** arm. (with expressive gemination) *akn*, Gen. *akan* 'eye, aperture, hole' (n-stem), Nom. Pl. *ač-k* pluralized from dem Nom. Du. *okʷi; in Germ. finden wir besides dem stem *awi- (*okʷi-) besides

germ. *aun- (*okʷ-en-); krimgot. Pl. oeghene (oe = ö),

then got. augō, Church Slavic okno 'window'; compare engl. (aisl.Lw.) wind-owds., eig. 'Windaug';

References: WP. I 169 ff., WH. II 200 ff., Benveniste Origines I, 48, Schwyzer Gr. Gr. I, 299, Petersson Heterokl. 121.**Page(s):** 775-777

Traducere

Rădăcina / tema: okʷ-,**Sensul:** a vedea; ochi**Sensul în germană:** 'a vedea'**Referințe:** ameană(arm.) (cu o evoluție expresivă) *akn*, Gen. *akan* 'ochi, deschizătură, gaură' (n-teme), Nom. Pl. *ač-k* forme de plural ale Nom. olandeză(Du.) *okʷi;

în Germ. găsim alături de tema *awi- (*okʷi-) alături germ. *aun- (*okʷ-en-);

gotica din Crimeea Pl. oeghene (oe = ö), apoi got. augō, Slavona Liturgică okno 'fereastră'; compară engl. (imprumut din islandeza veche-aisl.Lw.) wind-owds., de fapt 'Windaug';

Referințe: WP. I 169 ff., WH. II 200 ff., Benveniste Origines I, 48, Schwyzer Gr. Gr. I, 299, Petersson Heterokl. 121.**Page(s):** 775-777.

În limbile slovacă, cehă, poloneză, slovenă și slavonă veche *okno* înseamnă: 'fereastră', în croată *geam, niša* în sârbă, *fosă, geam, gură de mină, sticlă*. Regăsim, așadar, prin *fereastră 'oki de vânt'* același sens arhaic cu obârșie indo-europeană. al rădăcinii ok- și în limbile slave.

Cuvântul *ocnă* însemna în limba română: *gaură, gură, deschizătură, nișă, groapă, excavatie* etc. din care se extrăgea sarea fie sub forma lichidă, numită dialectal *saramură*, fie sub formă solidă numită la noi *grunz (-dz)*, plural *grunji*.

În dicționarul PIE al lui Pokorny constatăm că limbile germană, gotică, armeană și gotica din

Crimeea păstrează teme lexicale care se suprapun semantic și fonetic până la a fi identice cu termenul românesc pentru *ocnă* după cum urmează: arm. *akn* 'ochi, deschizătură, gaură'; got. *Augō*; gota din Crimeea *oeghene* (oe = ö), rădăcina veche germană fiind germ. *aun- (*okʷ-en-);

Prin cuvântul *ocnă*, și prin vechimea ocupației de extragere a sării, autohtonii proto-români sunt în istoria veche a Europei ceea ce au fost la vremea lor celții în minierul și prelucrarea fierului.

Rădăcina PIE pentru 'ochi' ca organ anatomic al vederii este *oqʷ- 'a vedea', cf. Skt. 'akshi 'ochiul, numărul doi'.

5. Ogradă

În graiul bătrânilor din Ținutul Năsăudului se mai spune despre tinerii care se căsătoresc - „s-au strâns laolaltă” sau „s-au luat”.

Cuvântul *ogradă* redă cel mai bine acest „strâns laolaltă” a unui cuvânt vechi dacic *gard*, devenit *grad* cu un cuvânt gotic *aurt*, citit *ort*, redus apoi la „o” prin grija limbii de a face economie sonoră.

În limba română termenul *ort* 'loc' a rămas credem de la goții încreștinați în expresia „a dat ortu' popii”. În graiul băieților aurari din Munții Apuseni se mai folosea până nu demult cuvântul *ort* pentru a numi locul unde există un *filon de aur* sau locul periculos unde nu trebuia să cauți aur spre a nu supăra *vâlvele* [20].

În graiul local năsăudean, denumirea *grădină* se referă la un *loc îngrădit*, așa cum de altfel sugerează cuvântul însuși. Termenul în româna comună trebuie să fi fost *gardină* cum de altfel s-a păstrat până astăzi în aromână. În graiul dialectal năsăudean se mai păstrează cuvântul *gardină* cu înțeles de scobitura de jur-împrejur, la capătul doagelor pentru încastrarea capacului sau fundului și *gerdân*, cu înțeles de bentiță sau fâșie textilă cu mărgelile cusute. Sub influența fonetică a limbii slavone *gardina* din româna comună devine *grădină*, cu accent pe [i].

Termenul gotic pentru *grădină* are acoperire semantică identică celei din română, respectiv rom. *loc /got. aurti* + rom. *Gard /got. Gard*.

- va urma -

VILUȚ CĂRBUNE

Cartea -un prieten de nădejde

Cartea este prietenul care te instruește fără să i-o ceri și poate când n-o dorești. Marea putere a cărții poate fi transmisă fiecărui cititor prin simpla deschidere a inimii în fața acesteia, ea este cea care îți deschide noi orizonturi de cunoaștere și îți oferă cele mai complexe răspunsuri la diferitele întrebări care de frământă: care este rostul vieții tale, cum trebuie să trăiești, când, cum și cu cine să vorbești, etc.

Spre deosebire de celelalte surse de informație, gen: radio, televizor, internet, presă, are un avantaj considerabil în fața acestora prin simplul fapt al tăcerii care spune multe, este unul dintre puținii prieteni discreți care îți răspunde doar atunci când îi ceri ajutorul, ori de câte ori vrei îți oferă același răspuns fidel și-l repetă la nesfârșit cu răbdare până în momentul în care l-ai înțeles, și dacă spunem că este discret, cu siguranță că o găsești oricând la fel de credincioasă.

De câteva secole, cartea reprezintă un instrument de culturalizare a societății care încă rezistă vitezei exagerate a timpului și a tehnologiei.

Un citat al lui Jan Amos Comenius spune: "toată viața este o școală", iar cine consideră că după ce a încheiat procesul de învățământ în școală și a obținut o diplomă mai mult sau mai puțin meritată, a încheiat totodată contactul cu cartea, acela a renunțat la ambiția progresului. Piesa de teatru, filmul, emisiunea de radio ne impun un anumit ritm de urmărire și înțelegere bazat pe anumite reguli, împiedicându-ne să insistăm mai mult asupra unor momente care ne-ar interesa sau care ne-au plăcut mai mult. În opoziție cu acestea, cartea îți oferă posibilitatea să te oprești mai multă vreme asupra unui pasaj, să meditezi lung în timpul lecturii, creându-ți propriul tău ritm și după ce ai terminat să poți relua cartea ori de câte ori este nevoie cu mai multă ușurință.

Toate mijloacele de răspândire a informațiilor rămân și vor rămâne în continuare subordonate cărții oricât de mult s-ar perfecționa procedeele lor tehnice, deoarece cartea este prin excelență un mijloc de educare a omului. Referitor la durata de existență a unei cărți sau a unei opere, Hans Robert Jauss spunea: "o operă trăiește atâta timp cât își exercită efectul". O carte care stă pe raft e moartă, doar în momentul citirii ei aceasta își exercită existența. Există oameni care își cumpără cărți de dragul de a mai adăuga încă una în bibliotecă, gândindu-se că îi va fi folositoare copiilor, fără să fie interesat concret de subiectul tratat.

Secolul XXI, un secol al vitezei, în care prezentul mediază, oferă diferite orizonturi de înțelegere iar cititul nu mai reprezintă o pasiune care se regăsea în oamenii din vremurile trecute. Marele cronicar Miron Costin spunea: "nu iaste alta și mai frumoasă și mai de folos zăbavă decât cetitul cărților", înțelegem prin aceasta rolul care îl ocupă cartea în viața acestuia.

Mulți sunt induși în eroarea că cititul reprezintă o pierdere prea mare de timp, plictisitor, și nici măcar nu mai e la modă, elevilor li-i mult mai ușor să scoată un rezumat al cărții sau să găsească alte lucruri cărora le-ar putea acorda o mai mare importanță, în rândul adolescenților romantismul pierde foarte mult teren deoarece BMW-ul ia locul poeziilor lui Eminescu care se afundă cu pași domoli, dar siguri în necunoscut. Privind partea bună a lucrurilor cu siguranță că există persoane pentru care cititul reprezintă o pasiune, evitând aceste kitch-uri, de care unora li-i greu să se despartă sau să recunoască, din prea multă comoditate, cred...

Boileau în "Arta poetică" spune: "Oricare-ar fi cuvântul, el două fețe poartă, în versuri sau în proză, își are aceeași soartă". Îndrumați de acest citat putem afirma faptul că o carte are menirea de a ne decoperi pe noi înșine, nouă, iar o înțelegere deplină a cărții nu înseamnă a căuta intenția autorului în text, nici în a citi cartea după impresiile autorului, ci a avea o inimă deschisă, gata să primească învățătura.

În concluzie, o carte poate fi înțeleasă doar atunci când va fi înțeleasă întrebarea al cărei răspuns o constituie însăși cartea respectivă.

AUREL DEAC

Didactica nova

EDUCAȚIA MATEMATICĂ - (3)

Funcția: reprezintă în matematică o noțiune fundamentală. Introdusă de Euler încă din secolul al 18-lea în dezvoltarea continuă a matematicii, noțiunea de funcție a căpătat un conținut din ce în ce mai general și mai abstract, ajungându-se la definiția de astăzi bazată pe teoria mulțimilor.

Întotdeauna când se dau două mulțimi (fie ele de numere sau de alte elemente) ne putem pune problema stabilirii unor relații între ele. De exemplu: relația dintre fiecare copil și mama sa este o funcție (fiecare copil are o singură mamă), dar relația inversă (atașăm fiecărei femei copiii ei) nu mai este o funcție deoarece pot exista femei cu mai mulți copii și femei fără copii. Deci corespondența copil - mamă este o funcție dar nu este inversabilă. În culturile europene relația soț-soție este o funcție dar săgeata se poate și inversa, un soț nu poate avea mai multe soții și nici invers.

Figură: se definește ca o mulțime de puncte din spațiul considerat. Se poate preciza unde se găsesc figurile: pe o dreaptă, într-un plan sau în spațiul euclidian cu 3 dimensiuni. Pe dreaptă singurul lucru care contează este numărul părților din care se compune figura, iar în plan avem suprafețe și în spațiu suprafețe și corpuri.

Procent: vine din limba latină și înseamnă „la sută”. Este o unitate convenabilă de măsură a raportului între două mărimi, în viața de toate zilele se întâlnește frecvent noțiunea de procent (procentul natalității, procentul mortalității, procentul femeilor într-o întreprindere, procentul creșterii economice etc.).

Dea lungul istoriei omenirii au existat genii ale matematicii care au contribuit la schimbarea lumii. Se afirmă că matematica a devenit abstractă odată cu Pitagora (580-500 î. Ch.), care mai este cunoscut în toată lumea și după teorema care-i poartă numele. O altă inovație a lui Pitagora a fost introducerea noțiunii de demonstrație, înaintea lui geometria era o culegere de reguli empirice: cum să faci un pătrat, un cerc, un triunghi echilateral, reguli fără prea multe legături între ele. Totodată erau folosite la măsurarea terenurilor.

Euclid (365-300 î. Ch.) are meritul în matematică deoarece pune riguros bazele geometriei și unifică pe această cale cunoștințele din timpul său. Opera sa celebră se numește „Stoidea” (Elementele). Sute de ani până în

secolul al 19-lea matematicienii au studiat „Geometria Euclidiană” numită astfel în onoarea sa.

Arhimede (287-212 î. Ch.) este considerat cel mai mare matematician, fizician și inginer al Greciei antice. El a desoperit formulele de calcul a volumelor și ariilor unor corpuri cum ar fi: sfera, cilindrul, conul, etc. Este cunoscut datorită punerii în evidență a principiului care-i poartă numele: un corp scufundat în apă este împins în sus cu o forță egală cu greutatea volumului dislocuit.

Eratostene (284-204 î. Ch.) deși umbrat de renumele contemporanului său Arhimede, s-a remarcat cu lucrările sale din domeniul geografiei matematice. El a estimat uimitor de exact raza pământului, a realizat o hartă a lumii atât cât era ea cunoscută europenilor la vremea aceea, pe care se vede pentru prima oară latitudinea și longitudinea - el având primul ideea coordonatelor sferice. Este cunoscut în manualele de matematică prin Ciurul lui Eratostene, metoda lui de a găsi numere prime.

Teoria numerelor este denumită „regina matematicii”. Obiectul inițial al teoriei numerelor a fost studiul numerelor întregi. Primele rezultate în teoria numerelor aparțin lui Euclid (300 î. Ch.) și lui Diofante (250 î. Ch.). Fermat (1601-1666) face descoperiri remarcabile urmat de Euler (1707-1783) și Gauss (1777-1855) care dă teoriei numerelor o construcție unitară. Spre deosebire de alte domenii ale matematicii multe rezultate ale teoriei numerelor sunt accesibile și nespecialiștilor fără cunoștințe aprofundate.

Dacă cineva s-ar îndoi că matematica nu e însuflețită îi putem răspunde că se înșeală, în ea găsim diferite forme de arbori. Un arbore matematic are o rădăcină și mai multe ramuri. Ramurile sunt compuse din muchii. La capătul ultimelor muchii apar frunzele. O muchie este porțiunea arborelui cuprinsă între două noduri sau între un nod terminal și o frunză. Un drum într-un arbore este un traseu care începe de la rădăcina arborelui și se sfârșește cu o frunză. Se poate stabili un drum de creștere a arborilor matematici, spre deosebire de arborii naturali.

ANA MARIA URECHE
TITUS CĂRBUNE

Rebus

ISTORICĂ (I)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1									O				
2													
3													
4												S	
5													
6													
7													
8	W												
9								I		A			
10													
11													
12													
13										A			

ORIZONTAL: 1). Domn al Țării Românești, învingător în Bătălia de la Posada (nov. 1330) - Conducător al Imperiului Otoman (1288-1326) în timpul căruia stăpânirea otomană se extinde în Asia Mică în detrimentul Bizanțului. 2) Duce în Spania (1621-1643) rămas în istorie cu trista faimă de a înăspri fiscalitatea - Violet. 3) A uni - Domn al Regatului selencid (Soter, 280-261 î. Hr.) care înfrânge pe celții din Asia Mică (Galatia) punând stăpânire pe acest teritoriu. 4) Așa cum a fost Ovidiu la Tomis - Capul lui Didi! - Pofim. 5) Stilet - Biochimist englez (1906-1979, premiat Nobel, 1945) alături de A. Fleming și H.W. Flory pentru descoperirea penicilinei - Abreviere pentru "id est" (=adică) în inscripții latine. 6) Rângi speciale de oțel - De dată recentă - Dublă trasă la cerere! 7) A și lua o răspundere în plus - Furii din popor! - Volum. 8) Na - A vorbi de rău - Iese prima la joc! 9) A citi cu atenție mărită - Acord verbal. 10) Teze! - Ba din contră! - A se lăuda - Tuse seacă! 11) Ramură - Început de odihnă! - Faraon (1308-1306 î. Hr.) care își stabilește reședința la Tanis (nord-estul Deltei Nilului) ca urmare a deplasării centrului de greutate al statului în Egiptul de Jos. 12) Poet al Greciei antice (446-385 î. Hr.) care ne spune: "Înțeleptii învață lucruri bune de la dușmanii lor" - Soția lui Manole. 13) Domn al Moldovei și mare cărturar enciclopedist (1673-1723) care precizează: "În adunări rareori vezi o femeie beată, căci o femeie este socotită cu atât mai vrednică de cinste cu cât mănăcă și bea mai puțin la opețe" - lute de minte.

VERTICAL: 1) În timpul domniei acestui cneaz ceh (935-967) cehii cuceresc Moravia, Slovacia, o parte din Silezia și Cracovia - Mai marii dacilor (sg.!) 2) Împărat bizantin (Comne) ce acordă în 1082 importante privilegii comerciale venețienilor - Spaniolul (Felix, 1746-1811) efectuează prima explorare științifică (1781-1801) a bazinului La Plata. 3) Rege al Poloniei (I. Zygmunt 1506-1548) în timpul căruia se înregistrează avânt economic și cultural (mai ales în orașele Cracovia, Gdansk, Lublin) - Începe a minți! 4) În josul râului! - Omenoasă - Sete! 5) Zeul Soarelui la egipteni - Puțin plăcută la gust sau privire! - Șeful de guvern (Apollo Milton) din Uganda în anul 1962. 6) A o tăia peste câmp! - Pușor de răs! - Bețe! - Capul bisericii catalice! 7) Scriitor francez (Julien, 1876-1956) autorul cărții "Trădarea intelectualilor" - Rege al Norvegiei (995-1000) care introduce creștinismul în Norvegia, Islanda și Groenlanda - A exista. 8) Ansamblu sistematic de cunoștințe despre natură, societate și gândire - Uneori. 9) Nostimă, dar lipsită de respect! - Primul rege al Serbiei (1882) după proclamarea sa ca regat (I, 1882-1889). 10) Apa înghețată, iarna, de la streșinele caselor - Huțuță - Tot o apă și-un pământ! 11) Viteazul, primul unificator al statelor române sub sceptrul său. 12) Apel telefonic - Om politic atenian, orator desăvârșit (384-322 î. Hr.) care ne transmite următoarea reflecție: "Este cumplit pentru copii să piardă ajutorul unui părinte, dar frumos să moștenească renumele părinților. 13) Om politic (1918-1970), președintele ONU (1957-1963) din Egipt - Om de stat, mare general, precum și scriitor roman (100 - 44 î. Hr.), părintele maximei: "Experiența este magistrul tuturor lucrurilor".

Dezlegarea careului din numărul trecut: MANIERA, COS, ARISTOTEL, H, CGIL, SENECA, HH, ABOU, MAK, IES, IG, PETE, AZLA, ABANOS, VIANU, ANT, P, E, V, RC, N, AE, LEIBNIZ, ABA, LUCA, PINDAR, IDILA, LOCKE.

MACAVEI AL. MACAVEI.

Plânge țara după fii

- urmare din pag. 8 -

lucrarea lui Dumnezeu.

Au rămas mii de copii în grija rudelor și mulți dintre ei au murit.

Alții suferă de foame, frig și lipsiți de îmbrăcăminte, pentru că îngrijitorilor nici nu le pasă de ei.

Și toți cei ce au plecat se gândesc mereu la locurile natale și sunt atinși de dorul de casă, de copii și de părinți.

Toți care au părăsit vetrele străbune și glia strămoșească sunt mereu cu gândul la locul nașterii, la satul natal, la tinerețea care s-a dus, dar nu vor uita nici o clipă că tinerețea petrecută pe frumoasele plaiuri românești a fost realitate și un capitol de minunată frumusețe

Glasul pământului de acasă, de care s-a înstrăinat tineretul nostru îi cheamă acasă.

Fiindcă câmpurile sunt rămase necosite și unele

pământuri nearate și pustiite, plâng și ele de durere atunci când cineva le părăsește și le lasă văduvite.

Și totuși câte case, câte gospodarii, câte moșii agonisite prin munca multor generații, nu sunt azi îmbrăcate în dolii și sunt pustietate provocată de cei plecați vremelnice sau definitiv de pe plaiurile românești.

Tineretul este seva națiunii, fără ei țara se usucă, bisericile se pustiesc, iar locurile din familia din care au plecat sunt goale.

Părinții așteaptă, doar, doar odată se va deschide ușa urmând o îmbrățișare și o bucurie de nedescris.

Noi suntem proprietari de veacuri și vom rămâne pentru veacuri beneficiarii acestor meleaguri unde am văzut lumina zilei și unde ne așteaptă mâine un mormânt.

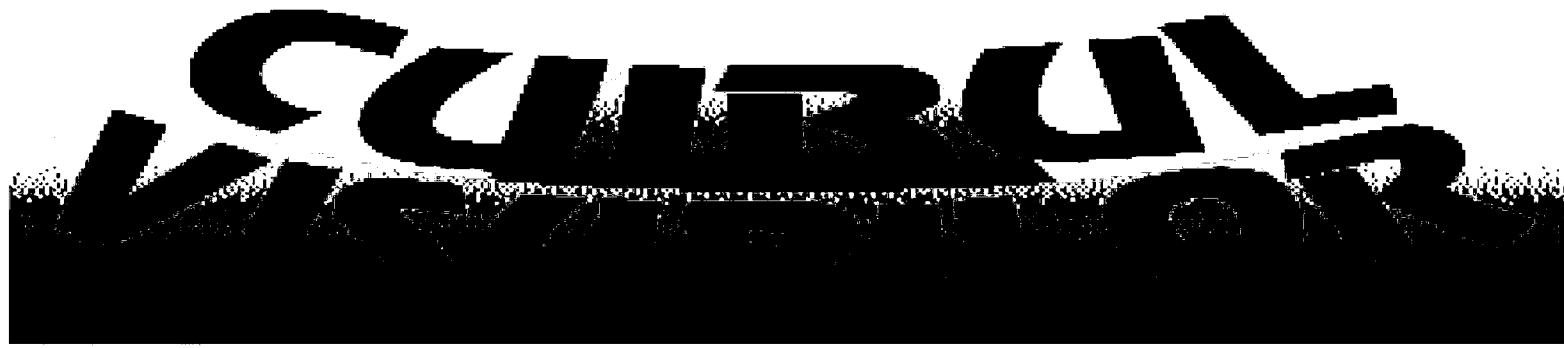
Aurel Partene

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
 Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa
 Corespondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania); Alex Pop (SUA)
 Corectură: Mircea Prahase
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂȘĂUD
 Machetare: Icu Crăciun
 Acest număr apare cu sprijinul financiar al familiei IUGAN EMIL
 Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrița str. N. Titulescu, nr. 18,
 tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD ȘI CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XIII Nr. 4 (83) *** NOIEMBRIE 2008 *** 8 PAGINI *** 1 leu

O autobiografie a lui Iustin Ilieșiu

La începutul anilor '70 ai secolului trecut, l-am cunoscut, la Editura pentru Literatură din București, unde eram redactor, pe poetul și publicistul Iustin Ilieșiu, un distins bărbat. Ca notă de distincție aparte era aceea că purta papion, o raritate vestimentară pe atunci. Venea la editură pentru că urma să-i apară colecția *Poezii și basme populare din Munii Rodnei*, în seria *Folclor din Transilvania*, vol. III. Începusem să fac documentare pentru *Dicționarul folcloriștilor români*, care avea să apară în 1979. l-am cerut și lui Iustin Ilieșiu un răspuns la chestionarul meu. Pentru că el conține o serie de date biografice, necunoscute, îl reproduc integral.

IORDAN DATCU

„NOTĂ AUTOBIOGRAFICĂ

Numele: Iustin Ilieșiu. Născut în comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, în 18 martie 1900.

Numele bunicului: Grigorie Ilieșiu, născut în 1834 în Maieru, mort în 1893, în Maieru. Fost învățător, apoi administrator și vigil silvic peste pădurile grănicerești din ținutul Rodnei până în Bucovina. A fost folclorist și stihutor de versuri originale. A publicat cartea *Noile istorii, proverburile și cantice*, Piatra, Imprimeria județului Neamț, 1883. A mai scris și alte cărți, aflătoare în manuscris în posesia lui Iustin Ilieșiu.

Numele tatălui: Laurențiu Ilieșiu. Născut în 1860, mort în 1919 în comuna Maieru. Absolvent al Școlii triviale din Sângeorgiu Român. A fost administrator de păduri și agricultor. A adunat folclor.

Mama: Irina Ilieșiu, născută Rusu. Proprietară, ocupația: casnică.

Naționalitatea: română.

Studii: primare, Maieru și Anieș; secundare, Bistrița, II-VI, Năsăud și cl. VII-VIII și bacalaureatul la Liceul din Blaj. A terminat bacalaureatul la începutul anului 1918, când a și fost recrutat și repartizat la Școala de ofițeri de rezervă din Alba Iulia, pe care a terminat-o tocmai când a izbucnit revoluția din 1918. Atunci s-a înrolat în Garda Națională Română din Ardeal și Banat, luptând pentru unirea Transilvaniei cu România. Tot atunci a funcționat ca secretar al S.M.S. (secției militare) din Cluj.

Universitatea: În anul 1919 s-a înscris ca student al Facultății de Litere și Filozofie, Universitatea Cluj. A făcut și Facultatea de Drept din Cluj.

Ocupații: A fost profesor de limba și literatura română la Liceul reformat din Cluj timp de 12 ani (1927-1940) și, în același timp, director definitiv al școlilor industriale din Cluj (1932-1940). În același timp a avut și delegație de inspector în învățământul muncitoresc.

În anul 1940, în urma cedării unei părți a Ardealului Ungariei, prin nedreptul verdict de la Viena, s-a refugiat la București, fiind directorul Școlii profesionale comerciale nr. 17, apoi al școlii nr. 4 și în sfârșit profesor de română și drept la școala nr. 65, unde a fost pensionat în 1957. În anul 1941 a fost inspector general în învățământul muncitoresc.

Alte servicii: Din 1919-1925, a fost redactor și prim-redactor al celui dintâi ziar românesc în Clujul liber, *Glasul libertății*. În 1921 a fost secretar de redacție al revistei *Evoluția*, din Cluj, tot timpul cât a apărut. Tot în 1921 a fost redactor la ziarul *Voința*, din Cluj, cotidian. La acest ziar a fost trecut cu numele, singur din toată redacția, care număra ca redactori interni pe marii înaintași Adrian Maniu, Cezar Petrescu, Lucian Blaga, Gib I. Mihăescu, Eugen Filotti, Ecaterina Pitiș și alții. Din 1926 a lucrat ca redactor intern la ziarul lui O. Goga, *Biruința*, din Cluj, având ca director pe Alex. Hodoș. Tot la Cluj a fost redactor

intern la cotidianul *Națiunea română*, tot timpul cât a apărut. Din 1940-1944 a fost redactor intern la ziarul *Ardealul*, din București, ziarul celor cinci sute de mii de refugiați ardeleni. A mai lucrat ca redactor pentru Cluj al revistei *Cele trei Crișuri din Oradea* și al ziarelor *Politica* și *Curentul*, din București. A colaborat cu mult folclor, pe lângă lucrări originale, la ziarul *Foaia poporului român*, din Budapesta, cu suplimentele *Foaia ilustrată* și *Cucu* (1915-1918). A fost membru activ și în câțiva ani membru în comitetul de conducere al Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat, cu sediul în Cluj. În anul din urmă a fost și secretarul general al acestui sindicat. Asemenea, a fost membru în comitetul de conducere al Societății Scriitorilor Români din Ardeal și Banat, cu sediul în Cluj. În prezent este membru al Fondului Literar al Scriitorilor.

În anul 1928 a primit premiul întâi pentru nvelă al revistei *Realitatea ilustrată*, Cluj (an II, nr. 5, 1928).

Alte ocupații: Din 1940-1944 a funcționat ca secretar general al Asociației foștilor luptători români din 1918. În Cluj a fost și președinte activ, pe urmă președinte de onoare al Reuniunii meseriașilor români. Tot din 1940-1945 a fost membru în comitetul de conducere al Asociației Refugiaților români din Ardeal (care număra peste 500000 de refugiați).

Cărți de folclor tipărite: *Poezii din răzbel și doine populare*, Editura Ion I. Ciurcu, Brașov, 1916; *Colăcările*, Editura Librăriei, Aug. Deac, Gherla, 1918; *Florile Ardealului*, Edit. Poloni, Cluj, 1927; *Colindele, Florile dalbe*, Tipogr. Astra, Cluj, str. Regina Maria 4, în 1931; *Colăcările și alte versuri glumețe*, Edit. foii Lumea și țara, Cluj, 1930; *Visuri, zodii, preziceri*, Edit. foii Lumea și țara, Cluj, 1929; *Cheia viitorului* (carte carte circulă în manuscris prin satele someșene), Biblioteca populară Lumea și țara, Cluj, 1932; *Folclor din Transilvania*, vol. III, Poezii și basme populare din Munții Rodnei, E.P.L. București, 1967; *Ileana cea norocoasă*, basme, Edit. Tineretului, București, 1968; *Filon cel viteaz*, basme, Edit. Tineretului, 1968; *Calul cu potcoave de aur*, basme, Edit. Tineretului, 1969; *Isprăvile vulpei*, povestiri, Edit. tineretului, 1968.

În manuscris, un volum de folclor din Țara Năsăudului, contractat de Editura pentru Literatură. Două volume de folclor din munții Rodnei și Țara Năsăudului, manuscrisele lor fiind cumpărate și aflătoare la Biblioteca Academiei Române, București. Fiecare din aceste volume este de peste o mie de pagini.

IUSTIN ILIEȘIU

N.B. Au scris despre *Folclor din Transilvania* voi. III, Florența Albu în *Viața românească*, an XX, nr. 12 din 1967 și Ion Șeuleanu în rev. *Steaua*, Cluj, an XVIII, nr. 9, sept. 1967."

Câteva considerații despre serviciul militar al românilor în armata imperială austriacă

Despre revoltele românilor împotriva satisfacerii serviciului militar în armata imperială austriacă există dovezi și în documentele oficiale ale vremii. Un exemplu grăitor este Ștefan Cute Nimigeanu și ceata lui de răzvrătiți din 1754 (vezi Teodor Tanco, „Lumea transilvană a lui Ion Creangă”, ed. Virtus Romana Rediviva, Cluj-Napoca, 1999, p. 31) și Atanasie Todoran cu cei 19 grăniceri năsăudeni, condamnați la moarte în 10 noiembrie 1763, dar executați doar patru, după o săptămână: „Bătrânul Todoran fu frânt cu roata, iar Vasile Dumitru din Mocod, Man Grigore din Zagra, și Vasile Oichi din Telciu fură spânzurați. Celorlalți 15 li se comută pedeapsa: să treacă de zece ori în sus și în jos printre loviturile de vergi a trei sute de soldați” (vezi David Prodan, „Înființarea regimentelor de graniță” în „Istoria României”, vol. III, București, Ed. Academiei, 1964, p. 517, apud Teodor Tanco, op. cit.). Cu siguranță, de-a lungul istoriei, aceștia nu au fost singurii.

Pentru a nu fi pedepsiți atât de aspru, fără a se opune fățiș, românii din Dieceza greco-catolică Gherla au recurs la altfel de stratageme pentru a-și reține fiii acasă, ajungând până acolo încât își botezau băieții cu nume de fată. Afirmția este susținută de „Circulara către întreg clerul diecezan”, nr. 1228/657, din 20 mai 1871, al cărei original se află astăzi la Arhiva Muzeului de Artă Comparată din Sângeorz-Băi, jud. Bistrița-Năsăud, grație regretatului sociolog Iosif Ioan Baiu; se pare că o astfel de circulară a fost trimisă și în 1867 cu nr. 1018/295 din 2 aprilie, 1867 (din păcate pe aceasta nu am descoperit-o). Dar iată cum suna circulara din 1871: „Reverendissimilor Domni Vicari Foranei și Archi Diaconi! Multu-Onorabililor Domni Protopopi și Preotii! Din incidentului, ca în ambutul Diecesei acestei a intervenit casu ca parentii noul-născutului, cointelegându-se cu Mosea; cu scopu ca noul-născutul cu timpul se pota scapa de militia, cu ocaziunea conferirii botezului înaintea Preotului la dechiaratu de feta, au pretinsu a i se pune nume femeiescu, și firesce, a-lu înscrie și în protocolulu Matriculare ca pre feta. Ca dare prevenitoriu se se precurmme, și incungiuire unele abusuri asia pecaminose, și atângare in sa valorea sacramentulu,-cari ar pote interveni seu din reutatea, seu si din simplicitatea moselor,-acesta S, Scaunu Consistoriale a aflatu de lipsa a atrage atentiunea tuturoru On. Preotii a Diecesei, ca cu ocaziunea conferirii acestui S. Sacramentu se fia cu bagare de sema la acesta impregiurare, și se-si capete convingere despre secusulu botezandului; oprindu una data strinsu si pre mosele sale, su pierderea dreptulu de mositu, dela una asemenea insielare. Din Siedintia Consistoriale tienuta în Gherla la 20 Maiu 1871. Joanu Anderko homorodanulu m. p. Vicariu gen. Capitulare”.

În perioada respectivă, serviciul militar dura între 3-12 ani afirmă dl. Liviu Păiuș în monumentală lucrare „Folclorul Țării Năsăudului”, capitolul „Folclorul cătăniei și al războiului”, ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, pp. 177-230; o altă dovadă este legenda tulburătoare legată de denumirea cimitirului „La Paltin” din comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud; această legendă a fost prelucrată de Lazăr Zavaschi și a fost publicată de Emil Boșca-Mălin în „Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc”, ed. Asociației Scriitorilor și Gazetarilor Năsăudeni, București, 1945. Este vorba despre un locuitor din comuna Șanț, jud. Bistrița-Năsăud, care a primit ordin de chemare la oaste în timp ce era la coasă. Tânăra sa soție i-a adus vestea năucitoare și, cu inima sfâșiată, i-a pregătit hainele și merinde de drum. În vremurile acelea se mergea mai mult pe jos. Ajuns la intrarea în Maieru, în apropierea cimitirului, s-a gândit să-și rupă o botă să se apere de eventualele atacuri ale câinilor din sat. S-a oprit și a încercat să rupă un paltin tânăr, exact ceea ce-i trebuia. Atunci a avut o străfulgerare: de ce să-l curme, poate că cineva l-a plantat anume acolo? Și nu l-a frânt. Într-adevăr, cu un an în urmă, o fată a tăiat un brad chiar în locul acela, dar a căzut peste ea și a omorât-o împreună cu mai multe capre. Ea a fost înmormântată aici, iar la capul ei s-a sădit un paltin. După 12 ani de cătănie, într-o vară dogoritoare, șanțanul nostru s-a întors și s-a oprit să se odihnească exact în locul unde vroise să rupă fragedul paltin; și-a adus aminte de primul lui popas, la plecarea. Acum, paltinul devenise un copac gros. L-a îmbrățișat și a plâns de bucurie că s-a întors sănătos și nemutilat. De atunci, măiereni au botezat acest cimitir „La Paltin”.

ICU CRĂCIUN

*Vezi și „Istoricul parohiei Maieru, jud. Năsăud-1938” de Iuliu Pop, paroh protopop; manuscrisul este dactilografiat, are 29 de pagini, este datat 13 aprilie 1938 și se află în posesia d-lui Petrică Hangea din comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud.

Lirica didactică

Iepurașul meu mănâncă

Astăzi pentru iepurilă
Am cules lăptuci, trifoi
Mâncăciosul iepurilă
Mâncă tot nu dă-napoi

Are-o gură foarte mare
Pentru hrană-ncăpătoare
Hranei însă nu-i i-e moale
Când este cu varză tare

Când în gură a intrat
Hrana, imediat
E luată în primire
De patru incisivi majori
Incovoiați și tăietori

Incisivi pregătiți
Sunt tari și oțeliți
După ce hrana au tăiat
O dau mai departe imediat

De canini hrana a scăpat
Iepurașul nu și-a luat
De fapt de ei trebuință n-are
După hrana ce o are

Trece hrana printr-un spațiu gol
Liniștită, ca prin mol
Însă nici nu se gândește
Că măseaua o mai mărunțește

Când ajunge la măsele
N-o întreabă de durere
Mandibula-și face meseria-n toi
Plimbându-se-nainte și-napoi

Astăzi hrana mărunțită
Cu salivă-npodobită
Ca să fie înmuiată
Pentru drumul ce-o așteaptă

Și răsuflă ușurată
Că-n faringe și esofag
Nu mai este frământată
Ci cum vrea ea e lăsată

Dar când este în stomac
Nu-i este deloc drag
Vine sucul gastric iubitor
Și-o transformă uimitor

Dup-aceea-n intestin
Are-un și mai mare chin
Bila vine din ficat
Sucul pancreatic de la pancreas
Nu le trebuie-nici un ceas
O transformă și mai tare
Nu o lasă în mirare

O transformă-ncețișor
într-o pastă și-i ușor
Dup-aceea e aleasă bine
Să se i-a substantive nutritive

Substanțele gata preparate
Trec în sânge pe neașteptate
Și-apoi sângele, bun transportor
Le duce pe la toți prin corp

Fiecare țesut să fie hrănit
Nici-un organ nu-i pârmit
Toți primesc pe-neșteptate
Substanțe gata preparate.

Prof. Szakacs Cornelia

Însemnări

Darul și Avatarul de a fi Român

Chiar dacă nu am mai scris demult în revistă mă bucur de fiecare dată când o primesc și rămân în admirația celor ce se străduiesc să-i asigure continuitatea. Mă simt de asemenea vinovată, de a nu fi fost mai aproape măcar cu sfatul pentru a face posibilă accesarea fondurilor disponibile, deși sper că drumurile sunt deja bătătorite.

Lucrând în cercetare și în contact permanent cu alte institute dar și cu structurile europene acum când suntem membri deplin ai UE nu pot să mă opresc la a reflecta uneori comparativ asupra naturii neamului nostru «nu mai puțin bun ca altele..... și totuși..... Zic totuși pentru că istoria noastră ca țară aici la porțile Europei a fost confruntată cu multe vitregii știute, ...neștiute? dar poate mult prea adesea nerecunoscute de țări pe care poate poziția geografică le-a favorizat, încercările vieții creează calitatea umană, capacitatea de a rezista, de a te ridica iarăși și iarăși și a o lua de la început cu stoicism, cu încredere că poate va fi mai bine dar fără îndoială cu credința în reușită. Acestea cred că au fost jaloanele pe care s-a format neamul nostru și atunci când vremuri grele ne-au pus la încercare românii s-au dovedit la înălțime împlinindu-și datoria față de țară.

În asemenea condiții s-au cizelat acele calități pe care le consider daruri ale semenilor mei: o ~~minte ageră, putere de muncă, chibzuință,~~ încăpățănare și-o dragoste de țărâna străbună. S-au dovedit adesea atunci când țara a avut parte de conducători cu dragoste de neam, cu dorința de a construi și de a birui. Să nu uităm că la începutul veacului trecut și-n perioada interbelică România era o țară stimată, cu o monedă forte, superioară multora în Europa. Ce frumos era de a se fi continuat!...astfel.

Au venit timpuri când tăvălugul nivelării nu a mai fost favorabil ridicării și promovării excelenței, ci mai curând a uneia « false » susținută pe criterii politice. Astfel încât ceea ce gândeam a fi daruri ale neamului au fost puse la grele încercări și mai curând au degenerat spre polul opus ajungând azi în multe situații a ne fi de ocară apartenența la neamul nostru. Cu câtă tristețe trebuie să scriu aceste rânduri, dar mi-a fost adesea dat să aud fiind în străinătate : să nu vorbim românește să ne audă cineva» sau făcându-ne că nu recunoaștem pe cei ce cerșeau prin diverse locuri din Europa, când între ei vorbeau românește..... și să nu mă mai gândesc la acele oribile acte de nesăbuiță duse de unii până la luarea vieții.

M-am tot gândit, cum e posibil, doar nu suntem mai răi ca alții, doar țara noastră e dăruită cu toate bogățiile și frumusețile ce nu ie au alții și totuși noi am încetat să o iubim și cinstim cum ar trebui. Cum s-a întâmplat ca relele din cutia Pandorei să ne copleșească întru totul ? Am uitat măsura lucrurilor, am uitat să prețuim darurile primite să le cinstim și cultivăm, am uitat că darul cel mai de preț e omnia și pierderea ei nu poate fi compensată cu tot aurul și bogățiile. Ne-am învățat să prețuim « bogățiile pe care cariile le rod și furiile le fură »...să vrem tot mai mult a aduna averi nemuncite....a ridica palate nefolositoare, a sacrifica copiii privându-i de dragostea și grija părintească umblând pe alte meleaguri după atât

de pângăritul aur amăgitor. După restricțiile impuse de regimul totalitar iată acum libertatea transformată în libertinaj, iată opțiunea multora din cei ce nu cunosc măsura și gustul dulce al lucrului bine făcut și la timp. Europa ne-a primit în rândul comunității, dar nu oricum, ci impunând să-i urmăm regulile, nimic nu se dobândește gratuit totul are un preț, înainte stabilit.

Dar poate răul cel mai mare cu care ne-am ales este rabatul la calitate, lipsa de responsabilitate, adoptarea atât de nefericitului «las' că merge și așa....» Ei bine, nu mai merge ! Din păcate acest rău a început prin rabatul la calitatea educației: România era o țară în care educația școlară avea tradiție, era o școală serioasă, exigenta a cărei miza era tocmai capacitatea concurențială, nu se putea promova fără competență. Să ne amintim că a putea ocupa o poziție ministerială în perioada interbelică era condiționată de a avea un titlu de doctorat într-o universitate străină, îndeobște pentru științele umaniste în Franța, iar pentru inginerie în Germania sau Anglia. Expertiza profesională era cartea de vizită și excelența recunoscută.

Iată, azi asistăm la fraude până și la bacalaureat ca să nu mai amintesc scurtul drum al obținerii doctoratelor pe bandă rulantă, fără lucrări științifice și publicații, recunoscute în universități la fel de necunoscute, titluri academice obținute prin cadouri și plicuri. Cum să mai aibă tinerii dorul de a rămâne în această țară astfel condusă ? Cum să se mai întoarcă de la studii din străinătate când locurile de muncă sunt ocupate de falși « experți » care-și păstrează locurile prin același sistem fraudulos !

Ești respectat pentru ceea ce știi, pentru aportul pe care-l poți aduce comunității, pentru capacitatea de a te adapta și integra în structuri stabilite și democratic întocmite. Fără a respecta regulile jocului ești un jucător eliminat. Poate și ei au învățat aceste reguli la timpul lor, dar sistemul instituțional îi obligă să le respecte. Ingeniozitatea românească de altminteri cu multe rezultate de admirat dacă ne gândim la inventivitatea și succesele în Târgurile de Inovații, dacă ne gândim la numărul olimpicilor din competițiile internaționale, România ocupând locul 11 pe națiuni la învingători. Din nefericire, talentul acestor minunați copii și al îndrumătorilor lor se va desăvârși în universități și colegii străine, căci a devenit de-acum de notorietate că învingătorii vor studia în America sau în Europa de vest, și mai puțin probabil că se vor mai întoarce toți. De ce-ar mai rămâne în țara care nu are nici o universitate în rândul celor 500 din top-ul Shanghai, sau alte clasamente ?

Că lucrurile stau așa, nu mai e nici o îndoială, dar că nu se va mai putea astfel continua trebuie să devină o certitudine. De unde e de pornit ? Poate de la o sinceră și severă analiză și autoanaliză a fiecăruia și a tuturor la un loc, la a ne regăsi cu darurile firești și a încerca să le prețuim cu credința, prin muncă cinstită, prin dăruire, iar nu raportându-ne mereu la vecinul de alături. Să sperăm totuși că încă nu e prea târziu ca lucrurile să se îndrepte să se pună capăt abuzului și să fie apreciate valorile reale ale neamului nostru, contribuind fiecare cu ce are mai de preț, oferind iar nu luând pe nedrept....

Clementina Timuș

Distorie

Maieru - file de monografie (47)

La puțină vreme după adunarea populară din Feldru (30 ianuarie 1775), starea de spirit în cele 23 de sate românești devenea tot mai încordată. De fapt, îndârjirea populației împotriva stăpânirii bistrifene devenea adevărată răscoală pentru ținutul năsăudean. Era imperios necesar să se țină un alt sobor în vara anului 1756 în satul Mocod, sub conducerea lui Macavei al Floarei. Au luat parte la acest adevărat congres țărănesc delegații din fiecare sat năsăudean. S-au etalat din nou toate nelegiuirile și asupririle din partea sașilor care au asuprit populația românească într-atât încât rar vezi un gospodar cu doi boi.

A fost proclamat în calitate de conducător al răzmeriței susnumitul **Macavei din Mocod** care „a poruncit ca oamenii să stea gata”. Acesta a mai trimis stăpânirii alte câteva jâlbi care, evident, n-au fost luate în seamă. În anul următor, 1757, Macavei dă semnalul răzmeriței, interzicând să se mai dea bucate pentru oraș. Soldații trimiși de stăpânire sunt alungați cu pietre. Îndârjirea dintre conducătorii sași și românii din cele 23 de sate crește tot mai mult. Macavei își are un sprijin de nădejde în Ștefan Nimigeanu (Cute) din Feldru.

Din satul Maieru se distingeau fruntașii **Todor Clompoș**, **Tofan al lui Samson**, **Ilieș a Hogii**, **George Pârlea** și **Demian Ureche**. Împreună cu **Demian Ureche**, un alt fruntaș măierean, **Toma Olar**, apoi **Ilieș Hoge** au înaintat o petiție către împărăteasa Maria Tereza, în 1755, ca delegații ai comunei.¹

Matadorii măierenii ai mișcării instigă poporul să nu plătească decât numai singură darea regească. În solidar, măierenii și mocodenii respingeau orice demers al asupritorilor bistrifeni.

Șeful revoluționarilor din Maieru, George Pârlea este prins și întemnițat la Bistrița. În data de 2 iunie 1756 este supus unui interogatoriu: Are etatea de 63 de ani și este din Maieru.

„Ai fost în Mocod și cu cine?”

- Da, am fost, înainte cu 3 săptămâni, cu Todor Clompoș.
- Cine te-a trimis acolo?
- Întreg satul!
- În ce chestie v-a trimis satul în Mocod?
- Canceliștii fiscali au chemat cu sigil regesc, din fiecare sat câte doi bărbați. Satul ne-a trimis pe noi doi.
- Ce ai isprăvit tu în Mocod și ce-au spus canceliștii?
- Canceliștii m-au întrebat dacă satul vrea să țină cu celelalte sate în procesele începute. La început am promis cu ceilalți, mai apoi am ezitat, deoarece în cercul Rodnei până acum s-au găsit 20 de săptămâni care zic că ar fi mincinoși canceliștii și încearcă „numai să scoată bani de pe district.

Atunci canceliștii au expus că ei împreună cu servitorii lor trăiesc din banii proprii și-și țin pe bani proprii cai cu fân și ovăz. Districtul întreg le-a promis doar blâni și piei de lup, dar nu le-au dat. La aceste vorbe ale canceliștilor districtuali prezenți, oare n-am putea să ne răfuim cu bani? Învoindu-ne, i-am întrebat pe canceliști că ce sumă ar pretinde în locul pieilor de lup. Eu au răspuns că 24 fl., dar au lăsat până la 20 fl. ungurești. Mai departe ne-au întrebat canceliștii că ce lucrăm pentru oraș și la ce muncă suntem forțați de orașeni. La acestea am rămas că trebuie să facem lemne de clădit și trunci pentru scânduri, apoi să le ducem la ferestrele orașului. Pe scurt, că trebuie să lucrăm tot ce ni se poruncește. Atunci canceliștii au zis: dacă o faceți de bună voie, o puteți face, dar datori nu sunteți s-o faceți, căci n-a ordonat-o împărăteasa.

- Cine a reținut pe sătenii din Maieru să nu taie trunchiuri și să-i ducă la ferăstrăul orașului?

- Eu și cu Clompoș la îndemnul canceliștilor, pentru că atunci când am fost în Mocod am hotărât ca numai atunci să cărăm orașenilor trunchiuri și lemne de clădit când vor face aceasta și satele din cercul inferior.”²

Dialogul continuă tot mai încrâncenat. A fost arestat și George Pârlea. Măierenii nu s-au împotmolit, dimpotrivă, ei și-au ales un alt conducător al cărui nume nu vor să-l divulge, dar din informațiile culese de canceliști „pare să fie orb de un ochi”. Abia după aproape două luni de temniță, în 6 iulie, „George Pârlea „valahul rebel din Maieru” este eliberat pe gaj împreună cu câțiva mocodeni.

Sașii, în naivitatea lor, credeau că districtul valah va putea fi pacificat de către o nouă comisie cerută de la guvern: „se delegă o comisie pentru liniștirea districtului valah rebel”. Apoi se mai instituie o altă comisie pentru a conscrie populația la dare. Dar Maieru, „sat cu valahi obraznici” se opune cu și mai multă îndârjire. Locuitorii „declară pe un ton ridicat că nu voiesc să plătească nici un fel de tribut, nici impozitul pe porci „că doar orașul ne-a supt destul, de am rămas ca degetul”. Asta la îndemnul lui Macavei din Mocod și al lui Ștefan Cute (Nimigeanul) din Feldru, acesta din urmă fiind conducătorul și port-parola țărănilor din cercul de sus. Măierenii refuză să mai plătească vreun impozit. Aceștia sunt chemați în fața unei noi comisii de anchetă, dar refuză categoric, spunând că nu plătesc nimic până nu le „vine delegatul trimis la împăratul”. Aveau și un avocat, pe Mihail Baila din Maramureș.

Districtul e departe de a fi pacificat.

Spionii din Rodna și din Maieru, care erau de obicei cărciumarii orașenești anunțau că „o mulțime de tineri valahi

se adună grămadă prin păduri”. Ștefan Nimigeanu (Cute) care luase comanda răzvrătiților, dă poruncă aspră să nu se transmită nici un fel de ordin al magistratului dintr-un sat în altul, ori să dea cuiva cal în acest scop, mai puțin diurne și alimente. Care va face, va fi alungat din sat cu toate ale sale și cu copiii cu tot. Acestea se petreceau în iarna anului 1759, când în cercul de jos al Districtului, documentele încep să vorbească de un alt cap de răscoală, anume de Todoran din Bichigiu.

Ștefan Nimigeanu-Cute și cu aghiotantul său, măiereanul Todor Clompoș se arată a fi cei mai îndârjiți în continuarea luptei împotriva rapacității administrației bistrifene. Despre Macavei din Mocod se aude tot mai rar. Aceștia doi iau jurământ Românilor că nu se vor mai supune orașului”.

Emil Boșca-Mălin consemnează mai departe faptele de curaj ale măierenilor și ale căpeteniilor acestora, intitulându-și un capitol din lucrarea amintită: „Mândrii măiere”³. Redăm în rezumat o scenă din Tumultul: Duminică, 24 iunie (1759) fiind cu execuție militară în Maieru, a venit la casa judeului întreg satul în frunte cu Avram Leonte care a deschis o scrisoare pecetluită adusă de Toma Varvari din Feldru, scrisoare adresată de Mihail Balia din Maramureș, către guvernul toți s-au întors spre mine și mi-au zis, mai ales Leonte, cu vorbe dure. Balia Mihai (avocatul măierenilor) a poruncit ca fiecare om din district, care încă n-a jurat cu noi împreună, să fie luat sub jurământ ca întreg Districtul, unanimit, să poată păși contra orașenilor. Astfel, atât eu cât și judele satului, apoi Nicolae Gașpar și încă câțiva am fost duși să jurăm. Când eu și judele n-am voit să jurăm, ne-au apucat de cap și au voit să ne bată. Atunci eu am întrebat că pe ce să jur, ori vreau să mă facă catolic, calvin, ori altceva, că doară altfel n-aș avea să jur după ce am făcut odată jurământ ca fost jude și slobodnic, înaintea magistratului. La vorbele acestea într-atât s-au infuriat încât au sărit asupra mea și atunci, de frică, am ridicat mâna la jurământ, odată cu ceilalți – pe jude însă l-au lăsat în pace. Jurământul a sunat că toți vom ține laolaltă cu poporul și nu cu stăpânii din oraș”.

Vom continua în episodul următor.

SEVER URSA

Note bibliografice:

- 1/ Emil Boșca-Mălin, *Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc*, București, 1945. Ed. Asociației Scriitorilor și Gazetarilor Năsăudeni, pp. 42-44;
- 2/ Idem, op. citată, pp. 27-31;
- 3/ Idem, op. cit., pp. 31-32.

Soliloc în ziceri înțelepte

Săraca... cacofonie

În multe cazuri devenim prea toleranți față de grave greșeli de exprimare, dezacorduri gramaticale de tip manele: „Mă iubește femeile/Și e moarte dupe mine...”

Și mai condamnabile sunt imprecaziile cu care spurcăm „limba veche și-nțeleaptă”, ca de exemplu „maica cui te-o făcut” etc. Ne cerem scuze nu pentru murdăria înjurăturii în sine, cum s-ar veni, ci pentru biata cacofonie inclusă în expresia dată. Culmea! De parcă expresia citată ar trebui, chipurile, trecută cu vederea. Ne grăbim să sancționăm silabele... ca... cu... ca să nu ne scape, vezi Doamne, nepedepsită fâșiala imperecherii acestora.

Să nu fim, totuși, scumpi la țărățe și ieftini la faină. Măcar badea Ion zice un „Doamne iartă-mă!” Dar nu pentru cacofonie, de care este inconștient, cât pentru vorba injurioasă. „Pardon de expresie” mai zic eroii lui Caragiale. Să-i spunem numele întreg: Ion Luca Caragiale. Ce să-i faci? Poți evita această cacofonie?

De ce nu facem caz de o altă „greșeală” cum ar fi folosirea inadecvată a pronumelui personal de politețe. Noi între noi ne spunem: „Dumneata, Dumnealui, iar lui Dumnezeu ne adresăm cu „Ru, Doamne, Ție, Lui etc.

Unii vorbitori vrând să pară stilați cu orice preț, să-și impresioneze plăcut ascultătorii, dar mai mult dintr-un fel de snobism lingvistic, folosesc prompt balsamul unei biete virgule interpușe: „ca virgulă, copiii”, „ca, virgulă, cutare etc.”. Se mai zice că, virgulă, cuvintele (na, că m-am molipsit și eu!) ar trebui să se bucure de drepturi egale, mai ales în fața lingviștilor. Aseară, la o emisiune tv. de sport, un mare potent al fotbalului, a pronunțat la un moment dat pur și simplu cuvântul „căcat”. În reproduc cu jena celor șapte ani de-acasă. Iar respectivul nu s-a sinchisit să-și ceară scuze nici de la telespectatori, nici de la grupul de preopinienți. Ei, nici chiar așa!

Redăm aici catrenul unui anonim față cu fenomenul lexical în dezbatere: „În arealul limbii române/(cum se mai spune)/O biată cacofonie/Și cere cetățenie...” Ei, nici chiar așa!

Ne mână gândul la prea mult întrebuintatul cuvânt „problemă”, de care ne-am ocupat data trecută. Ne place, nu ne place, nu putem izgoni din împărăția limbii toate vocabulele cacofonice printr-o simplă ordonanță de urgență...

Țăranul român, omul de rând, nu cred să se fi ferit vreodată de fenomenul în discuție. Și, doar, se știe că el este făuritorul de veacuri al limbii. Pe dânsul îl putem auzi rostind fără ezitare expresii ca: „Fuge ca calul și rabdă ca câinele”, sau: „L-o ars ca cu focul”. Îl întreb: bade loane, ai buletinul la d-ta? – Nu știu, stai că cat în traistă... răspunde el liniștit. Apoi, lasă-mă cu domni dumnitale, că au nasurile prea subțiri, încheie el discuția.

Limba curge în firescul ei, nepigmentată cu scuze și proteze.

Ce ne facem, în limbă avem și unele cacofonii „legale”, consacrate, aproape de neevitat: Banca Comercială, Ion Luca Caragiale, biserica catolică, Marica Camil, cacaoa etc. N-o încurajăm, dar nici n-o putem zăvorî în subsolul limbii. O tolerăm. Alte limbi nu par preocupate de fenomene. Și totuși cuvântul ne vine de la frații francezi (cacophonie). Până și în dicționare definiția e sobră, cu oarecare jenă și pudoare: „asociație neplăcută de sunete. În muzică: suprapunere de note discordante”.

Dacă, din întâmplare, în fluxul vorbirii sau scrierii scăpăm câte o cacofonie și uităm să invocăm virgula și să ne cerem scuze, n-ar fi un capăt de țară...

Săraca (,) cacofonie!

ION DELAMARGINĂ

ȘEZĂTOAREA PE VALEA ILVEI -de la obicei la spectacol-

Ca ocupație străveche prelucrarea inului și a cânepii a cunoscut obiceiuri, practici ritualice și credințe pe întreg teritoriul locuit de români.

Aceasta ocupație în ținutul Năsăudului (și nu numai) se desfășura mai ales în șezătoare.

Obicei răspândit în întreg ținutul năsăudean(vezi N. Bot-Sezatoarea în zona Năsăudului, în Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei pe anii 1965-1967, Cluj 1969, pag. 305-346) șezătoarea apare azi cu totul sporadic în satele de pe Valea-Ilvei. În urmă cu aproximativ 30 de ani obiceiul se desfășura în fiecare localitate de pe această vale.

Datina aceasta se practica începând cu postul Crăciunului până « ieșim la plug ».

Strănsura aceasta de fete și feciori e tot mai rară (aproape a dispărut) deoarece în șezătoare principalul lucru care se desfășoară este torsul fuilorului, al cânepii, care astăzi nu se mai cultivă. Alături de tors în șezătoare se mai cosea, « strecaneau ».

Șezătoarea avea loc în fiecare seară, mai puțin sâmbăta și duminica precum și în serile premergătoare sărbătorilor. Odată cu lăsarea serii fetele se adunau la *gazda* șezătorii - femeie cu autoritate, mai ales morală, care avea rolul de a supraveghea fetele până după miezul nopții, gazda locuind de obicei în centrul localității sau la intersecția de văi și drumuri.

Fetele care participau la șezătoarea plăteau gazdei petrolul consumat, mai târziu factura la curent electric și spălau dușumeaua « podelele » sau torceau pentru gazdă.

Deoarece în șezătoarea se desfășurau anumite practici se dorea ca gazda șezătorii să fie « une nu-i bărbat la casă »³, sau acolo « une-s uamini de treaba »⁴.

De ce se făcea șezătoarea ?

Se făceau șezători « pentru că ți-e drag, iești mai multe laolaltă⁷ și lucră mai cu spor »⁵. Se discutau apoi toate evenimentele din viața satului, se interpreta întregul repertoriu folcloric local și se organizau diferite jocuri de societate.

Șezătoarea era de asemenea un bun prilej de cunoaștere reciprocă între fete și feciori, fiind mediul stabilirii relațiilor care duc la căsătorie în mediul rural, feciorii având posibilitatea să vadă hărnicia și comportarea fetelor.

Alt rol al șezătorii era acela de a iniția feciorii

și fetele în jocul local și de a-i pregăti pentru viața de familie. De asemenea, în șezători se pregăteau cetele de colindători, care în ajunul Crăciunului, al Anului Nou și Bobotezei umpleau ulițele satelor.

Dacă fetele vin în șezătoarea odată cu lăsarea serii sosirea feciorilor este incertă. În așteptarea lor, fetele, lucrând, cântă "cântece interpretate individual și în grup, iar ca specii doinele și cântecele bătrânești" (Atanasie Marienescu - "Siedetoarea", în "Familia" X, 1874, pag. 612 apud N.B. op. cit. pag. 313)

Pe Valea-Ilvei în șezători se cântau: Catu-i lumea pe su' soare, N-o vinit badea de-aseară, Să te-nsoiri, badiță-nsoiri, Cu Valean, La fântâna corbului și bineînțelese colinde.

Șezătorie n-au farmec, înșă, dacă nu vin feciorii. « Can' îți intră drăguțu' erai tare bucuoroasă, te roșai, tâte se uitau la tine »⁶

Pentru aducerea feciorilor se făceau tot felul de practici magice; executate de fete în grup sau individual, după cum o cerea datina.

Ca sa „vie” mai repede feciorii se cântau următoarele versuri:

»Se sară-i aiastă sară
Da-i sară de șezătoare
Fete sunt, feșiori n-avem
Ni-om face v-o doi de lemn
Cu pcioare de trujăni
Om zice că-s lătureni »

- va urma -

Prof. URECHE IERONIM
ILVA-MARE

¹ Informatoare Catarig E. Ilva-Mare

² strecaneste, croșetează

³ I. Ureche, Sărbătorile de iarnă și primăvara în Poiana Ilvei și Lunca Ilvei, lucrare de diploma, Cluj, 1978

⁴ id. ibid.

⁵ Informatoare Tomi V., Lunca-Ilvei

⁶ Informatoare Danila I, Poiana Ilvei

⁷ Vezi N. Bot, Șezătoarea în zona Năsăudului”

pag.332

⁸ Informatori din Ilva-Mare și Poiana Ilvei

⁹ N. Bot. op. cit. pag.333

¹⁰ Pentru alte jocuri vezi, idem, ibidem, p.332 și urm.

¹¹ L. Reboreanu, Lauda țărănilor roman, Buc. 1940

DESPRE CREDINȚĂ PREDICĂ ȚINUTĂ ÎN DUMINICA A X-A DUPĂ RUSALII

„Dacă a-i avea credință cât un bob de muștar, a-i spune muntelui acestuia să se mute și el s-ar muta, nimic n-ar fi cu neputință” (Mt. 17,20)

Socotesc că, după cuvântul mamă, tată, Dumnezeu, Isus Cristos, cele mai uzitate cuvinte de către creștini sunt cuvintele cred și credință. Religia noastră, ca legătură cu Dumnezeu, are o linie după care se desfășoară și care, o arată numai credința. Un lucru folosit continuu, ajunge obișnuit. Așa este și cu cele ale sufletului, dintre care face parte și credința. Tot ceea ce facem în Biserică, tot ceea ce ne sărbătorim, tot ce dorim și nădăjduim, tot ceea ce ne îndeamnă să lucrăm într-un anumit fel, tot ce dă echilibrul vieții, este credința. Prin credință socotim că lumea este făcută prin Cuvântul lui Dumnezeu (Ev. 11,2). Prin credință socotim că, Domnul Isus, este Fiul lui Dumnezeu. Prin credință, că este Cuvântul - Logosul întrupat, prin care, Dumnezeu a făcut lumea „A zis să se facă și s-a făcut”. Prin credință credem că Logosul s-a întrupat. Deci, El a fost înainte de toți vecii, a participat la facerea lumii. A zis să fie lumină și s-a făcut lumină, de aceea Cuvântul lui Dumnezeu este Lumina lumii.

Prin lumină se dezmoțesc toate, prin lumină se coace grâul, de aceea Logosul este și Pâinea vieții, în „Rugăciunea Domnească cerem pâinea cea spre ființă” dar, de fapt îl cerem pe Isus. Prin credință, Fiul, ascultător de tatăl, a putut răbda cele mai groaznice chinuri, batjocuri și umilința pe dealul Căpățânei. Prin credință, pâinea și vinul Sfintei împărtășanii, se prefac în scump trupul și sângele Domnului. Prin credință primim Sfintele Taine și ierurgii ca, mijloace de revărsare a harului divin. Prin credință, Mântuitorul a săvârșit minuni. Prin credință și din credință, i-a dat vederea orbului Bartimeu, femeii bolnave de hemoragie, epilepticului (Mc. 9, 24). Prin credință s-a săvârșit învierea fiicei lui Iair, a lui Lazăr, ș. a. m. d. Fericita Caterina de Siena afirmă că „nu piroanele L-au ținut pe cruce, ci credința și dragostea față de cei pe care ne-a făcut după chipul și asemănarea Sa”. A crede nu este sinonim cu a demonstra, a dovedi. Completarea lui „a crede” este a mărturisi. Așadar, faptele bune și mărturisirea credinței, prefac verbul „a crede” în putere egală cu atracția universală prin care corpurile cerești nu se izbesc unul de altul spunea părintele Nicolae Delarohia. Credință a avut și Disimas, tâlharul din dreapta pentru că celălalt îl ironiza „Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-te de pe cruce”. Pentru credința sa Mărturisită este primul care a văzut Raiul. Spuneam că, a crede este sinonim cu a mărturisi, în Sfânta împărtășanie preotul zice pentru noi: „Cred, Doamne, și mărturisesc că Tu ești Fiul lui Dumnezeu cel viu”.

Crezul sau Simbolul credinței ne învață să credem întru unul Dumnezeu treimic. Prezintă viața lui Isus, credința în Fecioara Maria; credința în Duhul Sfânt, ca persoană egală, credința în Biserică și mărturisirea unui botez - ca poartă de intrare în creștinism. Așadar credința nu trebuie arătată, demonstrată, pipăită, ci mărturisită. Numai așa credința este puterea sufletească de a accepta ca adevăruri învățăturile Bisericii și mărturisirea acestor convingeri.

Sfântul Crez a luat naștere, primele șapte articole pe vremea lui Constantin cei Mare la Niceea în 325, unde au participat 318 episcopi și s-a terminat la Constantinopol în 381. Iată deci, Sfinții Părinți, sub inspirația și oblăduirea Duhului

Sfânt, au întocmit acest Simbol de credință al creștinismului. La Sfânta Liturghie, pericopa „Ușile, ușile”, însemnează că, cei care nu s-au botezat, catehumenii trebuiau să iasă când se spunea Crezul.

Mulți se supără dacă îi numești credincioși, și răspund cu răutate: „credința în Biserică”. Același lucru, dacă vorbești de numele Domnului mai ales unde se bea, unde-i veselie etc. Să nu uităm că, la nunta din Cana, Isus și-a arătat prima dată dumnezeirea Sa.

Așadar, numele Domnului, trebuie să fie pe buzele noastre oriunde, oricând, și în tot locul, pentru că „credința este încrederea neclintită în lucrurile nădăjduite” (Ev. 11, 1). Cuvântul Lui Dumnezeu, este hrană, sprijin și îndrumare.

Cum apare credința? Sfântul Apostol Pavel în Rom. 10, 17 spune: „Credința vine în urma auzirii; iar auzirea prin cuvântul lui Cristos”. Așadar, copiii mersul la Biserică și școală, pentru că nădăjduiesc ca ora de religie să fie în sufletul copiilor o mică biserică, în duminica trecută, în pericopa evanghelică „Umblarea pe mare și potolirea furtunii” Mântuitorul i-a întins mâna lui Petru și i-a spus „Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?” (Mt. 14, 23). Iată deci, credința alungă orice îndoială. Dioclețian care ucidea pe creștini, pe Sfântul Gheorghe care îl mărturisea pe Cristos i-a cerut acestuia să facă o minune; să învie un mort. După o rugăciune - stăruitoare ca și tatăl - din Evanghelia de azi, cu lacrimi s-a rugat și spre izbăvirea creștinilor, mortul a înviat. Tot așa, Mântuitorul i-a arătat lui Petru că nu furia vântului l-a făcut să se scufunde, ci puținătatea credinței.

Începutul credinței este tainic. Mergi la biserică; lipsești din anumite motive; toată săptămâna următoare simți că ai pierdut ceva. Marele teozof Blaga: „Așa cum luna mărește și mai tare taina nopții”, tot așa și Biserica și rugăciunea, te apropie de această taină numită credință. Putem numi așadar credința o taină, o culme de lumină și putere și izbăvire. „Prin credință se coboară Duhul lui Dumnezeu care ne învață toate” (In. 14, 26). Cuvântul lui Dumnezeu hrănește și sporește credința. Psalmistul afirmă: „Cuvântul Tău, Doamne, este candelă pentru picioarele mele, o lumină pe cărarea mea” (Ps. CXIX). Sfânta Scriptură -Cartea Cărților, cu Biserica ce păstrează și tezaurizează Cuvântul Domnului, sunt izvoarele care ne toarnă în suflet credința.

Tatăl copilului epileptic, din Evanghelia de azi, a venit cum este un părinte adevărat, când își vede copilul suferind la Mântuitorul. Isus l-a întrebat: „De câtă vreme i-a venit aceasta?” „Din pruncie - de poți face ceva, ajută-ne, fiindu-ți milă de noi” (Mc. 9,12). Isus îi zice: „De poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede” (Mc. 9, 23). Cu lacrimi, cu credință nețarmurită în cuvântul Domnului și ajutorul Său, cu lacrimi a strigat, sfâșietor a strigat: „Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!” Copilul se ridică ca după un somn. Ucenicii Mântuitorului îl întreabă: „Pentru ce noi nu am putut să scoatem acest duh din el?” - „Acest neam de demoni, cu nimic nu poate ieși, decât cu rugăciune și post” - răspunde Isus (Mc. 9, 28). Așadar, rugăciunea din străfundurile ființei noastre, smerenia și lacrimile completează credința care, trebuie mărturisită, iar pericopa de azi, poate fi „piatra unghiulară a creștinismului” spunea N. Steinhardt, evreul convertit la creștinism.

Sandu Al. Ratiu

IZBĂVIREA PRIN CULTURA

de Icu Crăciun

Să ne bucurăm, mai ales dascălii măiereni, au privilegiul, marea șansă de a fi colegi cu un scriitor, - membru al Uniunii Scriitorilor - filiala Bistrița; acesta este Icu Crăciun care, publică „În căutarea graalului”, Ed. Saeculum Beclean, 2003, continuă cu „În spatele călărețului”, Ed. Grinta, 2005. În 2007, scoate la Ed. Eikon, Un jurnal de front în versuri, al lui Octavian Hodoroga, talentat poet popular, unde personificarea morții, este văzută sub forma unei nunți ca în Miorița cea culeasă de Alecsandri. Continuă în 2008 la Ed. Grinta din Cluj -Napoca cu „Pești și parașute”, microroman care prezintă cruda realitate de a munci în străinătate, practicarea celei mai vechi meserii, cum afirma autorul pagina 9 „tu nu trebuie decât să cauți curvele, că banii vor veni”.

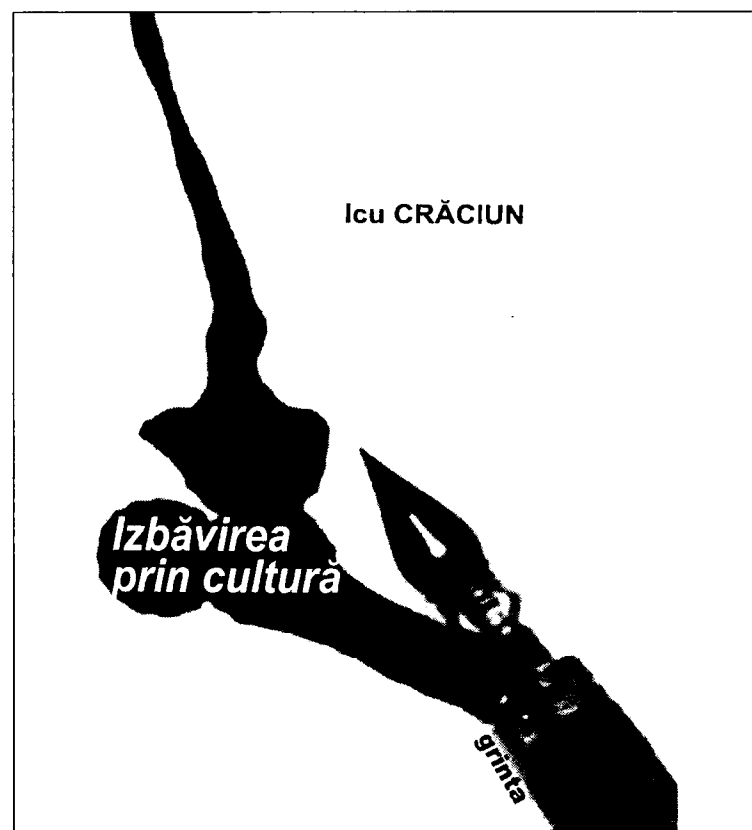
„Întoarcerea la clasici” apoi a cincea carte de autor „Izbăvirea prin cultură”, Ed. Grinta, 2008, Cluj - Napoca, carte care adună o parte din articolele publicate în reviste de prestigiu ca: „Revista Ilustrată”, „Mișcarea literară”, „Lada de zestre”, dar și în „Cubul Visurilor” - revistă al cărei redactor șef este.

Mă duce gândul la întemeietorul Reformei protestante, Martin Luther, una din marile personalități din Istoria Bisericii Universale. După obținerea titlului de doctor în teologie în 1512, ține cursuri de exegeză la cărțile Bibliei. Influențat de Fer. Augustin care, a susținut că omul dobândește mântuirea numai prin harul lui Dumnezeu; Luther, lansează teza „Sola fide” adică, omul se justifică sau se mântuiește numai prin credință, învățătură care va deveni centru teologiei sale. Dacă la Luther „mântuirea vine prin credință”, la Icu Crăciun „izbăvirea vine prin cultură”. De ce n-ar avea dreptate; câtă vreme esența acestei cărți este „credință plus cultură egal om deplin”.

Aceste articole cum afirmă autorul „adună o parte din articolele publicare între anii 2006 - 2008”, este deci o carte de publicistică. Publicistica lui Icu Crăciun se centrează pe cronici condensate pe care te pot epuiza într-un timp relativ scurt, urmărind evenimentul, tema anunțată în titluri foarte sugestive și nuanțate cum ar fi: „Învinuit din cauza lui Coșbuc”. Ca cititor te întreb: ce are poezia „Noi vrem pământ” cu un proces intentat lui Ilarie R. Banciu și făcut cunoscut de „Foaia poporului” nr. 5, din 10 februarie 1895.

Sau semnalul că se împlinesc anul acesta 160 de ani de la nașterea lui A. P. Alexi, patronul școlii generale din Sângeorz - Băi. Apoi, despre iubitul profesor Sandu Manoliu de la Școala Normală de învățători din Năsăudul anilor 1925 - 1929. Eseuri ca „România în Arhipelagul Gulag” al lui A. Soljenitșin - carte care a zguduit din temelii comunismul, fac din Icu Crăciun, scriitorul pe care trebuie să-l căutăm pentru a te îmbogăți și a-ți găsi „izbăvirea prin cultură”.

Sandu Al. Rațiu

Rebreniana

Nume proprii în opera lui Rebreanu

I. STUDIU INTRODUCŢIV (3)

Un loc important ocupă numele proprii în opera lui Ion Creangă mai ales prin folosirea unor porecle cu o deosebită putere de caracterizare: Mogorogea, Chiorpec, Ciucălău, Torcălău, Spânul, Gerilă, Flămânzilă, Ochilă, Setilă, Păsărilă-Lăţilungilă.

Ioan Luca Caragiale individualizează personaje tipice prin folosirea subtilă a numelor proprii. Funcţia satirică a acestor nume a fost analizată pe larg de critica şi istoria literară. Lucrarea de bază care aparţine lui Garabet Ibrăileanu se menţine şi astăzi prin valoarea interpretărilor. În acest studiu, criticul subliniază că nici un creator adevărat nu-şi poate gândi opera dacă nu ştie numele fiinţelor pe care le creează. Cel care nu dă importanţă acestui aspect dă dovadă că nu vede personajul, că nu e creator. Pentru un scriitor numele comune sunt asociate strâns cu noţiunea, numele proprii, în schimb, capătă caracterul personajelor care le poartă. Deosebirea dintre numele din viaţa reală care din cauza deprinderii se sudează cu imaginea fizică şi morală a purtătorului, devenind o însuşire a lui şi cele din arta literară este reliefată de critic astfel: „Fiinţa creată nu poate creşte fără un nume, numele nu va fi oricare ci unul care să semene cu personajul”.^{2/}

Scriitorul trebuie deci să ghicească numele personajelor sale prin intuiţie ajutat de orice alte împrejurări ţinându-se seama chiar şi de sonoritatea lui. În opera lui Caragiale numele proprii seamănă cu personajele prin ele însele. Unitatea dintre caracterul personajului şi numele atribuit acestuia este atât de puternică încât nu i s-ar putea conferi o altă numire: Farfuridi, Brânzovenescu, Trahanache, Caţavencu, Agamiţă Dandanache, Lache, Mache, Tache şi Crăcănel. Prin folosirea numelor proprii larg întrebuiţate: Didina, Ziţa, Mitică, Popescu, Ionescu, Caragiale evocă lipsa de individualizare a acestor personaje şi caracterul lor de gloată deoarece ele nu au individualitate nici în viaţa reală.

Problema numelui pentru Caragiale face parte din însuşi procesul de creaţie fapt pe care îl vom întâlni mai târziu şi în opera lui Liviu Rebreanu. Aproape toate numele personajelor caragialiene indică natura lor cel puţin dintr-un punct de vedere. Numele propriu este mai important decât la alţi scriitori din cauza efectelor comice pe care scriitorul vrea să le imprime operei sale. Numele Mitică ajunge astfel sinonim cu trăsătura principală a unei pătri sociale sub aspectul ei naţional. Pompiliu Constantinescu afirma că: „miticianul este o categorie morală a micului burghez din capitală. Mitică este deşteptul naţional prin excelenţă, spiritul superficial care se pricepe în orice domeniu... Flecar până la mânia, iubitor de farse până la puerilitate, abil în lucruri mărunte, duşman al serviabilităţii dar amator al favoritismului cu profit personal.”^{3/}

Folosirea pronumelui de politeţe care însoţeşte pronumele proprii are o deosebită semnificaţie socială: Conu Leonida, Jupân Dumitrache şi nenea Trahanache. Din lumea rurală a lui Caragiale în care se consumă milenara suferinţă a ţăranului român se detaşează net simbolicul nume Ion din schiţa Arendaşul român şi drama Năpasta întocmai ca şi în opera lui Rebreanu.

Caracterizarea prin nume proprii ca procedeu frecvent în secolul al XIX-lea este întâlnită şi la alţi scriitori. În opera lui Costache Negruzzi majoritatea numelor proprii sunt evocative, livreşti, cerute de tematică istorică sau culturală a operei. Rolul unor asemenea nume este pur informativ. Altele sunt valorificate de scriitor pentru a alcătui imagini artistice inedite dând un caracter original stilului scriitorului. 4/ Analiza valorii stilistice cuprinde nume din mitologia, istoria şi cultura română, din mitologia creştină, din literatura şi cultura universală medievală şi modernă, istoria universală medievală

şi modernă, literatura naţională şi din folclor. În domeniul onomasticii operei lui Negruzzi comentând exclusiv numele livreşti subliniem realismul operei scriitorului. Unele cuvinte culte sunt transformate în nume proprii cu scopul de a reliefa incultura provincialului. Ridicilizarea unor personaje se face şi prin intermediul unor numiri topice. Acest procedeu este folosit şi în opera lui Vasile Alecsandri. Evoluţia utilizării acestor nume livreşti dovedeşte calea artistică a scriitorului înspre stilul artistic realist.

Mateiu I. Caragiale în romanul Craii de Curtea-Veche, foloseşte numele proprii sub raport etimologic şi semantic. Numele personajelor ne prezintă aspecte simbolice şi reuşesc să contureze caracterizarea sintetică a acestora. Paşadia Măgurean, nume vechi care are o valoare expresionistă dar şi una pitorească cu o nuanţă de straniu este folosit alături de Pirgu, cu sens ironic depreciativ.^{5/} Numele proprii de factură livrească sunt imagini-efigie menite să proiecteze personajul prin generalizare. Imaginile livreşti prezente prin nume proprii constituie un tip metaforic de simboluri onomastice, o tipizare în sens generalizator. Aluzia artistică livrească se plasticizează printr-o policromie neoromantică, aria imaginilor onomastice livreşti este deosebit de vastă. Ca şi la Arghezi, cuvântul de ocară devine parte integrantă a exprimării artistice, numele dovedind o minuţiozitate balzaciană a detaliului artistic.

În opera lui Alexandru Vlahuţă se remarcă valoarea pamfletară a peiorativului injurios din profilurile în versuri sau din ciclul Câtiva paraziți: Chimiţă, Ramses, Dincă C. Buleandră.

Imaginea caricaturală a societăţii vremii este înfăţişată şi prin ţara imaginară din opera lui Arghezi, Ţara de Kutî. Caracterizarea prin nume proprii continuă şi în veacul următor cu precădere în opera satirică a scriitorilor A. Bacalbaşa, Tudor Arghezi.

Într-o operă din afara sferei comice, numele eroilor conţin deosebite semnificaţii. În opera lui Mihail Sadoveanu, Toate numele sunt adevărate şi corespund unei stări sufleteşti.^{6/} Aici predomină o mulţime de nume proprii de sonoritate veche ţărănească, Zaharia, Samoilă, asemănătoare cu cele întâlnite şi în opera lui Liviu Rebreanu.

Din analiza numelor proprii pot fi relevate noi aspecte de detaliu ale lexicului şi stilului artistic. Un prim aspect din punct de vedere lexical din onomastica operei lui Ion Agârbiceanu este cel documentar.^{7/} Relaţia dintre onomastica uzuală din timpul vieţii scriitorului şi reflectarea ei în operă constituie un reper de bază în cercetarea numelor proprii. Numele de ţărani la care se adaugă prenume tradiţionale larg reprezentate în onomastica românească în special cele de provenienţă calendaristică sunt perpetuate pe cale genealogică, adică transmise de la antecesorii la urmaşi: Ion, George, Ana, Nicolae, Petre, întocmai ca şi la Liviu Rebreanu.

Onomastica literară cunoaşte în ultimele decenii o deosebită dezvoltare fapt care o individualizează ca o disciplină de sine stătătoare. Studiilor amintite li se pot adăuga şi altele care largesc aria de interdisciplinaritate a acestei ştiinţe. Alte direcţii de cercetare a numelor proprii în stabilirea filiaţiunii vechilor traduceri româneşti arătând mecanismul unor transformări ale acestora în aspect de original.^{8/} Bogrea sublinia că: „nu există, în adevăr, nume propriu care să nu aibă la bază un nume comun oarecare... Se înţelege prin urmare de ce onomastica poate fi exploatată ca un izvor de limbă”.^{9/}

Preocupări în studierea numelor proprii întâlnim şi la V. M. Ungureanu, Antroponime în poezia populară românească; Augustin Pop, Numele proprii în poezia lui Ion Barbu; I. T. Stan, Onomastica

în romanul „Îngerul a strigat”, de Fănuş Neagu; Gavril Istrate, Nume de oameni în opera lui Sadoveanu şi Pompiliu Marcea, Umanitatea sadoveniană de la A la Z.

NOTE BIBLIOGRAFICE

- 1/ Garabet Ibrăileanu, Op. cit....
- 2/ Idem, Ibidem.
- 3/ Pompiliu Constantinescu, Scrieri alese. Figuri literare: I. L. Caragiale, 1938;
- 4/ Al. Cristureanu, Imagini livreşti formate din nume proprii în opera lui Costache Negruzzi, în „Limbă şi literatură”, vol. III, pag. 151 – 157;
- 5/ Al. Cristureanu, Observaţii asupra numelor de persoană din Craii de Curtea-Veche, în Studiu Univ. B. B. „Series Philo”, 1970, p. 87 – 97;
- 6/ P. Marcea, Numele proprii în opera lui Sadoveanu, în „Luceafărul”, 1976, nr. 29, p. 3
- 7/ Al. Cristureanu, Din onomastica scriitorului Ion Agârbiceanu, în „Tribuna”, 1982, nr. 36 (9 septembrie)
- 8/ Vasile Bogrea, Contribuţii la onomastica romanului lui Alexandru şi a romanului Troiei, în vol. Pagini istorico – filologice, ediţie îngrijită de M. Borcilă şi I. Mări, Cluj, 1971, p. 354, 360;
- 9/ Ibidem.

IACOB NAROŞ

Decriptări zalmoxiene/ zamolxiene în matricea hidro-oro--topo -antropo-lingvistică Munţii RODNEI (MMR) (2)

Dr. Valer Scridonesi-Călin,
Universitatea Bucureşti
Memoriei Zalmoxis-ului Întrupat
-Nicolae Densuşianu şi discipolilor săi:
preot Dumitru Bălaşa, arhitect Silvia Păun
, istoric Augustin Deac

Gravura verso-ului PDA ne redă un LUP ce se sprijină, cu etichete de dinapoi şi cu lungă-i coadă, pe o creastă muntoasă, având trupul uşor abătut de la verticală spre stânga, picioarele din faţă şi căpăţâna nevăzute/nearătate, deoarece sunt absorbite de un cerc de la circumferinţa căruia pleacă 6 (şase!) flăcări, emanând de sub un corp aparent sferic (OZN?), care tocmai a coborât (fapt dovedit de sensul rotitor anterior al celor 6 flăcări), şi staţionează în aer, aşteptând COBORĂREA COMPLETĂ PE PĂMÂNT a "BAK OM"/"OM LUP"-ului. Sensul anterior al flăcărilor arată cum trebuie citită inscripţia Personajului Central din basorelieful feţei PDA, aflată în nimbul Său. Aşadar: "BAK OM"/"OM LUP" a coborât din CER, este "IC XC"/"NOEH"/ZALMOXIS, a adus CREDINŢA pe Pământ, s-a ÎNTRUPAT în OM ("OM I"), şi-a ÎMPLINIT MENIREA şi, apoi, s-a ÎNĂLŢAT la CER. Ne decryptează toate acestea un artefact arheologic-PDA, recent descoperit (în 1990) sub pelagica MĂGURĂ a PORCULUI (1026m)-oronom conservat măiereneşte în matricea hidro-oro--topo-antropo-lingvistică MUNŢII RONDNEI (MMR), matrice conţinând şi RODNA, în vedo-sanscrită "ROD-ul ACESTA/ACEST ROD", cu ROD în bustrofedon DOR-la rândul-i din DOR. IO numele real şi secret/ ascuns al lui ZALMOXIS/SALMOXIS (rege şi zeu, la 5508 î.e.n./17)/NOEH, trăind înaintea Potopului şi în timpul Potopului (dovedit fizico-geologic-biologic la MAREA NEAGRĂ, pe baza cercetărilor ştiinţifice ale lui W. Pittman şi W. RYAN, după 1993).

Prietenii naturii

Octombrie...

Octombrie calm ; vreme transparenta...mi-am dat startu pe la noua, fara nici o rezerva energetica in traista ! Stiam ca voi gasi nuci, alune, mere si jir, indestule. Sase gaita in alai zboara peste acoperisuri si poposesc in nucul vecinului...Parasesc asfaltu si cat ce trec podul de lemn ma astern la drum insorit cu pitulici trochilus si collybita ce se zbantue, dantuie in tufe de salba moale si alun. O pica, asezata pe un par tacane la mitraliera, pitigoi suri taraie printre frunze de salcie, mierle se strecoara in peria tepoase de catina. Libelule castanii (Sympetrum., cred, aici Cosmin ne poate ajuta?!) fac plaja pe frunze bolnave de crusan. Cat pe ce sa sfaram sub papucii rosi sub talpa de-o vara, cernelutii si crengute fragile de ramaria. Murul si-a inrosit frunzele pana la sange. Urc pe covoare de ierburi, de muschi...Gaita, alunari scutura crengi pline de jir, dar si pitigoi mari isi iau tainul...pe sub liziera tanjesc ferigi vaduvite de clorofila . Pe buturugi huzuresc ciuperca odihnite de umezeala?!

S-apoi trec intr-alta lume cu rasini; pe langa tulpini, furnicile au inaltat megalopolisuri din ace de molid! Mai fac cativa o mie de pasi si gasesc pe langa buturugi scufundate-n putregai, cateva ghebe, cativa hribi buni, tigai de Picioru caprioarei (Macrolepiota sp), muscarite, ozn-euri culinare ce vor ajunge in cratite. Pe alta cioata, cateva perle rozalii aranjate intr-o montura circulara, cativa atomi, pardon...sporil! Pe sub crengi de livezi la coborare gasit-am frunze zburatoare roscate de mestecan si pene cazute dungate-n cafeniu-ruginiu de Perdix, zic baietii!? Prin ierburi zacatoare, cosasi, cativa fluturi...Un mugurar fluiera intrerupt, doi ticleni lanseaza bip-uri, cip-uri, alergand ca apucati, cu capu-n jos pe coaja rugoasa a fagilor mosnegi. Trei perechi de aripi mari se ridica pe cerul de sticla; un uli porumbar la apus si doi sorecari deasupra de capataiul magurii.

Prin livada ma prinde setea; scormonesc sub frunzarul de nuc, unde am simtit pe sub talpi rostogoliri de nuci si ma intind dupa un mar rumen ce mai patreaza colbul rece si subtirel al al brumei matinale. Musc si...cobor din rail?!

Y.Hoza

Biserica verde

Fierbinteee, caaald, caaald, rece, ca-n jocul acela din copilărie, când, ghidat de cele trei cuvinte și alte instincte în locul ascunzîșului, trebuia să găsești o jucărie...Fierbinte a fost vara, călduț începutul de septembrie, rece dimineața duminicală. Am ieșit pe inima goală, adică pe nemâncate la firul verde înc-al ierbii. Mălăiu își scutură mândru panaș, mătasea din vârful cucuruzului a devenit cafenie, iar bobul s-a întărit ca piatra; ciocul berzei și-a împlinit sămânța în formă de plisc, scorușul și-a înmuat bobitele în zamă de purpură, tufele de coada șoricelului au înflorit, a câta oară, iar țintaurea neagră își aranjează cocheta cofură în coc roșcat-înfoiat...Fructe calde din livadă și perle negre dintre măracini mă-ndeamnă la furțișag; când să-ntind mâna spre crenguța ghimpoasă după fructul neoprit, un codroș tinerel îmi trece pe sub nasu-mi...cam lung! Face o reverență, cu ochii scăldați în bucurie și zbârri...nâiel pe-o proptea ce ține-n putere un gard paradit. Într-o clipită telepatică, pe același arac, aterizează trei frățiori, unu! mai sus decât celălalt, ca pe-un podium de campionat, intitulat "Cine mănâncă mai mult?!" Cred că puiții codroși sunt descumăreți; decolează de pe gardul învelit în licheni și plonjează-n trifoiștea cât latul palmei, ca să se întoarcă, dându-se parcă peste cap, cu câte-un cosaș mai verde decât lucerna!

În tufele spinoase de pe hat, în răchițele cu frunză lungioasă și lucioasă zburdă-n veselie pitulici, pițigoi mari, pușori suri de doi biștari (cât două monede!), cinteze, sticleți cu niște mai tineri băieți, (îi recunosc chiar dacă n-au ca și părinții lor, fețișoara roșie, de clown), doi măcălendrii s-ațin printre crenguțe cu spini de păducel, prin coroanele stufoase din făgetul rotund se iau la harță, gaita la negocieri de jir, o mierlă se neliniștește prin argint de Clematis (Curpen de pădure); dacă ciulești bine urechile s-aude-n surdină un cârâit de alunar. Deși-s cu nasu-n pământ, ca să feresc la fiecare pas delicate brândușe de toamnă, simt doua aripi de șorecar ridicându-se deasupra...vibrațiilor de clopote ce dăngăne în turla bisericii! Valuri în sărituri de cosaș se-ntind unduind la fiece călcătură. Bondari mici ațipiți de somn, sau amorțiți de răcoare, abia mișcă pe fire de salvie "verticilata" și "glutinosa"; câte-un fluture, o Apatura cu aripi zdențuite mai îndrăznește, apoi totul se liniștește. În calmul Bisericii Verzi, în rezonanță răsună toaca...printre ecouri de lemn melodios s-aud săsăituri fine ca funigee și-n câteva clipe văd pițigușii codați în caravană! Trebuie să recunosc...este toamnă!

Y.Hoza

Topituraaaa...

Ma dureau picioarele de stat in casa, asa ca am iesit la uscaciune! Am lasat totul balta s-am iesit la coasta inalta. Toropeala sus, jos, ierburi obosite; semne de vara trudita; macese date in galben, fructe de sorb inrosite, boabe de soc innegrite, seminte coapte-n placinte rotunde (de morcov, de branca, s-altele inca...). Sete! Caut umbra pe sub pruni si peri batrani, pe langa clai, vrajitoare planturoase, de fan! Si...cand colo, vorba prietenului meu, Creanga, ma trezesc...in pomii gospodarului! Pere miezoase, gata fierte si prune inca necoapte imi cad in san! Vorba ceea, pica para malaiata in gura la natafleata!

Urcus de melc, prin ierburi tunse scurt ori ramase in rugina coasei, inalte. Pe arcul spinos al tufei de maces, trei pui de sfrancioc roscat cersesc mancare, vibrand din aripi si topind unul peste altul la ciocul mamuchii, mai pestrita; pe nuiaua din varful spinului, barbatusul cu o bandita neagra trasa peste ochiul de pirat sta de paza. Cobor in racoarea unui ogas adanc, (asemeni lui Harap Alb in fantana Spanului!), unde doar o sforicica de apa, mai curge, ma ridic in sa ca sa vad cupele de candela (fierea) pamantului (Gentiana asclepiadea) si cateva fire uriase de barba ursului (Equisetum).

Pe liziera de frunze mintenas cazatoare, nici coada de ciuperca; nimic in molidis! Ba da! Pitigoi mari, suri si de bradet, pitulici, un zbor scurt de alunar, printre cetini impodobite cu conuri, (cucuruzi pentru forfecute!), aripi de corbi si de sorecari. La iesire din umbra parfumata cu rasina, in orbire m-a lovit o secera neagra; un soim randunar!

Merg torcand ganduri cu puf de rachitan. Un paianjen de dragoste isi tese panza. Odihna pe un covor de muschi gras; aici m-am topit! Doar hainele mi-au ramas...

Plimbare prin topitura...ieri, 21.08, dupa amiaza, ca sa avem lumina buna pentru amintiri si fotografii; iata cateva specii; 2 corbi, 2 sorecari, 1 soim randunar (Falsub), 1 vinderel, lastuni, randunele, codobaturi, o fasa trivialis, 2 macalendri, 3 mierle, 1 struz cantator, 5 cocosari, 5 pitulici, pitigoi major, palustris, cativa ater, o familie de Collurio cu 3 juvenili, care zboara bine, dar se mai atin pe langa babaci (e cam tarziu pentru ei, cred ca familia e la a doua cuibarire, cu siguranta vremea secetoasa i-a ajutat cu hrana din belsug; n-am vrut sa-i deranjez, dar au cu siguranta provizii in ghimpii din maces!);asa...3 gaita, 2 alunari, clasicele fringilide!

y.hoza

Geografie

MAIERU ȘI CELE TREI SIMBOLURI ALE SALE

Fiind un simbol ai localității Maieru, cele trei mături vulcanice trebuie mult apreciate și îndrăgite de către noi, datorită genezei, evoluției, structurii, formei, dar mai ales poziției pe care le au în peisajul local.

Analiza pe care o voi face este una pur geografică și geologică, care cred că îi va ajuta pe cititori să-și însușească câteva noțiuni geografice despre măturile vulcanice din perimetrul localității Maieru și să înțeleagă geneza și evoluția lor.

Înainte de asta să facem o introducere privind poziția localității în raport cu unitățile vecine și a formelor reliefului fluvial, care au avut rol de suport pentru dezvoltarea așezării.

Localitatea Maieru este poziționată pe Valea Someșului Mare, la altitudinea de 450 m, într-un bazinet depresionar, Maieru-Anieș, la contactul dintre două masive cu structură diferită: Munții Rodnei alcătuiți din roci predominant cristaline și Munții Bârgăului alcătuiți din roci sedimentare-vulcanice.

Localitatea a evoluat mult în ultimile secole, gospodăriile fiind răspândite pe două forme ale reliefului fluvial, este vorba de luncă și terasă, care au constituit un spațiu favorabil locuirii. Acestea au o formă netedă, cu soluri fertile și ape subterane.

Lunca, este o formă de relief cu aspect plan care se găsește în apropierea albiei Someșului Mare. Casele care s-au construit în cadrul luncii sunt mai recente deoarece în trecut cursul râului era unul "despletit" și supus inundațiilor. În timp cursul Someșului Mare s-a adâncit, astfel că, spațiul destinat construcțiilor cele mai multe case se află în lunca Someșului Mare.

Terasa - este tot o formă de relief plan, dar aceasta în comparație cu lunca, se găsește suspendată la o anumită înălțime, datorită adâncirii Someșului Mare. Cu alte cuvinte putem spune că terasa este o veche luncă suspendată. Terasele au constituit locul unde a început să se contureze localitatea, așa se explică de ce Mănăstirea din Drogomana și Biserca din Deal au fost construite pe terase, departe de riscul inundațiilor provocate de Someșu Mare. În Maieru terasele mai poartă numele de "Poduri" sau "Podireiuri" și se găsesc mai exact, în câteva locuri numite: Tutuleasa, Purcioaia, Haj, Hânțoaia, Arinete, etc.

Revin din nou la poziția localității în raport cu unitățile geografice vecine și specific că localitatea Maieru este poziționată într-un sector de falie, numită falia Rodnei (sau Someșului Mare), astfel că în era geologică numită NEOGEN, cu milioane de ani în urmă (60 mii. de ani), activitatea seismică și vulcanică era intensă. În acea perioadă s-a format într-un lanț vulcanic din România (Oaș-Gutăi-Tibleș-Călimani-Gurghiu-Harghita).

În urma activităților tectonice care a creat acea fractură numită falie și apoi a activității vulcanice, au rezultat în perimetrul localității noastre trei mături vulcanice, care veghează și în prezent acest ținut.

Măturile acestea sunt alcătuite din formațiuni eruptive noi (diorite, dacite, andezite, riolite), înconjurate sau chiar suprapuse în unele locuri de formațiuni sedimentare terțiare (gresii, marne și izolat conglomerate).

Cele trei mături vulcanice sunt:

1) Măgura Porcului, situată în nord-estul localității Maieru, care are o altitudine de 1026 m. Aceasta se desprinde de culmea Muncelului printr-o înșeoare. Este alcătuită din roci vulcanice neogene, reprezentate de andezite; măgura fiind un corp andezitic.

Din punct de vedere geomorfologic andezitul din Măgura Porcului se prezintă sub forma unui con puternic erodat de vreme, fiind un LACOLIT. Aceasta este o formă vulcanică de cupolă intrusivă, care s-a format în interiorul scoarței, dar care datorită mișcărilor seismice și a izbucnirii vulcanice a determinat scurgeri de lave, prin fisurile create în interior. Cu timpul scoarța de la suprafață a fost îndepărtată și a rămas la zi sub forma unei cupole, un con andezitic.

De intruziunile andezitice sunt legate sulfurile metalice și izvoarele mineralizate postvulcanice, cum este izvorul mineral cu apă bicarbonată, carbogazoasă, cu emanații de dioxid de carbon de la Caba. În perimetrul conului se găsesc depozite vulcanice cum sunt cenușile vulcanice, iar în exterior predomină rocile sedimentare detritice.

Măgura Porcului

2) Măgura Bucnitori, este situată în sudul localității Maieru, cu altitudinea de 1032 m. Aceasta mai este cunoscută sub denumirea de Măgura din Jos.

Este alcătuită din roci predominant sedimentare, eruptivul este prezent sub forma unui "sâmbure magmatic imens în corpul măgurii". Măgura este diferită de celelalte deoarece este mult mai masivă și bine împădurită.

3) Măgura Mare sau Rodnei, pe care localnicii o mai numesc și Măgura din Sus este situată în partea de est, cu altitudinea de 1188m. Din punct de vedere geomorfologic acesta este un neck vulcanic, fiind unul dintre cele mai frumoase conuri vulcanice din România.

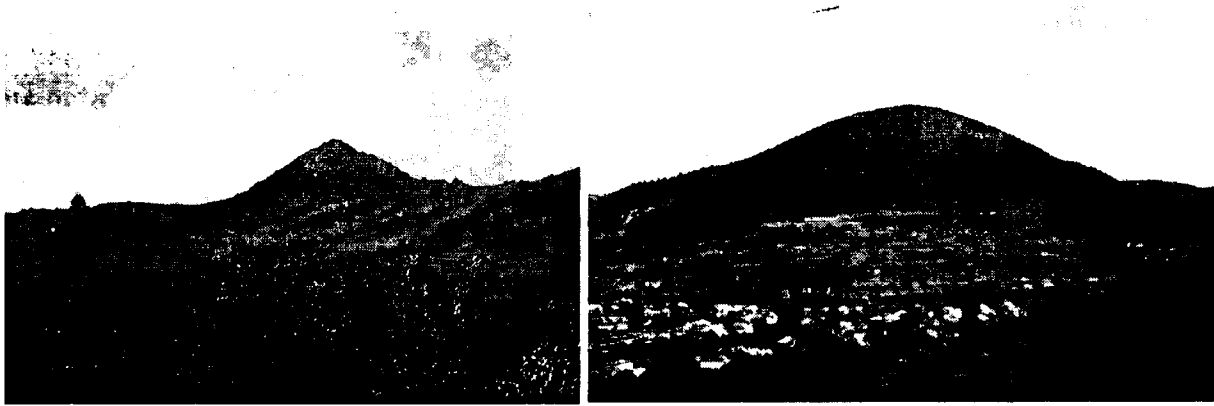
Geneza și evoluția este foarte complexă așa cum au menționat mulți geologi și geo-grafi. În urma activității tectonice care au creat falii imense în adâncul scoarței, s-a creat o imensă masa magmatică, care apoi datorită altor mișcări tectonice a fost ridicată la poziția actuală, aceasta fiind cuprinsă în masa sedimentară. Activitatea factorilor exogeni au îndepărtat în timp masa sedimentară prin eroziune, astfel că astăzi se prezintă sub forma unui corp andezitic imens cu aspect de cupolă sau am putea spune că are aspect de con imens, ca formă, aproape asemănător cu cei din Măgura Porcului.

Măgura Mare este alcătuită din andezite, andezite cu hornblendă, microdiorite por-firice, la baza o imensă masă de grohotișuri vulcanice și roci sedimentare, iar în corpul andezitic există zăcăminte de aur și argint și minereuri complexe exploatare în trecut.

Relieful este unul abrupt, se prezintă sub forma unui con abrupt, care se termină brusc în cadrul văii Someșului Mare, panta fiind peste 55° pe latura nordică și vestică, iar spre est și sud este mai redusă și se continuă cu dealuri line spre Valea Ilvei.

Toată activitatea acestor corpuri vulcanice s-a derulat în era geologică numită neogen, apoi factorii exogeni (variațiile de temperatură, precipitațiile, vânturile) le-au erodat, modelat și cizelat până la forma actuală.

În schimb Valea Someșului Mare s-a modificat mult în era geologică cuaternar, ca urmare a unui aport de apă rezultat în urma topirii ghețurilor montane. În acea eră s-au format formele reliefului fluvial care există și astăzi (albiile largi, lunca, terasele, fruntea teraselor, versanții actuali), iar râul și-a schimbat direcția de curgere datorită unei captări geomorfologice realizate de un

afluent al Someșului Mare din direcția orașului Sângeorz - Băi. Binenteles această captare a început în timp, cu mult înainte de cuaternar, numai că, în cuaternar eroziunea s-a amplificat. Înainte Someșul Mare curgea spre Poiana Ilvei, peste Dealul Poienii, dovadă fiind materialele sedimentare care se găsesc. Acestea sunt fragmente de roci dure (cristaline), care au fost rulate și apoi depuse de apele râului în fosta albie, care acum a rămas suspendată.

Astăzi ne minunăm de existența acestor trei mături, care fac posibilă poziționarea localității într-o depresiune cu climat de adăpost, pe care marele Liviu Rebreanu a numit-o "Cuibul Visurilor" și care reprezintă un simbol al localității MAIERU.

CROITOR IOAN – Prof. de geografie.
Grupul Scolar " Liviu Rebreanu " Maieru

Rebus

ISTORICĂ (II)

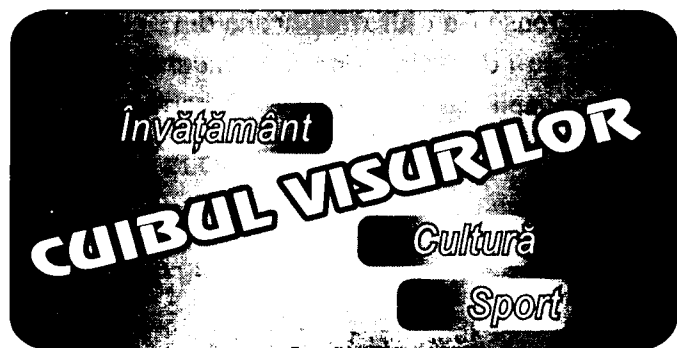
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1									O				
2													
3									I				
4												S	
5													
6													
7													
8	W												
9									I		A		
10													
11													
12													
13										A			

ORIZONTAL: 1) Domn al Țării Românești (Matei), învingător al lui Vasile Lupu, domn al Moldovei, în bătălia de la Ojopeni și Nenișori (nov. 1639) - Sultan al Imperiului Otoman (II, 1618-1622) care, printre altele, a asediat fără succes Hotinul. 2) Conte de Gaspar de Guzman, prim-ministru al Spaniei (1621-1643) - Liliachiu. 3) Alăsa ceva prin testament - Domnia acestuia (II, Theos) în Orientul Apropiat durează între anii 261-246 î.Hr. 4) A surghiuni - Capul lui Gigii! - Uite! 5) Un fel de pumnal lung și îngust - Biochimist englez (1906-1979, premiat Nobel) alături de Fleming și H.W. Florcy pentru descoperirea penicilinei - Ziua a 15-a din lunile martie, mai, iulie și octombrie și a 13-a din celelalte luni ale calendarului roman, consacrate lui Jupiter. 6) Rângi speciale din de oțel - Recent - Întrecere la cerc! 7) A se angaja să îndeplinească ceva - Începutul Imperiului Otoman! - Titlu de carte! 8) la - A defăima - Octavian Coruț. 9) A face însemnări pe marginea unui text - Altfel nici nu se poate! 10) Titus Zăgrean - Avram Bonifapt - A se îngâmfă - Începe teza! 11) Băt de lemn - Început de odă! - Faraon al Egiptului (II) care încheie cu hitiții primul tratat de pace (1296 î.Hr.), cunoscut în istorie. 12) Cel mai strălucit reprezentant al comediei grecești (446 - 385 î.Hr.) - Regină a Angliei (1702-1714). 13) Familie de domnitori moldoveni, dintre care cel mai celebru este savantul și enciclopedistul Dimitrie ... - Muncește cu capul.

VERTICAL: 1) În timpul acestui cneaz ceh (967-999) se consolidează mult statul ceh - E o pierdere pentru artiști! 2) Împărat al Imperiului Bizantin (II, care a domnit între anii 1180 - 1183) - Explorator spaniol (Felix, 1746 - 1811) care efectuează prima expediție științifică a bazinului La Plata. 3) Rege al Poloniei (II, August 1548-1572) care continuă avântul economic și cultural al orașelor poloneze - Imperiu și dinastie de împărați chinezi (1368 - 1644). 4) Garanție specială de plată a unei cambii - Sensibilă - A plecat din sat! 5) Soare apus de mult! - Acidulată - Șeful Guvernului din Uganda din anul 1962. 6) A brăzda pământul - Sunet cu care se îndeamnă caii la mers - Sortiment de țigări - Catedrală. 7) Divinitate nefastă la țigani - Rege al Norvegiei (II) ce! Sfânt, 1016-1028) reunificatorul statului norvegian - A trăi. 8) Învățătură - Arareori. 9) Debutul nopții! - Vestită echipă italiană de fotbal (A.C.). 10) Om rece, necomunicativ, indiferent! - Echipă de fotbal din Arad - Noroi (reg.). 11) Ultimul rege al României născut în 25 octombrie 1921 - Glumă. 12) Exclamație de chemare - Om politic și orator ateniian (384-322 î.Hr.), autor al unei serii de discursuri ("Filipicele") contra lui Filip II al Macedoniei. 13) Om politic (1918-1970), președintele ONU (1957-1963) din Egipt - Om politic, general, scriitor și orator roman (100-44 î.Hr.), unul dintre cei mai străluciți strategii ai antichității.

Dezlegarea careului Istorică (II) este la fel cu aceea de la Istorică (I).

MACAVEI AL. MACAVEI.

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
 Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa
 Corespondenți externi: Damaschin Pop Buiă (Germania); Alex Pop (SUA)
 Corectură: Mircea Prahase
 Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
 Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂȘĂUD
 Machetare: Icu Crăciun
 Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrita str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, 223201 ISSN 1224 - 643